

SLUŽBENI GLASNIK

OPĆINE JABLANICA

broj 2/2019.

S A D R Ź A J
SLUŽBENOG GLASNIKA OPĆINE JABLANICA
BROJ: 2/2019

Red. br.	N A Z I V A K T A	Strana
1.	Odluka o donošenju Integralne strategije razvoja Općine Jablanica 2014. – 2023. godina (revidirana za period 2019 – 2023 godina)	5
2.	Integralna strategija razvoja Općine Jablanica 2014. – 2023. godina (revidirana za period 2019 – 2023 godina	6
3.	Izmjene i dopune Operativnog plana implementacije Integralne strategije razvoja općine Jablanica za 2019. godinu sa programom realizacije kapitalnih investicija	128

Na osnovu člana 13. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj:49/06) i člana 18. Statuta Općine Jablanica («Službeni glasnik općine Jablanica» broj: 2/09 i 6/18), Općinsko vijeće općine Jablanica, na XXV sjednici održanoj dana 29.01.2019. godine, donijelo je

O D L U K U
o donošenju Integralne strategije razvoja
Općine Jablanica 2014.-2023.godina
(revidirana za period 2019-2023 godina)

I

Općinsko vijeće Općine Jablanica donosi Integralnu strategiju razvoja Općine Jablanica 2014.-2023. godina (revidirana za period 2019-2023 godina), kao okvirni dokument.

II

Sastavni dio ove Odluke čini dokument Integralna strategija razvoja Općine Jablanica 2014.-2023. godina (revidirana za period 2019-2023 godina).

III

Ova Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom glasniku Općine Jablanica“

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegovačko-neretvanski kanton
OPĆINA JABLANICA
OPĆINSKO VIJEĆE
Broj:02-02-210-1/19-XXV
Jablanica, 29.01.2019.g.

PREDSJEDAVAJUĆI OV-a
Mate Mijić,ing.stroj.,s.r.

**STRATEGIJA RAZVOJA
OPĆINE JABLANICA
2014 – 2023**

(revidirana za period 2019-2023. godina)

Januar, 2019. godine

I. SADRŽAJ

I. SADRŽAJ.....	.....
II. UVOD.....	.....
III. METODOLOGIJA KREIRANJA STRATEGIJE RAZVOJA.....	.....
IV. STRATEŠKA PLAFORMA.....	.....
IV.1. SOCIO – EKONOMSKA ANALIZA.....	.....
IV.1.1. Demografske karakteristike i kretanja.....	.....
IV.1.1.1. Ukupan broj stanovnika, struktura stanovništva Opštine Jablanica.....	.....
IV.1.1.2. Migracije stanovništva.....	.....
IV.1.2. Pregled stanja i kretanja u lokalnoj ekonomiji.....	.....
IV.1.2.1. Broj i struktura preduzeća i preduzetničkih radnji.....	.....
IV.1.2.2. Bruto domaći proizvod i plaće.....	.....
IV.1.2.2.1. Analiza strukture ekonomije Općine Jablanica.....	.....
IV.1.2.3. Spoljnotrgovinska razmjena.....	.....
IV.1.2.4. Investicije u privredi.....	.....
IV.1.2.5. Turistički potencijal i turistička infrastruktura.....	.....
IV.1.2.6. Poljoprivreda.....	.....
IV.1.2.7. Ključne promjene u poslovnom ambijentu u odnosu na stanje 2012/13 godine.....	.....
IV.1.3. Pregled stanja i kretanja na tržištu rada.....	.....
IV.1.4. Pregled stanja i kretanja u oblasti društvenog razvoja.....	.....
IV.1.4.1. Obrazovanje.....	.....
IV.1.4.2. Kultura.....	.....
IV.1.4.3. Sport.....	.....
IV.1.4.4. Zdravstvena zaštita.....	.....
IV.1.4.5. Socijalna zaštita.....	.....
IV.1.4.6. Osjetljive /ranjive grupe.....	.....
IV.1.4.7. Civilna zaštita.....	.....
IV.1.4.8. Sigurnost građana.....	.....
IV.1.4.9. Analiza stanja mladih.....	.....
IV.1.4.10. Organizacije civilnog društva.....	.....
IV.1.5. Stanje javne infrastrukture i javnih usluga.....	.....
IV.1.5.1. Cestovna mreža.....	.....
IV.1.5.3. Javna rasvjeta, pokrivenost elektromrežom.....	.....
IV.1.5.4. Vodosnabdijevanje.....	.....
IV.1.5.5. Kanalizaciona infrastruktura.....	.....
IV.1.5.6. Groblja na području općine.....	.....
IV.1.5.7. Stanje administrativnih usluga lokalne samouprave.....	.....
IV.1.6. Stanje okoliša.....	.....
IV.1.6.1. Kvalitet zraka.....	.....
IV.1.6.2. Upravljanje vodama.....	.....
IV.1.6.3. Korištenje, zaštita i upravljanje zemljištem.....	.....
IV.1.6.4. Korištenje, zaštita i upravljanje šumama.....	.....
IV.1.6.5. Upravljanje otpadom.....	.....
IV.1.6.6. Energetska efikasnost i obnovljivi izvori energije.....	.....
IV.1.7. Prostorno planska dokumentacija.....	.....
IV.1.8. Budžet.....	.....
IV.2. Strateško fokusiranje.....	.....
IV.2.1. SWOT analiza.....	.....
IV.2.2. Strateški fokusi.....	.....
IV.3. Vizija i strateški ciljevi razvoja.....	.....

V.1. Usklađenost, komplementarnost i međusobni uticaj sektorskih planova	.....
V.2. Plan lokalnog ekonomskog razvoja.....	.....
V.2.1. Pregled sektorskih ciljeva sa očekivanim ishodima i indikatorima	.....
V.2.2. Usklađenost sa strateškim dokumentima viših nivoa	.....
V.2.3. Inicijative međuopćinske saradnje	.....
V.2.4. Programi, projekti i mjere	.....
V.3. Plan društvenog razvoja	.....
V.2.1. Pregled sektorskih ciljeva sa očekivanim ishodima i indikatorima	.....
V.2.2. Usklađenost sa strateškim dokumentima viših nivoa	.....
V.2.3. Inicijative međuopćinske saradnje	.....
V.2.4. Programi, projekti i mjere.....	.....
V.4. Plan zaštite okoliša	.....
V.3.1. Pregled sektorskih ciljeva sa očekivanim ishodima i indikatorima	.....
V.3.2. Usklađenost sa strateškim dokumentima viših nivoa	.....
V.3.3. Inicijative međuopćinske saradnje	.....
V.3.4. Programi, projekti i mjere.....	.....
VI. Operativni dio	.....
VI.1. Plan implementacije strateških projekata i mjera za 3 godine (1+2).....	.....
VI.2. Plan organizacionih i ljudskih kapaciteta za implementaciju, praćenje i vrednovanje strategije.....	.....
PRILOZI	.....
Prilog 1: Integrirani pregled lokalne razvojne strategije	.....
Prilog 2: Alat za usaglašavanje projektnih, sektorskih ishoda i njihovih uticaja na strateški cilj – Revidirana Strategija općine Jablanica 2019-2023.	.....
Prilog 3: Plan implementacije strateških projekata i mjera za 3 godine (1+2) u excelu.....	.....
Prilog 4: Projektne fiše.....	.....
Prilog 5: Procjena mogućnosti finansiranja prioriteta revidirane razvojne strategije Općine Jablanica (2019-2023.).....	.....

II. UVOD

Strategija lokalnog razvoja Općine Jablanica za period 2014– 2023. godina (u daljem tekstu: Strategija) je ključni strateško-planski dokument Općine, koji podstiče rast i razvoj zajednice. Strategija je izrađena od strane Općinskog razvojnog tima u okviru Projekta integriranog lokalnog razvoja (ILDLP), koji je zajednički projekat Švicarske vlade i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP), u toku 2014.godine.

Imajući u vidu da se 2018. godine završava petogodišnji ciklus implementacije Strategije i da je istekao planski period sektorskih planova, Općinsko rukovodstvo je odlučilo da tokom 2018. godine provede proces revizije Strategije razvoja općine Jablanica.

U tom kontekstu, tokom 2018. godine izvršena je nezavisna srednjoročna evaluacija Strategije čiji rezultati su predstavljali ulazne informacije neophodne za provođenje kvalitetne revizije Strategije razvoja. Evaluacija je izvršena kroz ocjenu osnovnih aspekata vrednovanja Strategije koji se odnose na relevantnost, efektivnost, efikasnost, utjecaj i održivost.

Revizija Strategije razvoja podrazumijevala je proces vođen prema principima planiranja u skladu sa MIPRO metodologijom, uvažavajući sljedeće najvažnije zaključke i preporuke nezavisne srednjoročne evaluacije:

- Strateške intervencije definisane u Strategiji usklađene su sa potrebama lokalne zajednice. Prvobitno evidentirani problemi i potrebe su i dalje aktuelni u lokalnoj zajednici, međutim postignut je značajan napredak u tri od ukupno četiri sektorska fokusa. U prethodnom periodu najmanji broj projekata je realizovan u sektoru ekonomskog razvoja, čime se nameće potreba da se ovaj sektor prioritizira u narednom periodu. U procesu revizije je neophodno osigurati usklađenost od programsko-projektne nivoa do strateških ciljeva i fokusa kako bi implementirane strateške intervencije postigle značajan efekat na razvoj lokalne zajednice uz dostupna finansijska sredstva. U procesu revizije će biti potrebne manje intervencije u revidiranju strateških fokusa i strateških ciljeva, nakon što se u obzir uzmu postignuti rezultati u srednjoročnom periodu implementacije, te će biti potrebna prioritizacija projekata obzirom da je Općina u prethodnom periodu suočena sa preobimnim brojem planiranih projekata.
- Efektivnost implementacije Strategije sa aspekta procjene utjecaja strateških intervencija (implementiranih programa i projekata) na postignuća definiranih sektorskih ciljeva, može se zaključiti da je bila na niskom nivou, jer je samo jedan cilj u potpunosti ostvaren. U procesu revizije potrebno je kvantificirati programsko-projektne indikatore i one sektorske indikatore za koje nije omogućeno praćenje, a u cilju uspješnije procjene napretka unutar sektorskog cilja.
- U pogledu planiranih i realiziranih sredstava, evaluacija je pokazala da je realizirano 32,14% od ukupno planiranih sredstava što ukazuje na nerealno finansijsko planiranje u procesu izrade Strategije razvoja. Planiranje na godišnjem nivou kroz Planove implementacije je dosta realnije, sa procentom realizacije od 66,07% do 77,93% gdje je vidljivo da su Planovi implementacije usklađeni sa Budžetom. Preporuke za efikasnost se odnose na optimiziranje obima projekata prema očekivanim mogućnostima izdvajanja iz Budžeta te realnije sagledavanje mogućnosti finansiranja projekata sa viših nivoa vlasti, ali i donatorskih sredstava, uvažavajući i razvijenost kapaciteta za pripremu projektnih prijedloga na nivou JLS, koja nije dovoljna za očekivane potrebe namicanja sredstava iz vanjskih izvora.
- Kako bi se u narednom planskom periodu ostvario veći utjecaj strategije na lokalni razvoj preporučuje se povećanje koherentnosti od programsko-projektne ka sektorsko-strateškom nivou, te definisanje projekata sa većim utjecajem i koji će biti prilagođeni potrebama i interesu finalnih korisnika, kao i intenziviranje aktivnosti na otklanjanju barijera u implementaciji strateških intervencija koje nisu započele ili čija je implementacija započela ali je spriječena ili odgođena (neriješeni imovinskopravni odnosi, nedovoljan interes finalnih korisnika projekta i dr.). Za adekvatnije praćenje utjecaja u narednom planskom periodu neophodno je utvrditi dodatne

makroindikatore razvoja.

- Opća ocjena održivosti Strategije u svim aspektima je zadovoljavajuća, počevši od centralnog upravljanja planiranjem, realizacijom i praćenjem strategije kroz Službu za LER do aktivnog učešća svih relevantnih aktera lokalne zajednice u proces planiranja i implementacije strateških intervencija na godišnjem nivou. Za veću održivost u narednom periodu neophodno je dalje jačati kapacitete svih aktera u lokalnoj zajednici te kontinuirano unapređivati saradnju sa relevantnim akterima u lokalnoj zajednici.
- Sistemski pristup strateškom planiranju i implementaciji Strategije integriranog lokalnog razvoja općine Jablanica do 2023. godine potpuno je zaživio u svakodnevnoj praksi. Služba za LER obavlja funkciju JURA-e te je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji iz 2015. godine podržana uloga LER-a kao centralnog tijela za planiranje, realizaciju, praćenje i vrednovanje Strategije te je formaliziran i način saradnje između općinskih službi na ovim poslovima. Unutar LER-a je sistematizirano radno mjesto koje ima za obavezu praćenja javnih poziva i apliciranja na iste. U smislu realizacije projekata, Općina je pokazala dosljednost u realizaciji i praćenju te vrednovanju projekatnih rezultata. Funkcija praćenja i vrednovanja implementacije Strategije u Općini Jablanici je dosta dobro razvijena. Za jačanje institucionalnih kapaciteta u narednom periodu, sugeriše se jačanje kapaciteta općine za apliciranje na javne pozive i upravljanje projektima kako bi se ojačala funkcija razrade projekata.

III. METODOLOGIJA KREIRANJA STRATEGIJE RAZVOJA

U reviziji strateškog plana razvoja općine Jablanica korištena je standardna Metodologija za integrirano planiranje lokalnog razvoja (MIPRO), prihvaćena i preporučena od strane entitetskih vlada, te saveza opština i gradova oba entiteta. MIPRO je u potpunosti usklađena sa postojećim zakonskim okvirom kojim je definisano planiranje razvoja na lokalnom nivou, kao i sa vodećim principima i pristupima strateškom planiranju koje promovira Europska unija. MiPRO predviđa reviziju strategije nakon 5 godina provedbe pri čemu se vrši provjera ciljeva, revidira socio-ekonomska analiza i ažurira strateška platforma te se vrši izrada sektorskih planova za narednih 5 godina.

Vodeći principi na kojima se zasniva revizija Strategije razvoja općine Jablanica su održivost i socijalna uključenost. Održivost kao princip integrira ekonomski i aspekt zaštite okoliša, dok princip socijalne uključenosti podrazumijeva jednake šanse za sve i pravičnost u smislu identifikovanja potreba i interesa marginaliziranih i socijalno isključenih grupa stanovništva. Nadalje, Strategiju razvoja karakteriziraju integracija (što znači da su ekonomski, društveni i aspekt zaštite okoliša posmatrani kao neodvojivi dijelovi jedne cjeline) i participacija (svi zainteresovani akteri su angažovani i doprinijeli su izradi Strategije)

Općina se angažovala u procesu revizije Strategije vođena uvjerenjem da strateško planiranje predstavlja ključni instrument za proaktivno i odgovorno upravljanje lokalnim razvojem. Proces revizije Strategije razvoja, iniciran od strane načelnika Općine i podržan od strane Općinskog vijeća, je započeo potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju između Općine Jablanica i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP-a) 24.04.2017. godine, te aktivnim uključivanjem radnih tijela – Općinskog razvojnog tima (ORT), Sektorskih radnih grupa i Partnerske grupe (PG).

Proces je operativno vodio Općinski razvojni tim, a u samom procesu stvoreni su mehanizmi za građansko učešće u planiranju lokalnog razvoja kroz rad Partnerske grupe – konsultativnog tijela kojeg su činili predstavnici javnog, privatnog i nevladinog sektora.

Polazna tačka za reviziju Strategije razvoja općine Jablanica je bila srednjoročna evaluacija Strategije razvoja općine Jablanica (2018.g.), analiza postojećih strateških dokumenata, te stepen razvijenosti ljudskih resursa neophodnih za reviziju, implementaciju, praćenje i vrednovanje Strategije. Reviziju nosećeg i najvažnijeg dijela Strategije, strateške platforme, koja obuhvata revidiranu socio-ekonomsku analizu, strateške fokuse, viziju razvoja i strateške ciljeve razvoja uradio je ORT. Reviziju sektorskih planova razvoja lokalne ekonomije, društva i zaštite okoliša izradile su, za tu svrhu, formirane sektorske radne grupe koje su činili članovi ORT-a i PG-a. U završnom dijelu procesa revizije Strategije, ORT je, na bazi principa integracije, objedinio i uskladio revidovane sektorske dokumente te pripremio okvirni trogodišnji plan implementacije (1+2), uključujući i plan razvoja organizacijskih kapaciteta i ljudskih potencijala neophodnih za efikasnu implementaciju revidirane Strategije. Kako bi se omogućila uspješna implementacija revidirane Strategije, finansijski okvir Strategije je u potpunosti usklađen sa općinskim budžetom za 2019. godinu i realnim mogućnostima za povlačenje sredstava iz eksternih izvora.

IV. STRATEŠKA PLAFORMA

IV.1. SOCIO – EKONOMSKA ANALIZA

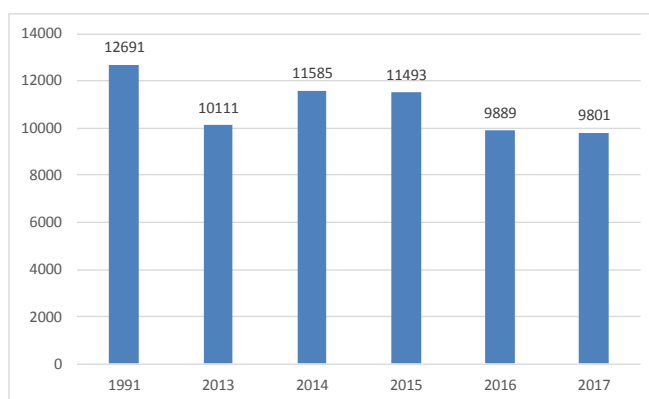
U ovom dijelu revidirane Strategije općine Jablanica pripremljen je sažeti pregled ključnih izmjena socio-ekonomskog stanja u odnosu na stanje iz **2013.** godine, a koje su rezultat implementacije Strategije u prethodnih 5 godina i izmijenjenih okolnosti uslijed djelovanja vanjskih faktora (van obuhvata Strategije). Dijelovi socio-ekonomske analize koji nisu pretrpjeli značajne promjene izostavljeni su iz ovog pregleda i njihove ključne karakteristike su predstavljene u okviru dokumenta Strategija lokalnog razvoja općine Jablanica 2014.- 2023.

IV.1.1. Demografske karakteristike i kretanja

IV.1.1.1. Ukupan broj stanovnika, struktura stanovništva Opštine Jablanica

Kada je riječ o demografskim karakteristikama i kretanjima stanovništva, prema zvaničnim podacima Federalnog zavoda za statistiku, općina Jablanica je u 2017.g. imala 9.801 stanovnik (50% muškaraca i 50% žena), koji žive u 4.192 domaćinstava, organizovana u 33 naseljena mjesta (Federalni zavod za programiranje, 2017.). Procjenjuje se da urbanom dijelu općine živi oko 40% stanovnika.

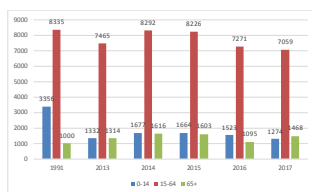
Broj stanovnika općine Jablanica u 2017.g. manji je za 3,06% u odnosu na 2013.g. kada je zabilježeno 10111 stanovnik. Iako je u periodu 2014-2018 implementiran niz strateških projekata usmjerenih ka poboljšanju kvaliteta života u Jablanici, trend smanjenja broja stanovnika u proteklih pet godina je evidentan. Ukoliko se analizira dijagram na slici 1, primjećuje se da je u 2014.g. zabilježen nagli skok broja stanovnika, što se objašnjava činjenicom da je 2013.g. finaliziran popis stanovništva BiH te je u 2014. godini došlo do usklađivanja procijenjenih podataka sa stvarnim rezultatima cenzusa. Nakon 2014.g. broj stanovnika bilježi konstantan pad. Razlog smanjenja broja stanovnika leži u negativnom prirodnom priraštaju kao i negativnom migracijskom saldu, odnosno fluktuaciji stanovništva prema ekonomski razvijenijim centrima u BiH i regiji.

Slika 1. Kretanje broja stanovnika općine Jablanica u periodu 2013-2017

(Izvor: Federalni zavod za statistiku)

Prosječna starost stanovnika općine po popisu iz 2013. godine je 40 godina, što je neznatno manje u odnosu na 2017.g. sa prosječnom starosti od oko 40,5 godina. Prema podacima za 2017. godinu (Slika 2.) procenat populacije općine mlađe od 14 godina je 12,99%, dok je taj procenat prema popisu iz 2013. godine iznosio 13,17%, što ukazuje na problem koji je uzrokovan negativnim prirodnim priraštajem. Ipak, 72% stanovnika predstavljaju osobe starosne dobi od 15-64 godine, odnosno radno sposobno stanovništvo, što je povoljan odnos u strukturi stanovništva (značajno ne odstupa od prosjeka HNK i Federacije BiH) i sa adekvatnim mjerama podrške usmjerenih ka ovoj populaciji, ona može predstavljati osnovicu budućeg integriranog razvoja općine.

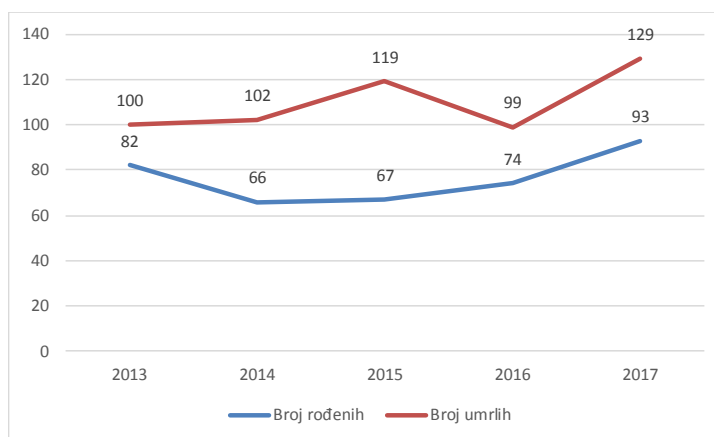

Slika 2. Poređenje starosne strukture stanovništva općine Jablanica 1991. – 2017.

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Negativan prirodni priraštaj, koji je u 2013.g. iznosio -1,8% u 2017. godini je porastao na -3,7%. Prema raspoloživim podacima broj umrlih u proteklih 5 godina na području općine je u stalnom porastu i na kraju 2017. godine je bio za 29% veći nego tokom 2013. godine. Iako je zabilježen trend povećanja broja novorođenih u posljednje tri godine, on nije značajno uticao na prirodni priraštaj jer je u istom periodu rastao i broj umrlih.

Međutim, značajno je napomenuti da je općina 2015.g. usvojila Odluku o subvencioniranju za svako rođeno dijete, te se primjena ove odluke može dovesti u vezu sa porastom broja novorođenih, tako da 2017. godine bilježimo 93 novorođenih, što je porast za 13,41% u odnosu na 2013. godinu.

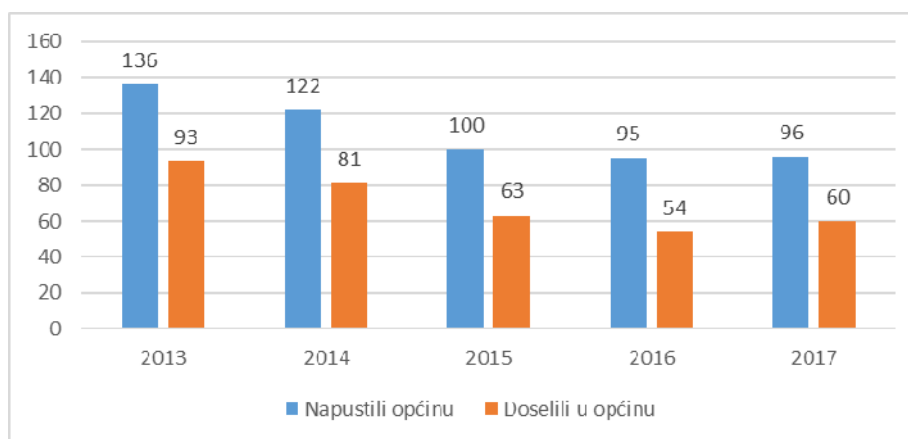
Slika 3. Kretanje broja rođenih i umrlih stanovnika općine Jablanica u periodu 2013-2017. godina

Izvor: Federalni zavod za statistiku

IV.1.1.2. Migracije stanovništva

Ukoliko se analizira broj stanovnika iz 1991. i uporedi sa brojem stanovnika iz 2013. godine, uzimajući u obzir broj stradalih tokom ratnih dešavanja devedesetih godina i procjene migracija stanovništva u inozemstvo, procjena općinske uprave je da se oko 2.500 ljudi sa teritorije općine Jablanica nalazi u dijaspori (prvenstveno u zemljama EU). Zbog ne postojanja mehanizma putem kojeg bi se utvrdio tačan broj dijaspore koji su porijeklom sa područja općine Jablanica, ovaj podatak će se i u buduće bazirati na procjenama općinske uprave sve dok se ne formira registar osoba koje žive u dijaspori a koji bi općina trebala uspostaviti najkasnije do 2023.g..

Upoređujući raspoložive podatke o migracijama stanovništva na prostorima općine Jablanica vidljivo je da je najveći odliv stanovništva zabilježen 2013. godine sa negativnim migracijskim saldom u vrijednosti -43, dok je migracijski saldo za 2017. godinu iznosio -36.

Slika 4. Migracije stanovništva na području općine Jablanica u periodu 2013-2017. godina.

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Zaključak u oblasti demografskih kretanja

Stanovništvo predstavlja ključni faktor lokalnog razvoja općine. Između ostalog, za općinu Jablanica se može reći da je stanovništvo jedan od glavnih resursa na kojem može temeljiti razvoj općine. Naime, 72% stanovnika općine Jablanica predstavljaju radno sposobno stanovništvo, dok se procjenjuje da određeni broj stanovnika radi i van općine (prvenstveno u zemljama EU). Izazovi sa kojima se općina suočava jeste registrirani trend negativnog prirodnog priraštaja i negativan migracioni saldo. Iako je općina u posljednje tri godine implementirala mjere za poboljšanje demografske strukture na području općine, pri čemu je došlo do porasta broja novorođenih, sveukupni trend negativnog prirodnog priraštaja se nije promijenio, te se trend smanjenja broja stanovnika nastavio u posljednje tri godine. U narednom periodu općina mora razmotriti dodatne mjere koje će biti komplementarne postojećim demografskim mjerama, a koje će za rezultat imati povećanje broja stanovnika i smanjenje negativnog prirodnog priraštaja (mjere poput stambenog zbrinjavanja mladih, koje uključuju subvencioniranje kamata stambenih kredita). Dijaspore sa područja općine Jablanica, čiji broj nije zanemarljiv, može predstavljati jedan od ključnih resursa koji mogu značajno doprinijeti integriranom lokalnom razvoju općine. U ovom se kontekstu može posmatrati i aktivna uloga Općinske administracija koja svojim mjerama treba stvoriti ambijent da se privuku investicije iz dijaspore i na taj način poboljša kvaliteta života u općini Jablanica.

IV.1.2. Pregled stanja i kretanja u lokalnoj ekonomiji

Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje, indeks razvijenosti općine Jablanica u 2017.g. iznosi 88,3 što je stavlja na 42 mjesto po razvijenosti u FBiH, što predstavlja pogoršanje u odnosu na 2013.g. kada je općina Jablanica imala indeks razvijenosti 98,7 i zauzimala 29 mjesto u FBiH prema rangu razvijenosti. Uzroci značajnog pada u rangu razvijenosti se mogu naći u značajnom smanjenju indeksa odsutnog stanovništva (koji ulazi u proračun indeksa razvijenosti) koji je sa -8,3 u 2013.g. smanjen na -22,8 u 2017.g. (prema podacima FZZPR)

Također je potrebno naglasiti da općina ima ruralni karakter i površinsku razućenost, ali da je prepoznatljiva po svojim prirodnim bogastvima, posebno bogatsvu vodenih resursa, minarealne rude i kamena, po čemu je prepoznatljiva u regiji.

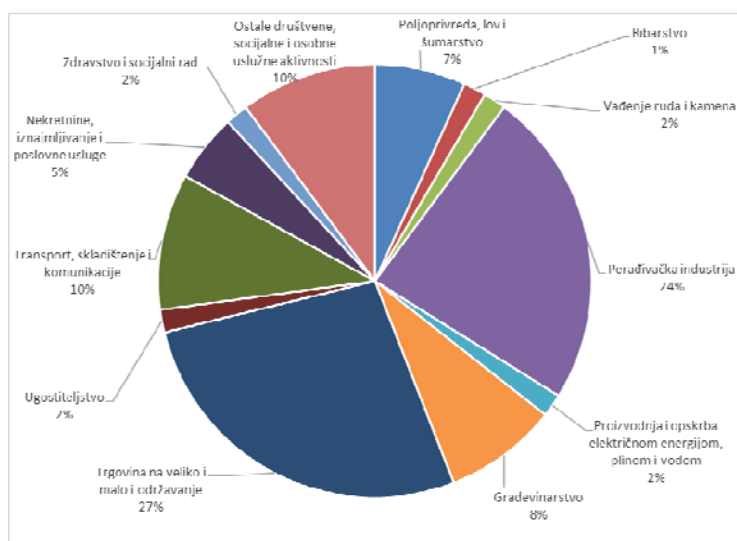
Općina	Stopa zaposlenosti u %	Stopa nezaposlenosti u %	Broj učenika /osnovno + srednje/ na 1000 stanovnika	Prihodi po glavi stanovnika	Index odsutnog stanovništva	Federacija BiH = 100					Index razvijenosti	Rang
						Stepen zaposlenosti	Stepen nezaposlenosti	Broj učenika na 1000 stanovnika	Prihodi po glavi stanovnika	Odsutno stanovništvo		
1	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Doboj-Istok	25,3	54,7	131	59	-0,7	84,0	73,7	108,5	36,2	196,8	99,8	33
Banovići	29,9	50,6	115	130	-14,3	99,1	83,3	95,0	79,7	129,4	97,3	34
Usora	24,8	38,6	81	109	-10,8	82,2	110,9	66,9	66,8	146,4	94,6	35
Cazin	13,1	60,5	117	67	3,9	43,4	60,5	96,6	40,9	219,2	92,1	36
Bužim	9,9	74,6	125	42	14,1	32,7	28,0	103,6	25,7	269,7	91,9	37
Tomislavgrad	13,5	44,4	77	63	2,9	44,6	97,7	63,8	38,9	214,6	91,9	38
Ilijaš	27,4	55,5	127	135	-18,5	90,7	71,9	105,0	82,5	108,6	91,8	39
Čapljina	18,8	50,4	93	126	-9,8	62,2	83,7	76,4	77,1	151,7	90,2	40
Busovača	15,8	58,2	116	104	-5,9	52,5	65,8	95,5	63,7	171,0	89,7	41
Jablanica	27,1	53,7	99	174	-22,8	89,7	76,2	81,6	107,0	87,3	88,3	42
Srebrenik	18,9	60,4	122	54	-3,2	62,6	60,6	100,6	33,4	184,3	88,3	43

Tabela 1. Rang razvijenosti općina u 2017.g.

Izvor: Federalni zavod za programiranje - FZZPR

IV.1.2.1. Broj i struktura preduzeća i preduzetničkih radnji

U ukupnom broju registrovanih pravnih osoba na području općine Jablanica dominiraju pravne osobe u djelatnostima: trgovine na veliko i malo, prerađivačka industrija, transport, skladištenje i komunikacije, te ostale društvene, socijalne i osobne uslužne aktivnosti koje predstavljaju 71% ukupno registriranih pravnih osoba u 2017. godini. Ukupan broj registriranih pravnih osoba je za 3,5% veći u odnosu na 2014. godinu (podaci za 2013. godinu nisu dostupni), ali ne zbog implementacije strateških intervencija u periodu 2014-2018, već zbog tržišnih fluktuacija i poslovnih mogućnosti koje su se stvarale u okviru lokalnog ekonomskog prostora.

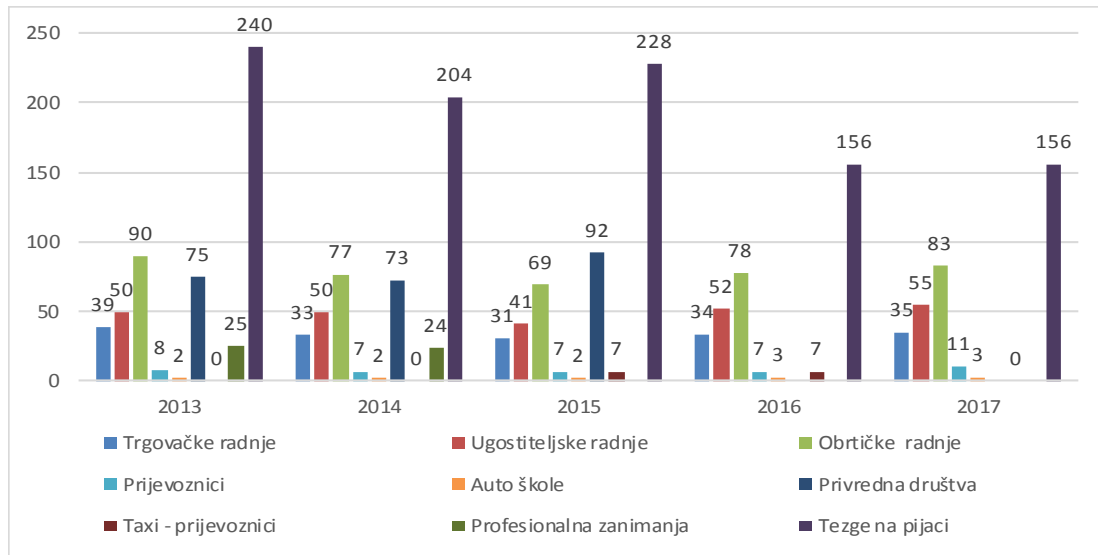

Slika 5. Učešće pojedinih djelatnosti u ukupnom broju registrovanih pravnih osoba u periodu 2013-2017

(Izvor: Statistički bilten HNK)

Kada je riječ o strukturi preduzeća, dominiraju mala preduzeća do 9 zaposlenih. U proteklih 5 godina nije bilo značajnijih varijacija po pitanju broja registrovanih preduzeća, dok je po pitanju registrovanih obrta situacija sasvim drugačija.

Naime, prema podacima nadležne općinske službe, na području općine Jablanica u 2017. godini registrirano je 343 obrta, što je za 35% manje u odnosu na 2013. godinu kada je na području općine bilo registrirano 529 obrta. Analizirajući broj i strukturu obrta, uočavamo trend smanjenja obrta dok su najznačajniji obrti: tezge na pijaci, obrtničke radnje i ugostiteljski objekti. Razlog smanjenja jeste ažuriranje podataka i brisanje neaktivnih subjekata, dok je implementacija Strategije u prethodnom petogodišnjem periodu imala uticaja na razvoj malog poduzetništva.

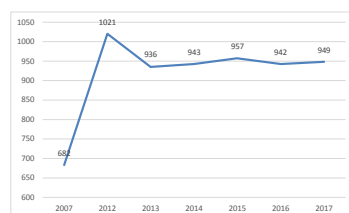
Slika 6. Broj i struktura registrovanih samostalnih djelatnosti na području općine Jablanica u periodu 2013-2017

Izvor: Općinska služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor

IV.1.2.2. Bruto domaći proizvod i plaće

U periodu 2007. – 2012.g. bruto domaći proizvod (BDP) po glavi stanovnika se kretao od 6.500 do 7.700 KM, dok u periodu 2012 - 2015. godine BDP bilježi konstantan porast do vrijednosti 8.510,48 KM. Ovdje je potrebno naglasiti da se BDP od 2015. godine ne računa na nivou općina tako da nije bilo moguće izvršiti analizu za posljednje tri godine. Iako se BDP nije mjerio u posljednje tri godine, revizijom implementacije Strategije utvrđeno je da su implementirane strateške intervencije koje su dovele do povećanja broja zaposlenih, a samim tim se utjecalo i na povećanje BDP po glavi stanovnika.

U posljednjih 5 godina trend rasta prosječne plate je praktično zaustavljen te je prosječna vrijednost plate u 2017. godini za 1,38% veća u odnosu na 2013. godinu i iznosila je 949 KM, što je za 10% više u odnosu na prosječnu platu u FBiH. Prosječna plata u Jablanici je veća od prosjeka federacije zbog većih primanja radnika JP EP BiH. S druge strane, plata u javnim preduzećima i privatnom sektoru je znatno manja i u posljednjem periodu praktično zamrznuta, što za posljedicu ima ujednačen trend prosječne plate u posljednjih 5 godina.

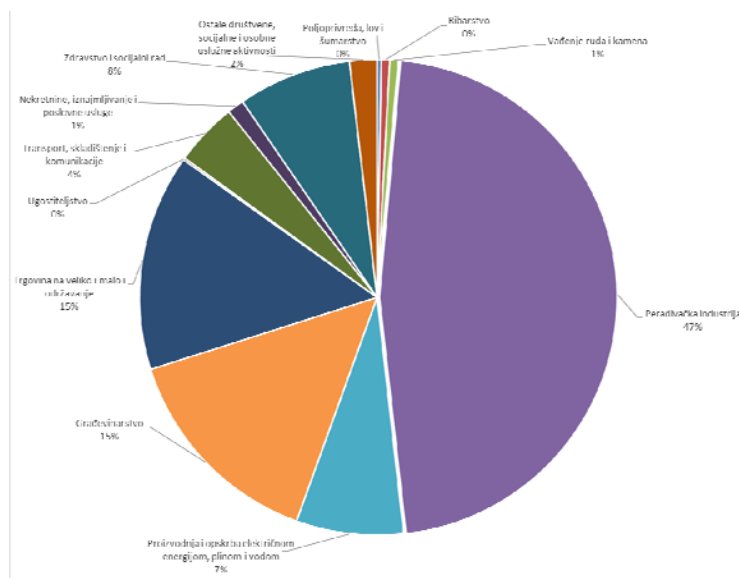
Slika 7. Kretanje prosječne neto plaće na području općine Jablanica u periodu 2007-2017 godina [KM]

Izvor: Federalni zavod za statistiku – HNK u brojkama 2018. god

IV.1.2.2.1. Analiza strukture ekonomije Općine Jablanica

Ukoliko se analiziraju privredne djelatnosti na području općine Jablanica u odnosu na broj zaposlenih u ovim sektorima (699 ukupno zaposlenih u privredi), može se zaključiti da su u 2017.g. vodeće djelatnosti: Prerađivačka industrija (327 zaposlenih), Građevinarstvo (102 zaposlena) i Trgovina na veliko i malo i održavanje (103 zaposlena). Ovakav omjer se nije značajno mijenjao u proteklih 5 godina.

Slika 8. Analiza privrednih djelatnosti u odnosu na broj zaposlenih u 2017. godini

Izvor: Federalni zavod za statistiku – HNK u brojkama 2018. god

Potrebno je naglasiti da vodeća djelatnost u prerađivačkom sektoru predstavlja prerada i obrada kamena, koja je u 2017.g. ukupno zapošljavala 285 radnika, što čini 40,77% od svih zaposlenih u privrednom sektoru. Međutim, ovaj broj je manji u odnosu na broj radnika sektoru preprade i obrade kamena u 2014.godini kada ih je bilo zaposleno ukupno 302 (umanjenje od 5,62%). Razlog blagom smanjenju zaposlenih u ovom sektoru jeste fluktuacija na tržištu kamenih agregata.

S druge strane, u djelatnosti javne uprave i obrazovanja uposleno je ukupno 166 radnika od čega je u javnoj upravi uposleno 61, u obdaništima 8, osnovnim školama 65 i srednjim školama 32 zaposlenika.

IV.1.2.3. Spoljnotrgovinska razmjena

U periodu 2013-2017.g. općina Jablanica bilježi porast izvoza ali i konstantan pozitivan saldo robne razmjene u KM. Naime, u 2017.g. je zabilježen izvoz u visini od 4.345.000 KM, što je za 2,74 puta više u odnosu na 2013.g. Iako i uvoz bilježi porast za isti posmatrani period, saldo robne razmjene u 2017. je iznosio 2.346.000 KM, što je za 2,6 puta više u odnosu na 2013.g. kada je saldo iznosio 909.000 KM. Ovaj porast izvoza prvenstveno je rezultat oporavka privrede od ekonomske krize i manjim dijelom rezultat strateških intervencija (formiranje klastera kamena, program poticaja MSP koja se bave preradom kamena, itd.) u prethodnom razvojnom periodu. U kontekstu prethodno navedenog važno je istaći da je ukupno 12 preduzeća iz sektora kamena, koja se također bave izvozom, koristilo program poticaja razvoja MSP kojeg je općina provodila kao dio strateških intervencija u prethodnom razvojnom periodu.

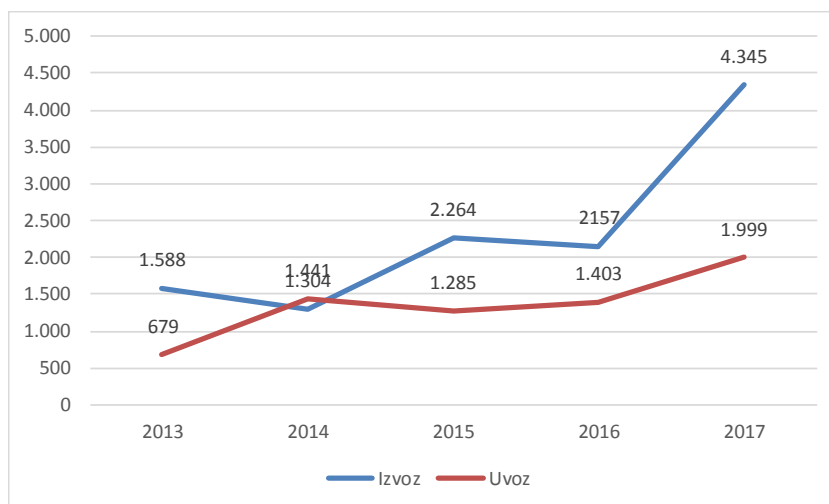
Izuzimajući Elektroprivredu BiH, najveći izvoz se ostvaruje u sektoru obrade i prerade kamena (blizu 4,9 miliona KM u 2017.g.), zatim prerada i distribucija voća i povrća (blizu 1.22 miliona KM). Najveći izvoznici sa područja općine Jablanica u 2017.g. su:

Naziv	Vrijednost izvoza
GRANIT D.D Jablanica u stečaju	2,316,040.00 KM
D.o.o VOĆEPROMET Export Import Jablanica	1,215,292.00 KM
GM GRANITMONT d.o.o	827,680.00 KM
ALHHAMMAD GROUP d.o.o Sarajevo	583,888.00 KM
BABIĆ d.o.o Jablanica	365,922.00 KM
SANI d.o.o Jablanica	108,226.00 KM
MINERAL d.o.o Jablanica	95,140.00 KM
WORLD-TRADE d.o.o Jablanica	69,382.00 KM
JABLANICA-BUS d.o.o	59,095.00 KM
ALFA MONT d.o.o Jablanica	58,801.00 KM
UKUPNO	5,699,466.00 KM

Tabela 2. Vodeći izvoznici sa područja općine Jablanica u 2017.g.

Izvor: Općina Jablanica

Slika 9. Odnos ukupnog uvoza i izvoza sa područja općine Jablanica [$\times 1000$ KM] u periodu 2013-2017

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

IV.1.2.4. Investicije u privredi

U periodu 2013.-2017.g., dijelom kao rezultat implementacije Strategije, bilježimo proširenje poslovnih kapaciteta privredni subjekata od kojih se izdvajaju: VOĆEPROMET d.o.o., ČVRSNICA d.o.o., EURO KAMEN i d.o.o., ALHAMMAD d.o.o. U ovom periodu Općina je podržala navedene investitore na način da su zahtjeve za izdavanje dozvola riješavali u najkraćim mogućim rokovima (u skladu sa BFC zahtjevima i kreiranim povoljnim poslovnim okruženjem), dok su finansijski poticaji kroz program jačanja MSP dati za VOĆE PROMET d.o.o., ČVRSNICA d.o.o. i EURO KAMEN,

Pored navedenih privrednih subjekata veće investicije bilježimo i kod „GLOBAL INVEST GROUP“ d.o.o. Sarajevo, koje je u fazi izgradnje individualnog stambenog objekta u svrhu razvoja turizma (hotel sa najmanje 50 ležaja) na Jablaničkom jezeru, kao i „BABIĆ“ d.o.o. Jablanica koji je u finalnoj fazi izgradnje industrijske hale za obradu kamena u mjestu Kosne Luke, Doljani.

Prethodni period je obilježila i priprema prostorno planske dokumentacije za izgradnju strateških projekata, mini HE, izgradnja turističkih kapaciteta na Jablaničkom jezeru, a potrebno je naglasiti i Izrađenu Studiju predizvodljivosti za izgradnju fabrike vode - Komadinovo vrelo.

U pravcu daljeg razvoja privrede općine Jablanica potrebno je obezbijediti projekte i investicije na iskorištenju hidro-potencijala rijeke Doljanke kroz izgradnju nekoliko mini hidroelektrana. Tokom druge polovine 2018. godine započeta je izgradnja dvije mini hidrocentrale na rijeci Doljanki čiji je investitor preduzeće Eko vat d.o.o. Jablanica.

IV.1.2.5. Turistički potencijal i turistička infrastruktura

Općina Jablanica ima veoma dobre prirodne preduslove za razvoj turizma, što je detaljno opisano u okviru socio-ekonomske analize dokumenta Strategije razvoja općine za period 2014-2023. Međutim, stanje turističke infrastrukture još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou iako se u proteklom razvojnom periodu ulagalo u unaprijeđenje iste. Ova ulaganja su se prvenstveno ogledala u renoviranju i otvaranju Hotela Jablanica, izgradnji planinarskih domova na Čvrsnici i Prenju, uređenju plaža Slatina, Čivelj, Peta i Vila, te plaže Šanica. U isto vrijeme otvoren je turist info punkt (drvena kućica) Vila Ostrožac, kao i suvenirnica, te su postavljene dvije drvene prodajne kućice. Izvršeno je markiranje i uređivanje planinskih staza do planinarskih domova i ljetnih kampova na Jablaničkom jezeru.

Smještajni kapaciteti na području općine su: Park prirode „Blidinje“ (50 kreveta i 270 stolica); „Pansion Vilinac“ (restoran sa saunom i salon barom, 30 ležaja); Hajdučke Vrleti (60 kreveta, 220 stolica); Motel „Risovac“ (17 kreveta, 100 stolica); Buffet Bar (45 stolica), dok u samo gradu Jablanica su: Hotel „Jablanica“ kapaciteta 32 sobe sa 72 ležaja, motel „Hollywood“ ima kapacitet 12 soba sa 24 ležaja, motel „Maksumić komerc“ u Lendavi kapaciteta 26 soba i apartmanom. Planinski kapaciteti, na skijalištu Risovac su 157 ležaja, dok u samom gradu postoje 132 ležaja. U proteklom razvojnom periodu nije došlo do povećanja smještajnih kapaciteta, ali je ulaganjem u postojeću infrastrukturu došlo do značajnog unaprijeđenja kvaliteta usluge u Hotelu „Jablanica“ koji je označen kao hotel sa tri zvjezdice.

Prema zvaničnim podacima TZ HNK u Jablanici je tokom 2017.g. registrirano 866 noćenja (podataka za 2013 nema tako da nije moguće izvršiti poređenje stanja prije i poslije realizacije Strategije). Međutim, zbog činjenice da se na području kantona, a samim time i općine, nije kvalitetno reguliralo pitanje registracije smještajnih kapaciteta, procjene su da je ovaj broj mnogo veći, ali nije zvanično prijavljen.

Dodatni problem u praćenju razvoja turizma na području općine Jablanica predstavlja nedovoljno izgrađeni kapaciteti Turističkog ureda da planiraju i prate razvoj ovog sektora.

U cilju unaprijeđenja turističke ponude na području općine Jablanica, u narednom periodu planirano je uređenje plaža na području Jablaničkog jezera, lokaliteti Crnaja i Žuglići, staro korito Neretve, Šanica i Brana, čime bi se dao direktan podstrek razvoju turizma na području Općine.

U narednom periodu planira se reparacija porušenog mosta na Neretvi, kao jednog od glavnih istorijskih naslijeđa i simbola općine, revitalizacija Muzeja Bitka za ranjenike na Neretvi, vanjskog platoa i prilaznih staza, rekonstrukcija bunkera na lijevoj obali Neretve kao novog turističkog proizvoda, uspostava avanturističkog centra sa pratećim sadržajima te ulaganje u turističke objekte na stazi Via Dinarica (stara škola na Risovcu).

Istovremeno se mora aktivno raditi na promociji područja općine u cilju privlačenja stranih i domaćih turista, te osiguranju održivosti turističkih lokacija uz zapošljavanje lokalnog stanovništva. Zbog toga je potrebno izgraditi kapacitete pojedinaca koji bi kao kvalitetni i certifikovani turistički vodiči, mogli odgovoriti na sve veće zahtjeve turističkog sektora.

IV.1.2.6. Poljoprivreda

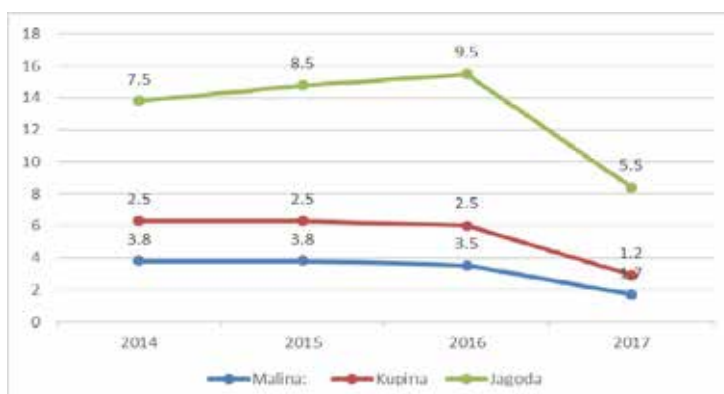
Kada je u pitanju poljoprivreda, na području općine Jablanica najviše se pažnje posvećuje proizvodnji:

bobičastog voća (malina, šumska jagoda, kupina), jabuka i kruška, povrća na otvorenom (krompir, paradajz, paprika i luk), povrća u zaštićenom prostoru (luk, salata, paprika, paradajz, špinat, blitva), proizvoda od stoke (sir, mlijeko, uzgoj kurbana i jagnjadi) i pčelarskih proizvoda (proizvodnja meda, propolisa, vosak). Proizvodnja povrća na otvorenom stagnira, dok je stočarska proizvodnja u opadanju, te razvoj ovog sektora poljoprivrede nije u fokusu strategije za naredni razvojni period od pet godina.

I pored navedenog, u periodu 2013.-2017. općina Jablanica bilježi rast broja poljoprivrednih gazdinstava. Naime, u navedenom periodu uspostavljeno 125 novih gazdinstava što je za 69% više nego u 2013. godini (56 gazdinstava) čime je premašen postavljeni cilj povećanja za 30%. Povećanje broja gazdinstava predstavlja direktan rezultat implementacije Strategije u prethodnom periodu od pet godina, Međutim, kada su u pitanju količine proizvedenih i plasiranih poljoprivrednih proizvoda, uočava se trend da su količine plasiranih poljoprivrednih proizvoda značajno manje na godišnjem nivou u periodu 2014 - 2017. godini u odnosu na period prije implementacije Strategije. Na primjer u 2013 godini je plasirano je poljoprivrednih proizvoda u vrijednosti 7.147.991 KM, dok je u 2017. godini vrijednosti plasiranih proizvoda iznosila 3.444.892 KM. Nesrazmjer u povećanom broju proizvođača i smanjenoj ukupnoj vrijednosti plasiranih proizvoda može biti indikacija za određene probleme u razvoju poljoprivrednog sektora. Naime osnovni problem predstavlja smanjenje otkupnih cijena poljoprivrednih proizvoda, posebno bobičastog voća. Ako se nastavi ovakav trend niskih cijena, moglo bi doći do odustajanja od daljeg razvoja i proširivanje nasada bobičastog voća, što to do sada nije bio slučaj.

Ilustracije radi, u 2017. godini došlo je do naglog pada cijena bobičastog voća u odnosu na 2014.g. i do preko 100%.

Trend smanjenja cijena bobičastog voća prikazan je kako slijedi.

Slika 10. Visine otkupnih cijena bobičastog voća na području općine Jablanica, 2014-2017 (KM/kg)

Izvor: Općinska služba nadležna za poljoprivredu

Zbog uočenog trenda pada cijene u otkupu, neophodno je planirati poticaje koji bi ublažili cijenovne fluktuacije u otkupu poljoprivrednih proizvoda.

Kako bi potpomogla rad poljoprivrednika općina je u periodu 2013.-2017. realizovala strateški projekat uspostavljanje sistema poljoprivredne stručne službe u Savezu poljoprivrednih udruženja koji se pokazao veoma uspješnim. Ovim modelom nastala je vertikalna veza koja će objedinjavati poljoprivredne proizvođače na jednom mjestu te će biti glavna veza za daljnje plansko širenje i napredak poljoprivrede na općinskom nivou.

Općina Jablanica finansira Savez poljoprivrednih udruženja u kojem najaktivniju ulogu zauzima udruženje žena Most i koje je u nekoliko navrata iznosilo svoje nezadovoljstvo indolentnim odnosom Saveza po pitanju neangažovanja na iznalaženju novih tržišta, povezivanja sa otkupljivačima i proširenju kapaciteta.

U periodu 2013 - 2017. godina pod uticajem implementacije strategije, uspostavljen je lanac vrijednosti

bobičastog voća i uvezani su proizvođači i otkupljivači. U otkup poljoprivrednih proizvoda uvezane su tri opštine Jablanica, Konjic i Prozor. Kroz programe podrške certifikacije poljoprivrednih proizvođača certificirano je 18 poljoprivrednih proizvođača za organsku proizvodnju, dok nije bilo zainteresovanih za certifikaciju ISO, HACCP i HALAL. Ukupno 30 poljoprivrednika je primilo određeni vid podrške koja se ogleda u alatima i opremi potrebnoj za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, zasađeno je 16 voćnjaka, nabavljeno 27 sistema za navodnjavanje za sadnju bobičastog voća, i 20 plastenika površine 100m². Rezultat ovih aktivnosti je povećanje broja poljoprivrednih gazdinstava za 30% i uspostava kooperantskih odnosa u otkupu šumskih plodova i bobičastog voća na relaciji proizvođač/Udruženje poljoprivrednika-kupac/izvoznik Šumski plod doo Prozor – Rama i Jaffa komerc Mostar. Na taj način je formiran Lanac vrijednosti na području Općine Jablanica.

Obzirom da općina Jablanica ima namjeru da svoj ekonomski razvoj, između ostalog, bazira na razvoju turizma, to je potrebno planirati da buduće strateške intervencije u sektoru poljoprivrede budu osmišljene na način da se stave u funkciju razvoja turizma.

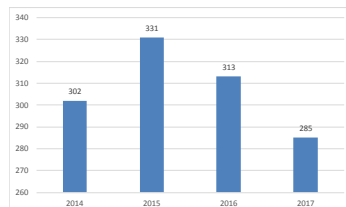
IV.1.2.7. Ključne promjene u poslovnom ambijentu u odnosu na stanje 2012/13 godine

Kao rezultat direktne implementacije strateških intervencija (program jačanja MSP) u periodu 2014-2018. godina je zaposleno 174 osobe u sektorima trgovina, turizam, ugostiteljstvo i prerada/obrada kamena. Također je strateškom intervencijom osnovan klaster Kamen Hercegovina sa sjedištem u Jablanici sa 8 osnivača i 19 članova.

I pored navedenih strateških aktivnosti broj zaposlenih u 13 registriranih preduzeća na području općine Jablanica, a koja se bave preradom kamena, u posljednje tri godine je u konstantnom padu tako da je broj uposlenika u 2017. godini za 13,89% manji u odnosu na 2015. godinu. Jedan od razloga smanjenja broja radnika, odnosno zašto radnici napuštaju ovaj sektor, jesu i niske plaće koje ostvaruju radnici u ovom sektoru, a koje se nalaze značajno ispod prosjeka Federacije BiH. Upravo zbog toga preduzeća koja se bave preradom kamena suočavaju se sa nedostatkom kvalificirane radne snage.

Također se bilježi neregistrirani rad radnika u građevinarstvu, što je rezultat nedovoljne aktivnosti kantonalne inspekcije rada na terenu gdje se izvode radovi. Procjena je da 25% radnika u odnosu na broju zaposlenih, rade na crno odnosno nisu registrirani u poreskoj upravi kao zaposleni.

Jedan od temelja ekonomskog razvoja općine Jablanica u narednom periodu jeste prerađivačka industrija, odnosno razvoj djelatnosti prerade i obrade kamena, te razvoj građevinskog sektora koji se bazira na ugradnji jablaničkog granita. Jasno je da industriju prerade i obrade kamena, odnosno građevinski sektor, mora da prati djelatnost vađenja kamena što direktno dovodi do razvoja rudarstva, odnosno privrednih grana vezanih za preradu mineralnih sirovina. Trenutno građevinski sektor ne raste i nalazi se na nivou iz 2014. odnosno broj građevinskih firmi se ne mjenja niti broj zaposlenih u ovom sektoru, ali bi se poticajem sektora kamena i unaprijeđenjem finalne obrade kamena, sektor građevinarstva mogao potaknuti na rast a time i na otvaranje novih radnih mjesta.

Slika 11. Broj zaposlenih u industriji prerade kamena na području općine Jablanica u periodu 2014-2017

Izvor: Općinska služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor

Kada je riječ o manjim obrtima u oblasti prerade kamena na području općine Jablanica registrirano je 6 obrta sa isto toliko uposlenih i oni nisu obuhvaćeni prikazanim podacima. Podaci o broju zaposlenih u oblasti prerade kamena za 2013.g. nisu dostupni ali se procijenjuje da se oni nalaze na nivou iz 2014.

godine. Ukupan broj privrednih subjekata koji se bavi obradom i preradom kamena na području općine Jablanica iznosi 13, od kojih je najveći Granit dd Jablanica – u stečaju koji zapošljava 199 radnika.

Dana 02.06.2017. godine Općina Jablanica je dobila prestižni BFC SEE certifikat kao općina koja ispunjava međunarodne priznate uslove za povoljno poslovno okruženje. Nakon postupka certifikacije koji se vodio tokom 2016. i prvim dijelom 2017. godine, prve općine u Hercegovini koje su postale nosioci ovog prestižnog certifikata su Općina Jablanica sa 88,2% ispunjenosti kriterija (158,50 bodova) i Općina Posušje sa 81,4% ispunjenosti kriterija.

Saradnja javnog i privatnog sektora je poboljšana kroz rad Vijeća za konkurentnost budući da se ovim putem usaglašavaju sva bitna pitanja vezana za poslovni sektor kao što su: donošenje regulacionih planova privrednih zona, Donošenje Programa poticaja MSP, Donošenje Odluke o izmjenama odluke o radnom vremenu, Presentacija kreditnih linija Razvojne banke F BiH, Izrada registra parafiskalnih nameta u saradnji sa LiNK-om i slično.

Poboljšanja koja su već evidentna nakon BFC certifikacije općinskih službi su ta da je Općina Jablanica, svjesna značaja promocije, izradila promotivne materijale, vodiče, flajere, i video prezentaciju na BHS i engleskom jeziku. Zatim, Općina Jablanica je zaključila Protokol o saradnji sa Catholic Relief Services (CRS) vezanog za implementaciju Projekta „RAST“ kojeg finansira Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID), gdje općina Jablanica dobiva podršku pri izradi grafičke knjige standarda, razvoja lokalnog akcionog plana zapošljavanja i sličnim aktivnostima.

Osim BFC, općina Jablanica je kreirala Program poticaja MSP u Općini Jablanica. Cilj Programa je da se putem poticanja: startup i mladih preduzeća, zapošljavanja u MSP kroz projektne aktivnosti industrijske proizvodnje, obrta, trgovine, turizma i ugostiteljstva, omogući zapošljavanje i samozapošljavanje lica prijavljenih na evidenciju nezaposlenih, a radi ostvarivanja i održavanja veće stope zaposlenosti.

Tako je u 2014. godini, kroz program podrške startup-ovima, jedno preduzeće dobilo poticaj i tom prilikom su zaposlene 3 osobe. U 2015. i 2016.g., iako je bio raspisan Javni oglas, nije bilo zainteresiranih aplikantata koji su ispunjavali uslove oglasa. U 2017. godini potpisan je ugovor sa 1 korisnikom, i tom prilikom je zaposlena 1 osoba. U 2018. godini potpisan ugovor sa 2 korisnika, i tom prilikom su zaposlene 2 osobe.

U sklopu programa poticaja industrijske proizvodnje (prerada i obrada kamena) u 2014. god jedno preduzeće je primilo poticaj i tom prilikom su zaposlena 3 radnika. U 2015. godini pet (5) preduzeća je koristilo sredstva iz programa poticaja, i tom prilikom je zaposleno deset (10) radnika. U 2016. godini nije bilo aplikantata koji ispunjavaju uslove javnog poziva, dok je u 2017. godini potpisan ugovor sa 6 korisnika i tom prilikom zaposleno 16 radnika. U 2018. godini potpisan ugovor sa 2 korisnika i zaposlena 4 radnika.

U okviru programa poticanja razvoja obrta u 2014. g. 13 poduzetnika je koristilo sredstva poticaja. Tom prilikom je zaposleno 13 radnika. U 2015.g. 9 poduzetnika je koristilo sredstva poticaja, i tom prilikom je zaposleno 9 radnika. U 2016. god 10 poduzetnika je koristilo sredstva poticaja te je zaposleno 11 radnika. U 2017. godini potpisani su ugovori sa 12 korisnika, zaposleno je 13 radnika. U 2018. godini potpisani su ugovori sa 13 korisnika i zaposleno je 13 radnika.

Kroz program poticanja trgovine i ugostiteljstva u 2014.g. je podržano 6 firmi i tom prilikom je zaposleno 7 radnika. U 2015. godini poticaj su koristila dva (2) preduzeća i jedna (1) trgovačka radnja i tom prilikom je zaposleno tri (3) radnika. U 2016. god 9 poduzetnika primilo poticaj te je zaposleno 11 radnika. U 2017. godini potpisani su ugovori sa 14 korisnika, gdje je zaposleno 17 radnika. U 2018. godini potpisani ugovori sa 17 korisnika, gdje je zaposleno 30 radnika.

Pored navedenog programa poticanja MSP, općina Jablanica je u prethodnom petogodišnjem periodu usvojila Odluku o načinu korištenja Sredstava privatizacije i drugih namjenskih sredstava Općine. Ovom Odlukom se određuje način korištenja novčanih sredstava ostvarenih prodajom preduzeća iz nadležnosti Agencije za privatizaciju HNK i drugih namjenskih sredstava, te uslovi i način odobravanja i korištenja kredita koji će se dodjeljivati iz Sredstava privatizacije i drugih namjenskih sredstava Općine Jablanica za

kreditiranje kao podrška srednjem i malom biznisu.

Sredstva se plasiraju putem poslovne banke odabrane u postupku javne nabavke. Kredit se daje pravnim i fizičkim licima koja su registrovana za obavljanje djelatnosti te poljoprivrednicima upisanim u registar poljoprivrednih gazdinstava i registar klijenata. Kredit se se dodjeljuje po sljedećim uslovima: Kamata se utvrđuje u iznosu EURIBOR-a + 2%, maksimalno 6%, Naknada za obradu kreditnog zahtjeva iznosi 1 % od iznosa kredita, Rok otplate kredita od 1 do 5 godina sa grejs periodom do 1 godine zavisno od vrste posla kojom se bavi korisnik kredita, koji ulazi u rok otplate kredita.

Uz navedeno općina Jablanica provodi Odluku – Program o subvencioniranju volontera i zaposlenika visoke i više školske spreme na osnovu koje se subvencira zapošljavanje i u privatnom sektoru.

U segmentu zapošljavanja, Općina Jablanica i Služba za zapošljavanje HNK su zaključile Memorandum o saradnji, formiran je Savjet za zapošljavanje i redovno se dostavljaju informacije o stanju nezaposlenih, a trenutno se provodi postupak prekvalifikacije radne snage prema zahtjevima privrednog sektora – oblast turizam i ugostiteljstvo – zanimanja konobar – kuhar.

WEB stranica Općine Jablanica je redizajnirana – postavljen je Info panel – Info Centar za investitore na kojem se nalaze promotivni materijali, baza poslovnih subjekata, vodič za registraciju, strateški dokumenti, prostorno-planska dokumenetacija, Sistem 48, kontakti. Uz navedeno postavljen je i promotivni video Općine Jablanica, te sve ostale relevantne informacije potrebne investitorima, kao i informacije o: poticajima, saradnji javnog i privatnog sektora, taksama, privrednim zonama i ostalim javnim uslugama.

Pored navedenog, dodatne napore u kreiranju povoljnog poslovnog ambijenta potrebno je usmjeriti na razvoju infrastrukture postojećih i novih industrijskih zona, koje bi bile generator razvoja poduzetništva općine Jablanica.

U proteklom periodu Industrijska zona Šljunkara je prema Izvještaju o implementaciji strategije završena u iznosu od 95%. Ovaj projekat je realiziran u suradnji sa Ministarstvom razvoj, poduzetništva i obrta F BiH. U proteklom razvojnom periodu nije bilo dodatnih investicionih ulaganja u IZ Šljunkara, ali je u isto vrijeme postojeći korisnik ove poslovne zone proširio svoje kapacitete.

Nakon izrade prostorno-planske dokumentacije, odnosno donošenja novog Prostornog plana Općine Jablanica za period 2016.-2025. Godina, te ciljanih izmjena i dopuna Prostornog plana Općine Jablanica, evidentirano je nekoliko zainteresovanih pravnih subjekata za ulaganja na području Općine Jablanica. Većinom se radi o pismima namjere za ulaganju na području Jablaničkog jezera gdje je predviđena izgradnja objekata u službi razvoja turističkih potencijala.

Općina Jablanica je nakon donošenja prostornog plana ušla u aktivnosti donošenja regulacionih planova poslovnih zona. Donesen je regulacioni plan za poslovnu zonu Bijeli potok, kao i Odluka da se na lokalitetu Gornje Kolonije - Unis u skladu sa Urbanističkim planom Jablanica proglašava poslovna zona. U toku je izrada još dva regulaciona plana i to: Regulacioni plan privredna zona Jarišta 2. i Regulacioni plan privredna zona Donja Jablanica 2.

Zaključak za stanje lokalne ekonomije

Uzimajući u obzir stanje i kretanje u ekonomskom sektoru, te resurse s kojima općina Jablanica raspolaže, naročito u sektoru eksploatacije i prerade mineralnih ruda i kamena, može se zaključiti da je budućnost ekonomskog razvoja općine Jablanica upravo u razvoju sektora prerade kamena i mineralnih ruda.

Pored navedenog, općina Jablanica rasplaže sa značajnim prirodnim i kulturno historijskim resursima, što predstavlja odličnu bazu za razvoj turizma, sa posebnim akcentom na izletnički, ruralni, lovni, sportsko-rekreacijski, gastro i etno turizam. Stoga, kao osnovne ciljeve budućeg razvoja turizma na području općine Jablanica potrebno je potencirati: racionalno korištenje postojećih prirodnih i kulturno-historijskih kapaciteta u cilju razvijanja kvalitetnog turizma, te prednost dati uređenju turističkih destinacija i turističke infrastrukture. Istovremeno se mora aktivno raditi na promociji područja općine u cilju privlačenja stranih i domaćih turista, te

osiguranju održivosti turističkih lokacija uz zapošljavanje lokalnog stanovništva. Potrebno je izgraditi kapacitete pojedinaca koji bi kao kvalitetni i certifikovani turistički vodiči, mogli odgovoriti na sve veće zahtjeve turističkog sektora.

Pored sektora turizma, općina Jablanica ima odlične pretpostavke za razvoj poljoprivrede, naročito proizvodnje bobičastog voća, odnosno povrća iz zaštićenih prostora, koja bi bila u funkciji razvoja turizma.

Obzirom da je poljoprivredna savjetodavna služba formirana, u segmentu poljoprivrede potrebno je iskoristiti ove kapacitete i educirati poljoprivrednike na koji način unaprijediti poljoprivrednu proizvodnju, kako bi smanjili ulazne troškove i postigli konkurentniju cijenu poljoprivrednih proizvoda. Zbog sve većeg i izraženijeg problema fluktuacije otkupnih cijena poljoprivrednih proizvoda, potrebno je kreirati programe podrške poljoprivrednim proizvođačima koji bi ih učinili otpornijim na negativne promjene otkupnih cijena. Obzirom da je proizvodnja bobičastog voća u porastu, potrebno je nastaviti poticati ovaj poljoprivredni sektor i paralelno s povećanjem proizvodnje potrebno je planirati razvoj sektora prerade, distribucije i prometa prehrambenih proizvoda. U tom kontekstu neophodno je izraditi studiju koja bi dala ulazne informacije da li je ovakva investicija dugoročno isplativa i prihvatljiva.

Za očekivati je i da će se razvojem turizma i poljoprivrede povećati potražnja za različitim uslužnim djelatnostima bilo od strane domaćih privrednih subjekata ili od strane turista i posjetitelja. Ovo će rezultirati i razvojem ostalih pratećih uslužnih djelatnosti, posebno trgovine na malo, te će dovesti do diverzifikacije male privrede, i lokalnu ekonomiju učiniti otpornijom na negativna ekonomska kratanja u okruženju. U tom kontekstu je i ključna uloga općinske administracije da nastavi sa mjerama podrške razvoju MSP, i na taj način stimulira i motivira razvoj općine u ovom smjeru.

IV.1.3. Pregled stanja i kretanja na tržištu rada

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, zaključno sa 31.12.2017. godine na birou se nalazilo ukupno 2.132 nezaposlene odnosno 53,7% (formalna nezaposlenost) što ukazuje na i dalje veoma tešku situaciju na tržištu rada kada je u pitanju općina Jablanica. Iako je stopa nezaposlenosti visoka, broj nezaposlenih je u konstantom padu od 2015. godine, te je u 2017.g. broj nezaposlenih manji za 5,5% u odnosu na 2013.g. kada je iznosio 2257.

Ukupan broj nezaposlenih žena u 2017.g. je iznosio 1.108 (52% od ukupnog broja nezaposlenih) i nalazi se na približno istom nivou u odnosu na 2013.g. kada je bilo registrirano 1.104 nezaposlene žene (49% od ukupnog broja nezaposlenih).

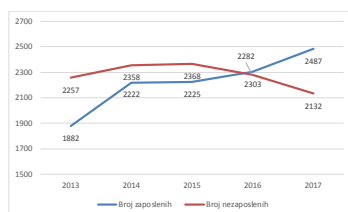
Kada govorimo o kvalifikacionoj strukturi nezaposlenih u 2017.g., najviše nezaposlenih je kvalifikovanih radnika i radnika sa srednjom stručnom spremom, dok je u prosjeku 65,8% od ukupnog broja nezaposlenih, na Zavodu za zapošljavanje prijavljeno duže od dvije godine (strukturna nezaposlenost) i ovaj udio se nije značajnije mijenjao u proteklih 5 godina.

Slika 12. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih, prema spolu, 2017.g.

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Slika 13. Odnos ukupnog broja zaposlenih i nezaposlenih osoba na području općine Jablanica u periodu 2013-2017

Izvor: Federalni zavod za statistiku

S druge strane, primjetan je porast u broju zaposlenih, koji je, također, konstantan od 2015. godine. Ukupan porast u broju zaposlenih u 2017. u odnosu na 2013. je 32,14%. Ipak, u 2017.g. općina Jablanica bilježi stepen zaposlenosti od 27,1%, što je manje od prosjeka HNK (32,2%) i od prosjeka Federacije BiH (30,2%), što i dalje ukazuje na tešku situaciju na tržištu rada općine Jablanice.

Obzirom da su strateškim investicijama u periodu 2014 - 2018. godine zaposlene 174 osobe u sektoru trgovine, turizma, ugostiteljstva i prerade kamena, može se smatrati da je implementacija strategije imala uticaj na trend smanjenja nezaposlenosti (slika 13).

Posmatrano u 2017. godini najveći procenat učešća u ukupnoj strukturi zaposlenih u privrednim djelatnostima ima prerađivačka industrija koja upošljava 47% ukupnog broja registriranih radnika u privredi (ukupno 699 zaposlenih u sektoru privrede u 2017.g.), zatim trgovina na veliko i malo i održavanje sa 15% i građevinarstvo 15% itd. Kada govorimo o rastu zaposlenih, najveću stopu porasta zaposlenih u 2017.g. bilježi sektor građevinarstva gdje je u 2017.g. zabilježeno 36% radnika više nego u 2014.g. kada ih je bilo 75. Pozitivan rast u broju zaposlenih se također bilježi u prerađivačkom sektoru (1,6% u odnosu na 2014. kada je bilo registrirano 322 zaposlena), zatim u sektoru nekretnina, iznajmljivanja i poslovnih usluga (100% u odnosu na 2014. kada je bilo registrirano 4 zaposlena u ovom sektoru). Najznačajnije smanjenje u broju zaposlenih registrirano je u sektoru proizvodnje i opskrbe električnom energijom, plinom i vodom (smanjenje od 27,1% u odnosu na 2014.g. kada je bilo registrirano 70 zaposlenih). Poređenje podataka je vršeno u odnosu na 2014.g., jer za 2013.g. i ranije godine podaci o zaposlenima u privrednom sektoru nisu bili dostupni.

Na bazi navedenih podataka kada je u pitanju zaposlenost u privrednom sektoru, može se zaključiti da je prerađivački sektor u periodu 2014-2017. godina abrosbirao najviše zaposlenih ali je isto tako određeni

broj zaposlenih napustilo ovaj sektor što je uticalo na tren povećanja zaposlenosti u ovom sektoru od svega 1,6%. Ipak ovaj sektor, kao i sektori vezani za turizam (ugostiteljstvo) ostaju u fokusu kada je u pitanju ekonomski razvoj općine u narednih 5 godina.

Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje, u ukupnom broju stanovnika u 2017. godini na području općine Jablanica registrirano je 1903 penzionera, što je 148 penzionera više u odnosu na 2013. godinu (povećanje od 8,43%). U strukturi penzija, klasificiranih po različitim kategorijama, može se uočiti trend povećanja broja penzionera u kategoriji starosna penzija i to za 23,6% u odnosu na 2013. godinu kada je bilo registrirano 822 penzionera starosne penzije. S druge strane, broj korisnika invalidskih penzija je uvećan za 18,3% u odnosu na 2013.g. kada je bilo registrirano 202 penzionera, dok je broj porodičnih penzija neznatno porastao za 1,13% u odnosu na 2013.g. kada je bilo registrirano 685 penzionera.

Prema istom izvoru, u periodu 2013. – 2017. godina iznos prosječne penzije se mijenjao, pa je tako prosječna starosna penzija na području općine Jablanica u 2017. godini iznosila 448,52 KM i za 10,47% je veća u odnosu na 2013. godinu, dok je prosječna invalidska penzija u 2017. godini iznosila 338,08 KM i u istom periodu je porasla za 4,58%. Porodična penzija je u 2017. godini iznosila 332,66 KM i za 5,1% je veća u odnosu na 2013. godinu. Povećanja iznosa penzija se odnose na zakonske regulative a ne zbog jačanja ekonomske aktivnosti na području općine Jablanica.

Iako se iznos prosječne penzije u sve tri kategorije tokom proteklog petogodišnjeg perioda povećao, on je ipak manji u odnosu na prosječne iznose penzija u HNK koje u 2017.g. iznose: starosna - 462,94 KM, Invalidska: 348,61KM i porodična: 340,64 KM.

Broj penzionera u odnosu na broj zaposlenih u 2017.g. je iznosio 1.0 i u odnosu na 2013.g. je smanjen za 10% (u 2013. godini odnos je iznosio 1,1). Ovo ukazuje na potrebu da općina Jablanica u prioritetima za naredni petogodišnji razvojni period mora imati intervencije koje će dovesti do povećanje broja zaposlenih, jer prethodno navedeni odnos broja penzionera i zaposlenih nije održiv, odnosno doprinosi na plate zaposlenih nisu dovoljne da pokriju iznose prosječnih penzija.

Zaključak za tržište rada

U periodu 2013.-2017. tržište radne snage u općini Jablanica karakteriše značajan rast zaposlenosti i blagi pad nezaposlenosti što je rezultat povećane ekonomske aktivnosti i dijelom implementacije strateških intervencija u posmatranom periodu. Rast zaposlenih se bilježi prvenstveno u sektorima građevinarstva, zatim nekretnina, iznajmljivanja i poslovnih usluge te u prerađivačkom sektoru (koji uključuje sektor prerade kamena). Prerađivački sektor (prvenstveno prerada kamena) je u periodu 2014-2017. apsorbirao najviše zaposlenih ali je isto tako određeni broj zaposlenih napustilo ovaj sektor što je uticalo na trend povećanja zaposlenosti u ovom sektoru od svega 1,6%. Ipak ovaj sektor, kao i sektori vezani za razvoj turizma ostaju u fokusu kada je u pitanju ekonomski razvoj općine u narednih 5 godina.

Ako pogledamo kvalifikacionu strukturu nezaposlenih, vidimo da najveći broj nezaposlenih čine osobe sa KV i SSS stručnom spremom, a od ukupnog broja nezaposlenih 52% čine žene što predstavlja uvećanje udjela žena u ukupnom broju nezaposlenih za 3 procentna poena u odnosu na 2013.g.

Pored navedenog, izraziti problem nedinamičnog tržišta radne snage predstavlja strukturalna nezaposlenost (65.8% od ukupnog broja nezaposlenih registrirani su na Zavodu za zapošljavanje duže od dvije godine).

Kako bi se trendovi zapošljavanja još više povećali i radna mjesta u općini Jablanica učinila atraktivnim, potrebno je zadržati postojeće i razvijati nove mjere kojima će se omogućiti zapošljavanje, sa posebnim naglaskom na sektor prerade i obrade kamena i turizma. Potrebno je raditi na promociji i jačanju atraktivnosti zapošljavanja u sektorima privrede koje je općina definirala kao prioritetne u narednih pet godina. Posebnu pažnju je potrebno obratiti da se u svim mjerama koje za rezultat imaju zapošljavanje, prednost pruži ženama i nezaposlenim koji su registrirani duže od dvije godine.

Ako stavimo u odnos broj zaposlenih na području općine Jablanica u 2017. godini sa brojem penzionera, dolazimo do podatka da na jednog penzionera dolazi 1,0 zaposleni, što je nepovoljniji

omjer u odnosu na 2013.g. kada je zabilježeno 1.1 zaposleni na jednog penzionera.

Navedeni podatak je zabrinjavajući jer broj penzionera iz godine u godinu raste, a broj zaposlenih ne prati ovaj rast, što penzioni sistem čini izuzetno ranjivim i neodrživim. Stoga Općina mora poduzeti hitne mjere koje će zadržati trend značajnog rasta broja zaposlenih u narednom periodu.

IV.1.4. Pregled stanja i kretanja u oblasti društvenog razvoja

IV.1.4.1. Obrazovanje

Kada je u pitanju obrazovanje, na području općine Jablanica u periodu 2013.-2017.g. nije došlo do promjena u broju obrazovnih ustanova. Međutim, kada je riječ o broju učenika koji pohađa osnovnu i srednju školu, zabilježen je pad broja učenika, što se, između ostalog, može dovesti u vezu sa negativnim migracionim saldonom i negativnim prirodnim priraštajem. U 2017.g. obrazovne ustanove ukupno je pohađalo 969 učenika.

Predškolsko obrazovanje

Predškolsko obrazovanje na području općine Jablanica odvija se u JU Dječiji vrtić Pčelica, te se broj predškolskih ustanova u periodu 2013.-2017. nije mijenjao. Broj djece obuhvaćen predškolskim obrazovanjem, iako limitiran kapacitetima obrazovne ustanove, bilježi rast i u 2018 je iznosio 82 što predstavlja uvećanje od 70,83% u odnosu na 2013. godinu. Povećanje broja djece obuhvaćenih predškolskim odgojem nije rezultat implementacije Strategije (nisu bili predviđeni projekti za povećanje kapaciteta ustanova predškolskog obrazovanja i vaspitanja), već sa povećanjem potrebe roditelja za ovim vidom usluga. Obzirom da je predškolska ustanova raspolagala sa dovoljnim prostornim kapacitetima, nije bilo ni potrebe za dodatnim investicionim ulaganjima. Broj zaposlenih u JU Dječiji vrtić Pčelica tokom 2017.g. iznosio je 8, što je u skladu sa pedagoškim zahtjevima.

Slika 14. Broj polaznika predškolskog odgoja na području općine Jablanica u periodu 2013-2017

Izvor: JU Dječije obdanište Pčelica

Međutim, zbog popunjavanja kapaciteta vrtića, u 2017. i 2018. nije bio organizovan program „Predškole“ koji je omogućavao djeci pristup obrazovnim aktivnostima i pripremi djece za nastavu, u godini pred polazak u školu). Naime učionice u kojima se odvijao ovaj program stavljene su u funkciju popunjavanja kapaciteta vrtića. Do 2017.g. ovaj vid obrazovnog programa je u prosjeku pohađalo 30 djece na godišnjem nivou. Ovaj problem je potrebno adresirati u narednom periodu na način da se obezbijede školske prostorije za prihvatanje djece u obrazovni sistem u godini pred polazak u školu, ili da se prošire kapaciteti vrtića i na taj način stvoriti preduslove za uključivanje djece u pripremnju nastavu u godini pred polazak u školu, što je i zakonska obaveza.

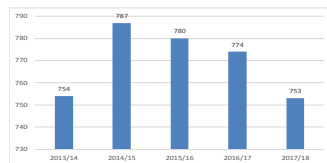
Osnovno obrazovanje

Na području općine Jablanica egzistira 7 osnovnih škola, sa upisanih 753 učenika u školskoj 2017/18. godini od čega je 364 učenice. Broj učenika u školskoj godini 2014/15 bilježi nagli skok u odnosu na prethodnu školsku godinu usljed usklađivanja evidencija i statističkih podataka. Međutim, kao što je to

sveopšti trend u BiH, od školske 2014/15 broj učenika u osnovnim školama bilježi kontinuirani pad, tako da je u školskoj 2017/18 godini on za 4,32% manji u odnosu na školsku 2014/15 (odnosno nalazi se na nivou iz 2013/14 g.).

Broj učenika osnovne škole na 1000 stanovnika općine Jablanica u 2017.g. iznosi 77, i nešto je manji od prosjeka HNK koji iznosi 79 učenika/1000 stanovnika.

Pad broja učenika osnovnih škola dovodi se u direktnu vezu sa negativnim migracionim saldom, odnosno izraženim iseljavanjem lokalnog stanovništva u zemlje EU. Iako je broj novorođenčadi u porastu u posljednjih 5 godina, još uvijek je značajan broj mladih koji napuštaju općinu Jablanica u potrazi za boljim i prosperitetnijim životom.

Slika 15. Broj đaka koji pohađaju osnovne škole na području općine Jablanica 2013-2017

Izvor: Osnovna škola Jablanica

Srednje obrazovanje

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku na području općine Jablanica u srednje škole u školskoj 2017/18 godini upisano je ukupno 216 učenika (od čega je 118 učenica), a što je za 45,72% manje u odnosu na školsku 2012/13 godinu kada je bilo upisano 398 učenika. Od planiranih 250 učenika usmjerenih na zanimanje obrade kamena, tek 64 polaznika su usmjerena ka ovom zanimanju što predstavlja 25,6% od planiranog broja učenika.

Broj učenika srednjih škola na 1000 stanovnika općine Jablanica u 2017.g. iznosi 22, i značajno je manji od prosjeka HNK koji iznosi 37 učenika/1000 stanovnika.

Broj srednjoškolskih obrazovnih ustanova se nije mijenjao u periodu 2013/2017.g. te se nastava odvijala u: Općoj gimnaziji, Ugostiteljsko – Turističkoj školi, Trgovinsko stručnoj školi, Ekonomskoj školi i Građevinskoj stručnoj školi – smjer kamenorezac/keramičar. Broj zaposlenih u srednjim školama iznosi 32 i nije se značajnije mijenjao u posmatranom periodu.

Negativan prirodni priraštaj u 2000-tim, zatim negativan migracioni saldo te fluktuacija učenika prema Mostaru i Konjicu, kao većim gradskim i školskim centrima, odražava se direktno i na smanjenje ukupnog broja učenika na području općine.

Slika 16. Broj upisanih đaka u srednje škole na području općine Jablanica u periodu 2013-2017

Izvor: JU Srednja škola Jablanica¹

Kada je riječ o djeci sa teškoćama u razvoju, u 2017.g. u gradskoj matičnoj osnovnoj školi registrirano je dvoje djece sa teškoćama u razvoju, dok je jedno dijete u proceduri utvrđivanja invaliditeta. U svim osnovnim i srednjim školama na području općine Jablanica nedovoljno je razvijena inkluzivna nastava. Naime, principi uključivanja sve djece u osnovno i srednje obrazovanje postoje i oni se primjenjuju, ali nema sistemskog pristupa ovoj problematici kroz angažovanje asistenata u nastavi i opremanje učionica koje će pomoći djeci sa teškoćama u razvoju da lakše usvoje gradivo. Zatim ne postoje liftovi za djecu sa teškoćama u razvoju iako se pojedini kabineti za predmetnu nastavu nalaze na spratovima. Fizički pristup školi za djecu sa teškoćama u razvoju nije izgrađen u gradskoj matičnoj školi, područnoj školi na Slatini, Doljanima, Glogošnici i Ravnoj.

Kada je u pitanju obrazovna infrastruktura, u periodu 2013-2017. implementiran je niz strateških intervencija kojima su se unaprijedili uslovi obrazovanja. U tom kontekstu izvršena zamjena vanjskih otvora na srednjoj školi, uređeno prilazno stepenište, izrađen Glavni projekat "Proširenje školske dvorane Srednje škole u Jablanici", zatim je izvršena rekonstrukcija sanitarnog čvorova u OŠ Glogošnica, djelimična rekonstrukcija centralnog grijanja u centralnoj OŠ, nabavka školskih klupa, i rekonstrukcija školskog dvorišta. Izvršena zamjena rasvjetnih tijela u mokrim čvorovima i nadogradnja ograde oko vrtića.

Centralna škola su utopljenje, dok područne škole Slatina, Glogošnica, Krstac nisu utopljene. Obzirom da postoji potreba za njihovim utopljavanjem, potrebno je razmotriti primjenu mjera EE u narednom periodu, u skladu sa finansijskim mogućnostima općine.

Osnovna škola ne posjeduje dovoljan broj kvalitetnih i modernih nastavnih učila i opreme usklađen sa uslovima koji su propisani pedagoškim standardima i normativima. Osnovna škola je u dosadašnjem periodu, uglavnom putem raznih donacija i projekata obezbijedila jedan dio školskog namještaja. U narednom petogodišnjem periodu potrebno je u 10 učionica zamijeniti namještaj i izvršiti nabavku novih učila za potrebe osnovnog obrazovanja.

Centralna biblioteka u sastavu Osnovne škole u Jablanici ne posjeduje knjižni fond usklađen sa uslovima koji su propisani pedagoškim standardima i normativima. U periodu 2013-2017. nabavljen je jedan dio školske lektire, ali je to nedovoljno s obzirom na veličinu škole odnosno, broj korisnika. Potrebno je izvršiti nabavku novih knjiga i dopunu postojećeg knjižnog fonda. Također, novi modeli obrazovanja nužni su kako bi nadolazeće generacije kroz kreativno usvajanje znanja postale vrijedni članovi društva u budućnosti. Naše najmlađe treba od malih nogu učiti o važnosti očuvanja okoliša i pokazati da je najljepše učenje upravo u prirodi. S toga je neophodno u dvorištu centralne osnovne škole, u skladu sa savremenim trendovima u obrazovanju, izgraditi vanjsku Eko učionicu koju bi pored učenika koristili učitelji i roditelji.

Obzirom da osnovnoj školi nedostaje adekvatan vanjski sportski teren u narednom periodu je neophodno adresirati ovaj problem i izgraditi vanjski sportski teren neposredno uz centralnu osnovnu školu.

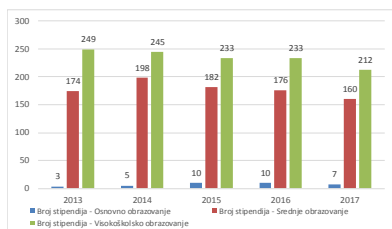
Općina Jablanica redovno planira u svom budžetu sredstva za stipendiranje đaka i studenata te je u tu svrhu u proteklih 5 godina izdvojeno ukupno 1.634.500 KM, dok je u 2017. godini za potrebe finansiranja 379 stipendista u skladu sa planom realizirano 295.500 KM,.

Đačke stipendije iznose 500 KM godišnje. Kategorije učenika koji primaju ove stipendije su:

- Učenici srednjih škola koji su aktivni i zaslužni članovi sportskih organizacija,
- Učenici srednjih škola iz porodica korisnika boračke zaštite,
- Učenici iz reda romske nacionalne manjine,
- Učenici koji su osnovnu školu završili odličnim uspjehom i upisali su prvi razred JU "Srednja škola Jablanica"
- Učenici upisani u JU "Srednja škola Jablanica" koji su prethodni razred završili odličnim uspjehom, Učenici upisani u JU "Srednja škola Jablanica" čiji su roditelji bez ikakvih novčanih primanja i
- Učenici upisani u neku drugu srednju školu, čiji su roditelji bez ikakvih novčanih primanja.

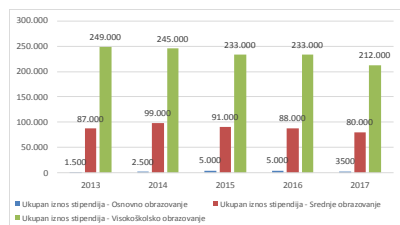
¹ Izvor: JU MŠC Jablanica

Obzirom da je došlo do smanjenja broja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, došlo je i do smanjenja broja stipendija, odnosno iznosa koji se izdvajao iz općinskog budžeta u svrhu stpendiranja. Tako je u 2017.g. broj stipendiranih đaka iznosio 2012, što je za 11,03% manje u odnosu na 2013.g.. Odnosno izdvajanja za stipendiranje đaka u 2017.g. manja su u odnosu na 2013.g. za 12,44%.

Slika 17. Broj stipendija u periodu 2013-2017

Izvor: Općina Jablanica

Slika 18. Izdvajanja iz općinskog budžeta [KM] za finansiranje stipendista u periodu 2013-2017

Izvor: Općina Jablanica

Kada je u pitanju nastavni program osnovnog i srednjeg obrazovanja, on djelimično prati potrebe tržišta radne snage. Naime, u JU Srednja škola Jablanica egzistiraju smjerovi za kamenoresca i keramičara, ugostiteljskih i turističkih tehničara, što djelimično u skladu sa potrebama tržišta rada. Međutim, zbog niskih plata u ovom sektoru, zainteresiranost mladih da pohađaju ove smjerove je veoma mala, te je potrebno provesti određene mjere afirmacije mladih da se obrazuju za ove profile.

Pored neopremljenosti i dotrajalosti vatrogasne opreme, sve obrazovne ustanove na području općine Jablanica suočavaju se sa problemom ne provođenja praktičnih vježbe odgovora u slučaju prirodnih i drugih opasnosti, odnosno, ne postoje programi koji bi podigli svjesnost učenika o ulogama stanovnika i načinima odgovora tokom katastrofa. Većina škola ima izrađen Plan zaštite i spašavanja od požara, međutim, niti jedna škola nema izrađen Plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća, uključujući i Plan evakuacije, a što predstavlja zakonsku obavezu za sve pravne subjekte od javnog značaja a nalaze se na području općine.

IV.1.4.2. Kultura

Strategijom razvoja kulture u općini Jablanica za period 2013-2017. godina, koja je izrađena prije Integrisane strategije lokalnog razvoja 2014-2023., fazno su započeti radovi na rehabilitaciji i dogradnji kulturno-historijskih objekata: JU Muzej "Bitka za ranjenike na Neretvi", Omladinski klub "Pod istim

suncem” – KINO, BZK “Preporod”, Međunarodni centar za djecu i omladinu “Fortis”, Omladinski kulturni centar “Urban Art”. Obzirom da su se ovi projekti usmjereni na razvoj kulture našli i u Integralnoj Strategiji razvoja, možemo reći da je u periodu 2013.-2017. došlo do značajne obnove kulturno-historijskih objekata koja je rezultat implementacije Strategije razvoja.

U sklopu aktivnosti kulturnih institucija, organizacija, objekata i udruženja realizovane su kulturne manifestacije kao što su: Obilježavanje godišnjice “Bitka za ranjenike na Neretvi” koja je tokom 2017.g. imala zabilježeno 15.000 posjetilaca muzeju “Bitka za ranjenike na Neretvi na godišnjem nivou, zatim „Večer sevdaha“ koju je posjetilo preko 300 posjetilaca, te „Smotra folkora“ koja bilježi 1.000 posjetilaca godišnje?. Broj posjetilaca ovim manifestacijama se nije značajno mijenjao u proteklom petogodišnjem periodu i radi se o manifestacijama koje se organiziraju redovno tj. na godišnjem nivou.

Tokom 2015. godine Omladinski klub “Pod istim suncem” (OKPIS) realizovao je projekat “Čarobna noć” koji se organizuje u Gradskom parku – igra i zabava za djecu i omladinu. Ovaj projekat okuplja mališane općine Jablanica, i najmanje 1.000 mališana imalo je priliku da uživa u raznim zabavnim igricama, kao što su, crtanje, origami, košarka i nogomet, ples, skakanje u vrećama i mnoge druge zabavne igrice.

U sklopu OKPIS-a nalazi se KINO, gdje su prikazivane filmske projekcije, ali od 2015. godine kino sala nije u funkciji. Općina Jablanica ima u planu da u narednom periodu izvrši rekonstrukciju kina, kao i da pomogne u nabavci prateće opreme.

U periodu 2013-2017.g., svake godine, BZK “Preporod” nastavila je sa projektima škola stranih jezika (engleski, turski, njemački), izložbama slikara amatera iz Jablanice i organizacijom manifestacije „Veče sevdaha“

Već tradicionalnom manifestacijom smatra se manifestacija “Jablaničko ljeto”, koja bogatstvom sadržaja privlači sve veću pažnju u posljednjih nekoliko godina, a građani imaju priliku vidjeti i učestvovati u veoma interesantnim događajima, kao što su Veslački maraton, predstave, koncerti, škola kanua, smotra folklor, Rock maraton, Turnir u malom nogometu, i dr. Od nabrojanih dešavanja kao najatraktivniji se izdvaja Veslački maraton, kao centralna manifestacija u kojoj dominira utrka tradicionalnih drvenih čamaca. Procjena općinskog razvojnog tima je da se na godišnjem nivou ostavari najmanje 20.000 posjeta ovoj manifestaciji, te je ovaj nivo posjeta konstantan u periodu 2013-2017.g.

Ipak, unaprijeđenjem tehnike organiziranja kulturnih i drugih sadržaja u općini, posebice u okviru Jablaničkog ljeta, u odnosu na 2013.g. ukazala se potreba i za nabavkom vanjske pozornice. Vanjska scenske pozornica smanjila bi troškove organizovanja kulturno-zabavno-sportskih manifestacija Jablaničkog ljeta, i organizacijama civilnog društva bi bila data mogućnost da unaprijede i provedu niz društvenih aktivnosti koje nisu bili u mogućnosti implementirati ranije (ili su troškovi organiziranja manifestacija bili previsoki). Na taj način bi organizacije civilnog društva i druge kulturne institucije na području općine podigle nivo kvaliteta kulturnih manifestacija, stvorila bi se i mogućnost povećanja broja manifestacija na otvorenom u sklopu manifestacije „Jablaničko ljeto“, zatim mogućnost organizacije drugih javnih programa na otvorenom kao što je npr. „Javni doček Nove godine“ ili organiziranje pozorišnih predstava na otvorenom. Ovakva unaprijeđenja kulturnih sadržaja neminovno bi dovela do povećanja broja kulturnih manifestacija odnosno broja posjetitelja ovim manifestacijama.

Dodatnim ulaganjima moguće je ostvariti modernizaciju i proširenje rada i programske šeme RTV Jablanica (izvršiti digitalizaciju programa, u skladu sa zakonom) i omladinskog kluba, koncertno-zabavnih manifestacija i događaja, te izgradnju umjetničke galerije Jablanica.

Pored razvoja i unaprijeđenja infrastrukture i kapaciteta JU Muzej „Bitka na Neretvi“, u narednom periodu je neophodno raditi na realizaciji projekta uspostave Kulturnog centra, sa akcentom na uključivanje i mlađe populacije stanovništva u rad Kulturnog centra. U tom kontekstu je potrebno rekonstruisati kino dvoranu u Jablanici, i pretvoriti je u savremenu multifunkcijsku kongresnu salu, sa savremenim prezentacijskim i komunikacijskim tehnologijama, čime će se stvoriti preduslovi za kvalitetniji rad organizacija, institucija ali i poslovnih subjekata na području općine Jablanica

Obzirom da je jedan od fokusa ekonomskog razvoja općine Jablanica i razvoj turizma, potrebno je

projekte jačanja infrastrukturnih kapaciteta kulturnih i historijskih objekata, kao i unaprijeđenje kulturnih sadržaja (sa posebnim osvrtom na uspostavljanje programa obilježavanja važnijih historijskih datuma), te unaprijeđenja manifestacija poput Jablaničkog ljeta i uspostavu kontinuiranog održavanja Rock Maraton Demo Fest-a, planirati na takav način da su u funkciji razvoja turizma.

IV.1.4.3. Sport

Općina Jablanica je u proteklom petogodišnjem periodu uložila značajna sredstva u oblast sporta, a u tabeli 1. je dat pregled ulaganja u sportske klubove i udruženja tokom proteklih 5 godina,. U ovom dijelu je potrebno naglasiti da je u periodu 2013-2017., kroz strateške intervencije, izgrađena „Gradska sportska dvorana“.

Iako je u proteklom periodu općina Jablanica značajno investirala u razvoj sporta, još uvijek je neophodno nastaviti sa ovim trendom i fokus u narednom periodu staviti na unaprijeđenje nogometne infrastrukture, sa posebnim akcentom na izgradnju pomoćnog stadiona i rekonstrukciju Stadiona Zlatan Alikadić Tazlo koji će ugostiti male sportove na umjetnoj podlozi.

Tokom 2017. godine sportske organizacije okupljale su 739 sportista od čega 532 muških i 207 žena, te se procjenjuje da je došlo do porasta broja sportista za 10% u odnosu na 2013.g. što je direktan rezultat implementacije Strategije u prethodnom periodu. U istom periodu došlo je do blagog opadanja brojeva sportskih klubova, jer je došlo do spajanja klubova koji su se takmičili u istim sportovima (dva rukometna kluba su se spojila u jedan, dva košarkaška kluba su se spojili u jedan.). Ovo spajanje nije uticalo na smanjenje broja aktivnih sportista.

Naziv ustanove	Iznos donacija iz općinskog budžeta [KM]				
	2013	2014	2015	2016	2017
Sportski savez	200.000	5.000	5.000	20.000	10.000
FK Turbina	0	124.400	99.106	64.220	56.193
R.K Turbina	0	38.954	34.906	37.100	22.710
K.K Turbina	0	36.726	28.253	29.663	19.574
K.K Gazija	0	6.800	6.880	4.700	4.700
Ston.kl.Haspin	0	3.600	4.330	4.700	4.700
Tavla Klub	0	2.400	2.050	2.400	2.400
OK Turbina	0	1.800	3.800	4.700	5072
MNK Pionir	0	0	0	0	4.935
USRI	0	2.400	1.100	2.400	2.400
PD Viliac	0	2.400	3.150	3.150	3.150
PD Plasa	0	2.400	3.100	3.100	3.100
PD „PRENJ-GLOGOŠNICA 1979“	0	1.200	1.100	2.200	2.200
Klub ekstremnih sportova	0	1.200	1.100	1.500	1.500
R.K Neretva	0	20.000	21.925	19.981	28.003,25
Badminton klub net spin	0	1.200	2.000	1.800	1.800
Klub dizača tegova SIDRO	0	1.200	1.100	1.500	1.500
Ronilački klub	0	1.200	1.100	2.200	2.200
UKUPNO	200.000	252.880	220.000	205.314	176.137

Tabela 3. Izdvajanja iz Općinskog budžeta za potrebe finansiranja sportskih klubova u periodu 2013-2017.g.

Izvor: Općina Jablanica

IV.1.4.4. Zdravstvena zaštita

Primarnu i sekundarnu zdravstvenu zaštitu na području općine Jablanica provodi JU Dom Zdravlja Jablanica.

Dom zdravlja Jablanica je u 2017. godini, Donacijom Vlade HNK, nabavio mineralogram i time kompletirao nedostajuće usluge na nivou primarne zdravstvene zaštite .

U periodu 2013-2017, kao rezultat strateških intervencija, sredstvima Općine Jablanica kupljen je ginekološki sto, a nabavljen je i aparat za dijabetičare (mjerenje tromjesečnog šećera u krvi). Sredstvima rebalansa koja su krajem 2017. godine doznačena od Vlade HNK u visini od 280.000 KM nabavljen je digitalni RTG aparat, sanitetsko vozilo sa pratećom opremom (defibrilator, mobilni EKG, aspirator, kiseonik).

U narednom periodu se planira kompletirati nedostajuća oprema u Službi hitne medicinske pomoći (SHMP) i stomatologiji. Sve ovo će dovesti do daljnjeg unapređenja primarne zdravstvene zaštite u općini Jablanica.

Do juna 2019. godine potrebno je ispuniti zakonsku obavezu certificiranja i dodatne edukacije ljekara, medicinskih tehničara i vozača u SHMP da bi isti imali pravo rada u ovoj službi. Troškovi edukacije za kandidate koji su pod obavezom certificiranja su oko 30.000 KM, te je u narednom periodu neophodno obezbjediti sredstva za ovu namjenu.

Ukupan broj zaposlenih u Domu Zdravlja, zaključno sa 31.12.2017. iznosio je 54 zaposlenika (37 medicinskih radnika). Kada je riječ o zdravstvenim radnicima Dom zdravlja, zapošljava 9 Doktora medicine (uključujući 6 specijalista), 27 medicinskih tehničara (uključujući 4 viša medicinska tehničara) i 1 dipl.ing laboratorijske dijagnostike.

Uzimajući u obzir standarde zdravstvene zaštite, Dom zdravlja raspolaže sa dovoljnim brojem ljekara na ukupan broj stanovnika. Također, općina je u periodu 2013-2017. na godišnjem nivou izdvajala 65000 KM za provedbu specijalističkih pregleda koji se obavljaju u Jablanici, a gdje ljekari specijalisti dolaze iz drugih gradova jer Dom zdravlja Jablanica nema potrebne ljudske kapacitete.

Vodeće bolesti na području općine predstavljaju bolesti krvotoka i ovaj podatak se nije mijenjao u periodu 2013-2017.

IV.1.4.5. Socijalna zaštita

Socijalna zaštita stanovništva na području općine Jablanica ostvaruje se kroz rad JU Centar za socijalni rad Jablanica, čiji je osnivač i finansijer Općina.

Broj korisnika usluga centra za socijalni rad u 2017. godini iznosio je 1.139 i za 20% je veći u odnosu na broj korisnika u 2013 godini.

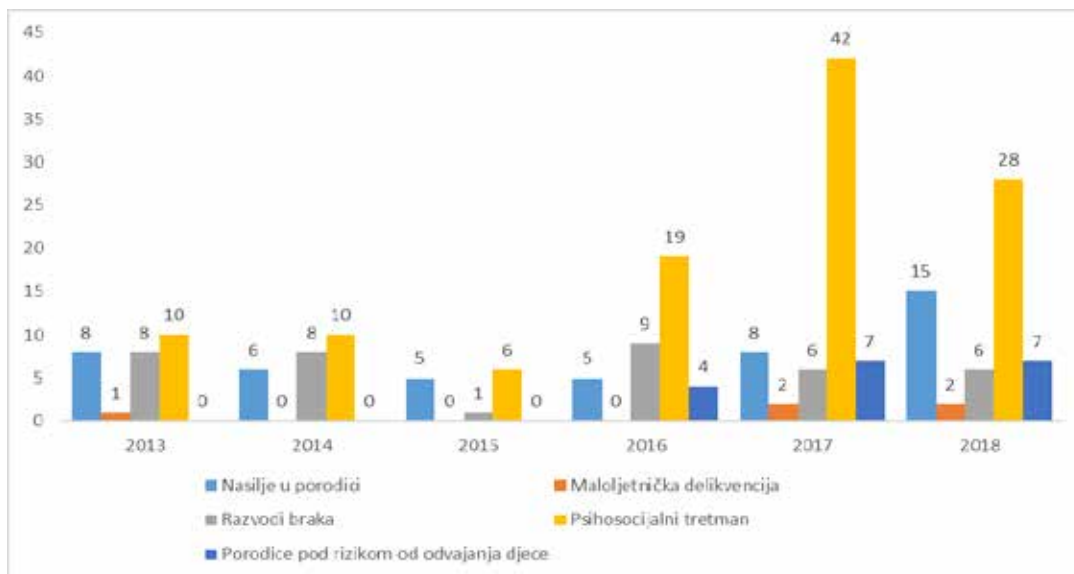
Najveći broj usluga Centra se odnosi na jednokratnu novčanu pomoć koju koristi 33,71% ukupnog broja registriranih korisnika, zatim slijedi dječiji dodatak sa 21,86% registriranih korisnika i novčana naknada za pomoć i njegu druge osobe sa 16,42% od ukupnog broja registriranih korisnika usluga centra za socijalni rad.

Vrsta pomoći	Broj korisnika				
	2013	2014	2015	2016	2017
Stalna novčana pomoć	55	53	447	38	36
Novčana naknada za pomoć i njegu druge osobe	136	179	173	179	187
Druga materijalna pomoć	91	63	65	74	88
Osposobljavanje za život i rad	11	12	11	10	10
Smještaj u drugu obitelj	6	6	5	4	4
Smještaj u ustanove socijalne zaštite	18	18	18	19	17
Jednokratne novčane pomoći	451	238	310	386	384
Zdravstveno osiguranje	41	39	34	32	32
Usluge socijalnog rada i drugog stručnog rada	140	177	134	81	115
Dječiji dodatak	0	0	0	0	249
Naknada umjesto plaće roditelju koji je u radnom odnosu	0	0	0	0	10
Naknada umjesto plaće roditelju koji koja nije u radnom odnosu	0	0	0	0	7
Ukupno	949	785	1197	823	1139

Tabela 4. Vrste pomoći i broj korisnika usluga Centra za socijalni rad općine Jablanica za period 2013-2017.g.

Izvor: Centar za socijalni rad općine Jablanica

Na osnovu povećanog broja slučajeva nasilja u porodici, narušenih porodičnih odnosa, brakorazvoda, maloljetničke delikvencije koja je u najvećem broju izazvana narušenim porodičnim odnosima, ovisnošću i sličnom problematikom mladih (slika 19), nameće se potreba formiranja jednog psihološkog savjetovališta koje bi radilo na nivou općine i pružalo usluge svim građanima u stanju potrebe.

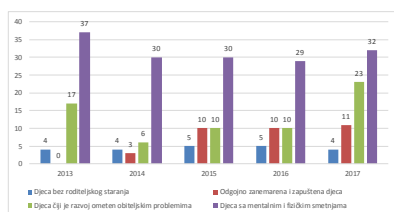
Slika 19. Broj registriranih slučajeva nasilja i narušavanja socijalnih odnosa na području općine Jablanica u periodu 2013-2017.g.

Izvor: Centar za socijalni rad

Pored Centra za socijalni rad, usluge socijalne zaštite pruža i JU "Dom za stara i iznemogla lica" Jablanica. Već duže vrijeme evidentan je problem nedostatka smještajnih kapaciteta kojima raspolaže ova ustanova. Formirane liste čekanja na smještaj od 15-tak osoba iz godine u godinu, jasan su pokazatelj da potreba za proširenjem ove djelatnosti postoji i da ozbiljno treba pristupiti rješavanju ovog problema. Izgradnjom prizemnog objekta po savremenim standardima, sa smještajnim kapacitetom za najmanje 15-20 osoba, zadovoljile bi se potrebe brige i njege starih osoba grada Jablanice i šire. Fizički bi se odvojili nepokretni od pokretnih korisnika čime bi postigli još bolji kvalitet pružanja usluga, a JU Dom za stara i iznemogla lica bi raspologao sa ukupnim kapacitetom od 50 kreveta.

IV.1.4.6. Osjetljive /ranjive grupe

Na području općine Jablanica u 2017. godini registrirano je 4 djece bez roditeljskog staranja (djeca bez oba roditelja, nepoznatih roditelja, napuštena od roditelja lišenih roditeljskog prava i roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost), što je za 25% manje u odnosu na 2016. godinu, kada je registrovano 5 djece bez roditeljskog staranja, odnosno isti broj kao što je bio slučaj u 2013. godini.

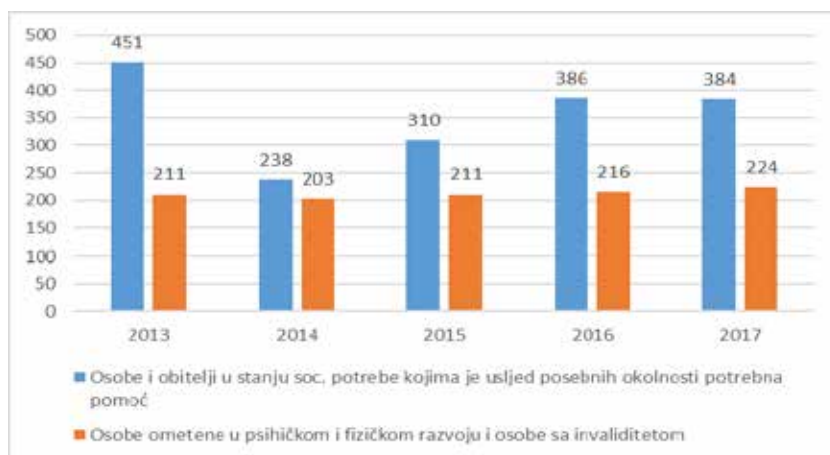
Slika 20. Broj registriranih ranjivih maloljetnika po kategorijama na području općine Jablanica u periodu 2013-2017.g.

Izvor: Centar za socijalni rad Jablanica

U posljednjih 5 godina bilježi se uglavnom konstantan broj registrovanih maloljetnika klasificiranih po rizičnim kategorijama za maloljetnike. Odstupanja su jedino zabilježena u kategoriji maloljetnika čiji je razvoj ometen obiteljskim problemima gdje je broj registriranih slučajeva varirao tokom godina, te je u 2017.g. iznosio 23, što je uvećanje za 35,3% u odnosu na 2013.g. Uvećan broj broja registrovanih slučajeva maloljetnika čiji je razvoj ometen obiteljskim problemima pripisuje se nešto lošijoj ekonomskoj situaciji na području općine, kao i ne postojanju adekvatnog socijalno – psihološkog savjetovišta koje bi se na stručnom nivou pozabavilo rješavanjem ovog problema.

Iz navedenih razloga nameće se potreba uspostave Savjetovišta za pomoć djeci sa poteškoćama u razvoju, mlade i odrasle osobe izložene problemima nasilja, toksikomanije i delikvencije u čijem sastavu bi mogao raditi i Centar za razvoj inkluzivnih praksi u Jablanici, na čijem uspostavljanju je potrebno raditi u narednom periodu.

Kada su u pitanju ranjive grupe odraslih uočljivo je da sve grupe imaju ujednačene vrijednosti u periodu 2013 - 2017. godina, osim broja osoba u stanju socijalne potrebe kojima je usljed posebnih okolnosti potrebna pomoć. Broj ove kategorije je u 2013.g. iznosio 451, da bi u 2014.g. doživio nagli pad na 238 korisnika usljed primjene nove zakonske regulative gdje je većina korisnika izgubilo ovaj status. U periodu 2014-2017. ovaj broj je u konstantnom porastu i u 2017.g. iznosi 384, što je za 61,34% više u odnosu na 2014.g., te je pokazatelj loših ekonomskih kretanja na području općine Jablanica.

Slika 21. Broj registriranih ranjivih osoba po kategorijama na području općine Jablanica u periodu 2013-2017

Izvor: Centar za socijalni rad Jablanica

Na području općine Jablanica u periodu 2013-2014 boravilo je 265 raseljenih lica, od čega je 126 interno raseljenih.

U periodu 2013-2017.g., općina Jablanica je izgradila dvije zgrade socijalnog stanovanja u koju je smješteno 16 porodica, odnosno 27 osoba, čime se djelimično ispunio cilj zatvaranja izbjegličkog kampa „Unis“ i smještaj ljudi u objekte socijalnog stanovanja. Za potrebe gašenja kolektivnih centara, a u skladu sa Nacionalnim planom zbrinjavanja interno raseljenih lica, na području općine Jablanica potrebno je izgraditi još jedan objekat socijalnog stanovanja čime bi se obezbjedili uslovi za gašenje izbjegličkih kampova Unis i Gornja Kolonija.

Kada su u pitanju mladi, općina bi, također, trebala preuzeti aktivnosti na stambenom zbrinjavanju mladih (uspostavljanje programa podrške stambenom zbrinjavanju mladih i subvencioniranje kamata stambenih kredita) čime bi se zaustavio odliv radno sposobnog stanovništva sa područja Općine.

IV.1.4.7. Civilna zaštita

Općina Jablanica ima izrađenu studiju procjene ugroženosti, prema kojoj najveći rizik predstavljaju požari, klizišta i površine pod minama.

Registrovane štete kao posljedica prirodnih nepogoda, klizišta i požara, u posljednjih pet godina iznose 1.598.132,85 KM.

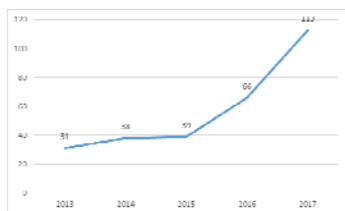
Najveći iznos se odnosi na štete uzrokovane požarima, prvenstveno požarima na otvorenom, u kojima najviše stradaju šumski resursi. Tako je u periodu 2013-2017.g. usljed požara na otvorenom uništeno 442 ha šumske površine. Na sreću, nisu zabilježene ljudske žrtve kao posljedica ovih požara.

U svrhu prevencije, odnosno sanacije djelovanja procijenjenih rizika na području općine Jablanica, u periodu 2014-2018. godina implementirane su slijedeće aktivnosti u okviru strateških intervencija:

- 2014. godine nabavljeno je vatrogasno vozilo marke RENAULT, namjenjeno za gašenje šumskih požara,
- Vlada HNK je dala na korištenje dva nova vatrogasna vozila i to:
  - 2015. godine vozilo VOLKSWAGEN T5, opremljeno visokotlačnim uređajem za brze intervencije i setom alata za spašavanje unesrećenih u saobraćajnim nesrećama.
  - 2018. godine vozilo VOLKSWAGEN KRAFTER SZN 2Z, namjenjeno za brze intervencije.
- 2017. godine izvršena je nabavka vatrogasne cisterne marke MAN TGM M05 zapremine 7500 litara.
- 2018. godine Ministarstvo za šume Republike Turske je Općini Jablanica doniralo vatrogasna vozila i opremu u vrijednosti preko 400.000,00 KM:
  - vatrogasno vozilo marke MAN M05,

- vozilo pick-up opremljeno visokotlačnim uređajem za brze intervencije,
- ostalu vatrogasnu opremu za potrebe civilne i protivpožarne zaštite.
- Urađena je Procjena ugroženosti od požara (usvojena 2013. godine) i Plan zaštite od požara za područje Općine Jablanica (usvojen 2014 godine),
- Usvojena je Odluka o organizovanju i funkcionisanju zaštite od požara i vatrogastvu, a od 2015. godine u sastavu Službe civilne i protivpožarne zaštite djeluje Profesionalna vatrogasna jedinica Jablanica.
- Osnovano je dobrovoljno vatrogasno društvo "Jablanica", a tokom 2018.g. 15 članova je položilo ispit za dobrovoljnog vatrogasca.

Dobar dio intervencija vatrogasne brigade u periodu 2013-2017.g. odnosi se na požare, ali i na tehničke intervencije u saobraćajnim nesrećama koje su na žalost obično sa teškim posljedicama. Broj intervencija u 2017.g. iznosi 113, što predstavlja uvećanje od 3,64 puta u odnosu na 2013.g. Razlog povećanja broja intervencija u 2016.g. i 2017.g. jeste veliki broj šumskih požara koji su u ove dvije godine zabilježeni na području općine.

Slika 22. Broj intervencija profesionalne vatrogasne jedinice u periodu 2013-2017

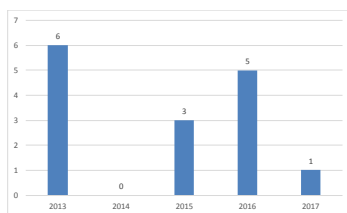
Izvor: Služba civilne zaštite općine Jablanica

Općina Jablanica nema rješeno pitanje smještaja vatrogasnih vozila u garažni prostor, što se negativno odražava na mobilnost vatrogasaca i vatrogasnih vozila, naročito u zimskom periodu, te je pored popune jedinice odgovarajućim brojem vatrogasaca izgradnja vatrogasnog doma najveći prioritet u narednom periodu.

Izgradnjom vatrogasnog doma i uspostavljanjem vatrogasnog servisa podigla bi se spremnost PVJ na veću razinu, poboljšali bi se uslovi za prevenciju i efikasniju intervenciju na ugroženim lokalitetima, a stvorili bi se uslovi za upoznavanje i obuku zaposlenika i učenika sa osnovnim mjerama i postupcima PPZ.

Jedan od najčešćih oblika incidenata u prostoru u periodu od 2005. godine do 2011. godine je bila pojava klizišta i u tom periodu je registrovano 41 klizište koja su naporima nadležnih službi općine Jablanica i civilne zaštite stavljeni pod kontrolu tako da u posljednjih 5 godina ne bilježimo značajni broj pojave novih klizišta, pa je u 2017. godini registrirano samo jedno klizište. Niti jedno od registriranih klizišta direktno ne ugrožava stambene i privredne objekte.

U februaru 2018. godine registrovano je klizište u naselju Donje Paparsko koje ugrožava stambene objekte, te je za potrebe sanacije predviđeno 45.000 KM, a projekat bi bio realizovan do 2021 godine. Također, u datom periodu bilo bi potrebno realizovati projekat zaštite stambenih objekata od pada kamenih gromada u naselju Zlate.

Slika 23. Broj registriranih klizišta na području općine Jablanica u periodu 2013-2017

Izvor: Služba civilne zaštite općine Jablanica

U periodu 2013-2018., implementacijom nekoliko strateških projekata deminiranja na području općine Jablanica ukupna sumnjiva površina smanjena je za 15,24 ha. u odnosu na 2013.g. :

Godina	Ukupna sumnjiva površina na kraju godine ha	I kategorija ha	II kategorija ha	III kategorija ha	Deminirano u toku godine ha
2013.	603,37	43,91	114,65	444,80	0,00
2014.	603,36	43,91	114,65	444,80	0,00
2015.	593,92	0,00*	149,12	444,80	9,45
2016.	593,92	0,00	149,12	444,80	0,00
2017.	593,92	0,00	149,12	444,80	0,00
2018.	588,12	0,00	143,32	444,80	5,8

Tabela 5. Sumnjive površine pod minama na teritoriji općine Jablanica, za period 2013-2018.g.

'Izvor: Služba civilne zaštite općine Jablanica

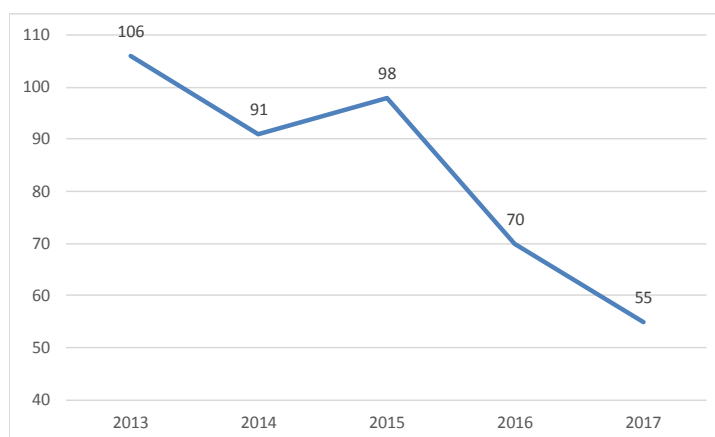
*Napomena: U skladu sa izmjenjenom metodologijom obračuna koju koristi BH MAK u 2015. godini iz I kategorije količina od 43,91 ha je prebačena u II kategoriju.

Prioriteti za deminiranje u narednom periodu su površine iz druge kategorije ugroženosti, odnosno površine koje su povremeno u upotrebi ili su u kontakt zoni sa lokacijom iz prve kategorije ugroženosti kao što su: Grkovac 2 i Grkovac 3 u MZ Slatina ukupne površine oko 97.000 m², Doljani 1-Ilijina gruda - površine 56.810 m² i Kosne Luke 4 43.668 m², te Zavranci 7.926 m², Tisov Do -površine 16.870 m², Lovačka staza 4.775 m², Gradina 76.987 m² i Glodnica 48.876 m² u MZ Ostrožac.

IV.1.4.8. Sigurnost građana

Ukupan broj krivičnih djela i počinitelaca krivičnih djela u Jablanici je u opadanju za posmatrani period od 2013. do 2017. godine. Također, se može konstatovati da u posljednjih nekoliko godina krivična djela nisu činila maloljetna lica što je sigurno veoma dobar pokazatelj sigurnosti građana u Jablanici i Jablanice kao jedne sigurne sredine za život i rad njenih građana.

Poboljšanju sigurnosne situacije svakako da doprinose i ulaganja u videonadzor užeg gradskog područja čija je pokrivenost 2013 godine bila 23%, dok je u 2017. godini taj procenat porastao na 25,5%.

Slika 24. Broj registriranih krivičnih djela na području općine Jablanica u periodu 2013-2017

Izvor: MUP HNK

Problem pasa lualica nije toliko izražen da bi se smatrao strateškim fokusom u cilju unaprijeđenja sigurnosne situacije.

IV.1.4.9. Analiza stanja mladih

Strateškim intervencijama u proteklom srednjoročnom periodu su vannastavni sadržaji (broj sekcija koje se održavaju u školi) na godišnjem nivou povećavani za 26, odnosno 35%, a planirana standardizacija je ispunjena 100% na godišnjem nivou.

Na području općine Jablanica djeluje veliki broj omladinskih organizacija, s kojima Općina Jablanica ima dobru dugogodišnju saradnju. Najaktivnije organizacije mladih su: Vijeće mladih Jablanica, Omladinski klub „Pod istim suncem“ Jablanica i Omladinska organizacija „Prenj“.

Omladinske organizacije sa područja Općine učestvovala su u periodu 2014-2017. učestvovala su u realizaciji brojnih projekata, uključuju i projekte Integralne strategije razvoja, zajedno sa članovima Vijeća mladih općine Jablanica. Također su učestvovali na brojnim seminarima i radionicama van granica Bosne i Hercegovine, a aplicirali su i na projekte koje finansira EU, UNDP, Federalna i kantonalna ministarstva i ostale razvojne agencije.

Neki od realizovanih projekata u periodu 2014-2017 su:

- DNEVNI CENTAR za djecu i mlade do 16 godina, koji djeluje tokom cijele godine, gdje djeca i mladi provode svoje slobodno vrijeme u organizovanim edukativnim i zabavnim radionicama.
- Dječije igralište koje je izgrađeno u sklopu Kina Jablanica i koje služi za igru djece koja provode svoje slobodno vrijeme u Dnevnom centru.
- „Čarobna noć“ – događaj za mlade u gradskom parku, igra i zabava.
- Rock maraton Demo fest (su-finansiran od strane Federalnog ministarstva nauke i kulture, AMUS-a i međunarodnih organizacija),
- Tradicionalni Veslački maraton „Ismet Kovačević – Gagula“
- Organizacija manifestacije „Jablaničko ljeto“.

IV.1.4.10. Organizacije civilnog društva

Kroz prethodni petogodišnji period Općina je za jedan od ciljeva imala da potpomogne razvoj OCD-a (organizacija civilnog društva). Na osnovu dostavljenih podataka može se smatrati da je sektorski cilj „**Razvoj kapaciteta svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvarenje 90% finansiranja projekata OCD-a putem programskog budžetiranja općine**“ djelimično ostvaren jer je općina Jablanica osigurala podršku od strane EU za 4 projekta, što je više od planiranih aktivnosti, a na godišnjem nivou je pripremala u prosjeku deset projektnih aplikacija kao što je i postavljeno sektorskim indikatorom. Organizacije civilnog društva koje su uzele aktivno učešće u navedenim projektima su Omladinski klub „Pod istim suncem“, omladinska organizacija „Narenta“, omladinski kulturni centar „Urban Art“, te Vijeće mladih Jablanica.

Međutim, za većinu nevladinih organizacija glavni problemi mogu se definisati kao nedostatak finansijskih i drugih materijalnih sredstava. Ti finansijski problemi se uglavnom ogledaju u nedovoljnoj stručnosti i osposobljenosti njihovih članova za prikupljanje eksternih finansijskih sredstava.

Ipak, prilikom provedbe UNDP-ovog LOD projekta (Reinforcement of Local Democracy-LOD/Jačanje lokalne demokratije) određeni broj organizacija omladinskih je uspio da zadovolji kriterije i napiše kvalitetne projekte. S tim u vezi potrebno je dodatno obezbjediti obuku predstavnika NVO sektora, mladih na području općine i svih drugih zainteresovanih organizacija i pojedinaca u cilju pisanja projekata koji zadovoljavaju kriterije eksternih donatora.

Prema pokazateljima dostavljenim od strane Općine, u prethodnom periodu na godišnjem nivou je finansirano između 22-27% OCD-a putem programskog budžetiranja Općine, odnosno odabir projekata vršen je prema usvojenoj LOD Metodologiji. Tokom 2018.g. 9 omladinskih organizacija i 14 drugih organizacija civilnog društva realizirali su projekte vrijednosti 18.000 KM. Od ukupnog broja projekata, tri su bila strateška.

Zaključak za oblast društvenog razvoja

Iz prethodne analize stanja može se vidjeti da općina Jablanica ima organizovano predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. Međutim program edukacije djece pred polazak u školu se ne provodi u posljednje dvije godine, iako je to zakonska obaveza. S druge strane, obrazovne ustanove nisu u potpunosti pristupačne djeci sa teškoćama u razvoju, niti su opremljene adekvatnim nastavnim pomagalicama. Srednja škola, i pored organiziranih smjerova za deficitarna zanimanja na tržištu rada, imaju teškoća sa upisom učenika na ove smjerove (kamenorezac, keramičar, ugostiteljski i turistički tehničar). Potrebno je afirmirati mlade da upišu smjerove za deficitarna zanimanja, a ovo je posebno važno stoga što je potrebno razvijati mjere podrške kojima će se mladim ljudima nakon završenog srednjeg obrazovanja omogućiti pristup lokalnom tržištu rada pod prihvatljivim uslovima i prihvatljivom plaćom.

Općina Jablanica je bogata kulturno-historijskim spomenicima, obilježjima, destinacijama, te se može pohvaliti bogatim kulturno-obrazovnim sadržajem. Najznačajnija kulturno-historijska baština na području općine predstavlja kompleks kulturno-historijskih objekata pod upravom JU Muzej „Bitka za ranjenike“.

Pored ove institucije na području općine djeluje niz institucija i organizacija civilnog društva koje provode vrlo značajne kulturne manifestacije od kojih je najpoznatija „Jablaničko ljeto“. Neophodno je iskoristiti ove potencijale i u narednom periodu nastaviti razvijati i unaprijediti kulturne sadržaje kroz uspostavu i jačanje kapaciteta Kulturnog centra, rekonstrukciju kino sale i njenu nadogradnju u multifunkcijsku salu koja može biti u funkciji kongresne sale, uspostavu obilježavanja važnijih historijskih datuma i unaprijeđenje važnijih kulturnih manifestacija (Jablaničko ljeto, Rock Maraton Demo Fest-a i dr.) Kao preduslov razvoju i unaprijeđenju kulturnih sadržaja i manifestacija neophodno je nabaviti adekvatnu vanjsku pozornicu. Neophodno je nastaviti sa rekonstrukcijom kulturno historijskih objekata, kino sale, unaprijeđenjem kulturno-obrazovnih sadržaja, izgradnje i rekonstrukcije sportskih terena, i drugih aktivnosti koje će neminovno dovesti i do kreiranja novih turističkih proizvoda i privlačenja investicija u lokalni razvoj.

Kada je u pitanju sport, općina Jablanica u velikoj mjeri ima dobro razvijenu sportsku infrastrukturu. Kako bi ova sektor dodatno unaprijedila i u potpunila ponudu sportske infrastrukture za razne vidove kolektivnih sportova, neophodno je rekonstruisati i izgraditi teren sa umjetnom podlogom za male sportove kao i pomoćni stadion za veliki nogomet.

Obzirom da je jedan od fokusa ekonomskog razvoja općine Jablanica i razvoj turizma, potrebno je buduće projekte unaprijeđenja kulturnih i sportskih sadržaja planirati na način da doprinose razvoju turističke ponude, a samim time i povećanju broja turista.

Kada je u pitanju zdravstvena usluga, ona se nalazi na zadovoljavajućem nivou. Ipak, kako bi se zadržao pozitivan trend porasta novorođenčadi koji je u 2017. godini dostigao razinu od 93 novorođenih na godišnjem nivou, odnosno za 13,41% više u odnosu na 2013. godinu, potrebno je oformiti Centar za trudnice i novorođenčad, u kojem bi se pružila adekvatna savjetodavna i zdravstvena pomoć budućim majkama, odnosno novorođenčadima i djeci.

Socijalna i imovinska sigurnost građana je na zadovoljavajućem nivou. Naime, općina je izrazito sigurno područje po pitanju kriminaliteta, dok određenu prijetnju predstavljaju NUS, požari i u manjem obimu klizišta na određenim područjima. S druge strane, povećan je broj mladih u stanju socijalne potrebe i kojima je potrebno savjetovanje. S toga je neophodno u narednom periodu raditi na uspostavljanju Psihološkog savjetovišta i centra za inkuzivnu praksu pri Centru za socijalni rad općine Jablanica. Pored jačanja kapaciteta Centra za socijalni rad, neophodno je proširiti kapacitete Doma za stara i iznemogla lica i na taj način dijelom podržati rad Centra za socijalni rad kada je u pitanju njega i briga o ovoj populaciji.

Određenu opasnost predstavljaju prirodne nepogode, posebno požari, koji prije svega negativno

utiču na ekonomski razvoj. Registrovane štete kao posljedica prirodnih nepogoda, prvenstveno klizišta i požara, u posljednjih pet godina iznose 1.598.132,85 KM. U tom se kontekstu trebaju poduzimati mjere koje će na odgovarajući način prevenirati štetne posljedice prirodnih nepogoda, na život i ekonomski razvoj u općini Jablanica. Trenutačno su nedostaci u nedovoljno izgrađenim kapacitetima Službe civilne zaštite da adekvatno odgovori na nepogode, kao i nedovoljno razvijena svijest i znanje djece i stanovnika na koji način postupati u slučaju katastrofa.

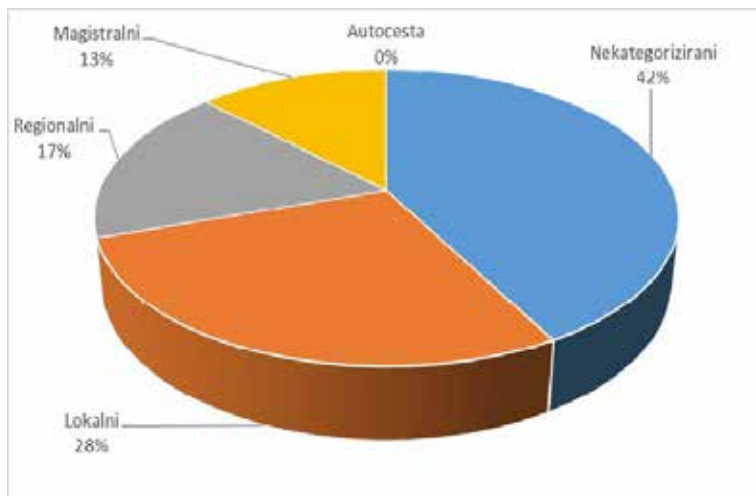
Općina Jablanica ima relativno dobro razvijeno civilno društvo. Posebno su aktivna omladinska udruženja, koja nerijetko učestvuju u realizaciji strateških projekata. Potrebno je iskoristiti njihovu aktivnost i dodatno ih ojačati za privlačenje finansijskih sredstava iz razvojnih fondova. Potrebno je aktivno raditi na razvoju i promociji civilnog društva i stvoriti tehničke i prostorne preduslove za efikasniji rad omladinskih organizacija (uređenje kino sale u savremeni multifunkcijski kongresni centar).

Pored organizacija civilnog društva, u općini Jablanica egzistira i RTV Jablanica, čiju programsku šemu je potrebno digitalizirati kako ne bi izgubili licencu za rad.

IV.1.5. Stanje javne infrastrukture i javnih usluga

IV.1.5.1. Cestovna mreža

U periodu od 2014. – 2017. godine rekonstruisani su putni pravci: put za naselje Baćinu u dužini 750 m, put za naselje Dobrinja u dužini od 950m, lokalni put Žarnik-Glogošnica u dužini od 1100 m, putni pravac Lendava –Topalov Greb u dužini od 1800m, lokalni put Ravna-Bijela u dužini od 1150m, lokalni put za naselje Šanicu u dužini od 1000 m i lokalni put Rodići –Lokve u dužini od 650m. U užem urbanom području rekonstruisano je sljedeće: Ulica Omladinsko šetalište u dužini od 350m, ulica Pere Bilića u dužini od 160m, ulica Branilaca grada u dužini od 320 m, ulica Doljanka u dužini od 210m.

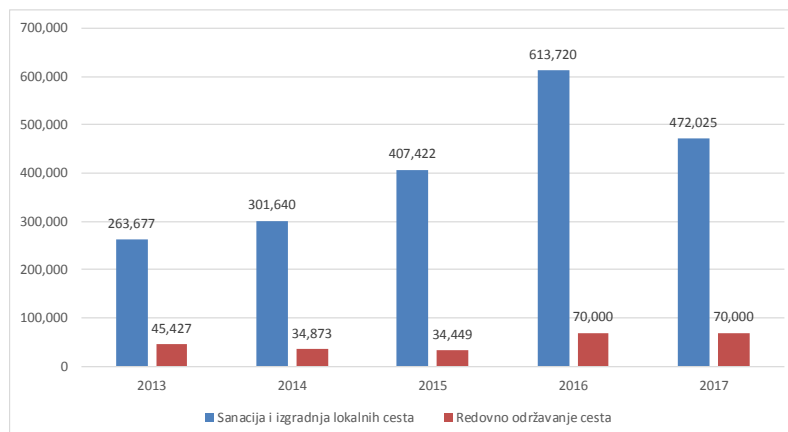

Slika 25. Učešće pojedinih kategorija cesta u ukupnoj dužini puteva na području općine Jablanica u 2017.g

Izvor: Općina Jablanica

Općina Jablanica je u proteklim godinama uložila značajna finansijska sredstva u izgradnju i rekonstrukciju lokalnih i nekategorisanih puteva. Tako je u proteklom periodu mreža asfaltiranih nekategorisanih puteva sa 46 km u 2013. godini proširena na cca 53 km u 2017. godini, odnosno povećana je za 15,2%., Ukupna dužina asfaltiranih nekategorisanih puteva iznosi 58,24% u odnosu na ukupnu dužinu nekategorisanih puteva (ukupno 91 km nekategorisanih puteva). U narednom periodu neophodno je investirati u zaštitu škarpi lokalnih puteva čime bi se spriječili česti odroni te spriječio eventualni prekid saobraćaja na nekategorisanim putevima.

Pregled ulaganja općine u cestovnu infrastrukturu dat je na narednom dijagramu.

Slika 26. Ulaganja općine Jablanica u cestovnu infrastrukturu za period 2013 - 2017. godina [KM]

Izvor: Općina Jablanica.

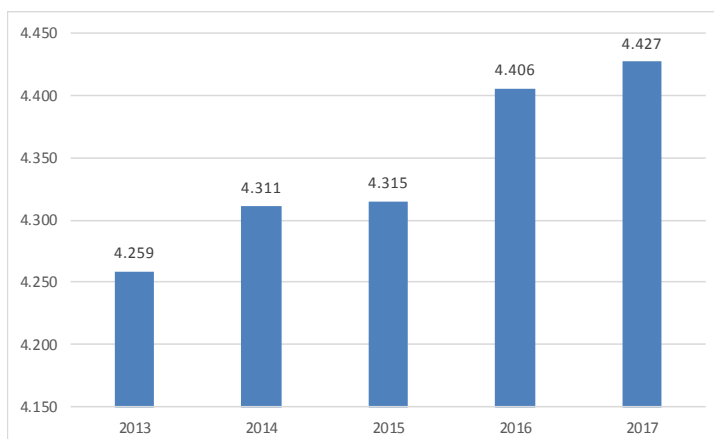
Jedan od problema s kojim se općina Jablanica susreće po pitanju lokalnog saobraćaja jeste nedostatak parking mjesta, odnosno ne postoji odluka koja bi uredila upravljanje parking mjestima. U Jablanici ima evidentiranih 690 parking mjesta i niti jedno parking mjesto nije dodijeljeno Javnom preduzeću na upravljanje.

Regulacionim planom „Gradski centar 2“ predviđena je izgradnja podzemne garaže koja bi uz uveden sistem naplate parkinga donekle riješila problem parkiranja u užem gradskom jezgru. Također, u sklopu ovoga infrastrukturnog zahvata uredio bi se Trg Alije Izetbegovića i Trg Oslobođenja, te prateći trotoari, saobraćajnice, gradski park i javna rasvjeta. Pored radova u užem gradskom jezgru neophodna je rekonstrukcija saobraćajne infrastrukture u prigradskim mjesnim zajednicama te aktivnosti na redovnom održavanju saobraćajnica.

Navedenim rekonstrukcijama i gradnjom, na užem gradskom jezgru općine Jablanica bilo bi izgrađeno dodatnih 250 parking mjesta, te se procjenjuje da bi se izgradnjom ovih parking mjesta u značajnoj mjeri riješio problem saobraćaja u mirovanju za naredni period od 10 godina. Izgradnja dodatnih parking mjesta bi omogućila i turistima kvalitetiju uslugu parkiranja, koja bi bila pod upravom javnog preduzeća.

IV.1.5.3. Javna rasvjeta, pokrivenost elektromrežom

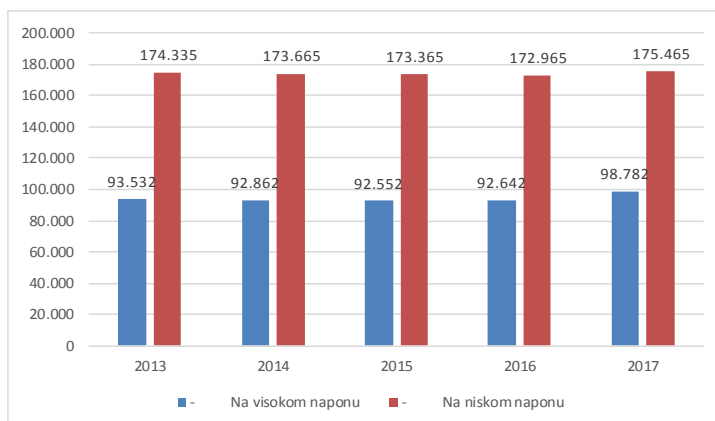
Kada je u pitanju distribucija električne energije na području općine Jablanica, uvidom u raspoložive podatke uočava se porast broja registrovanih potrošača električne energije sa 4.259 u 2013. godini, na 4.427 u 2017. godini, što predstavlja povećanje od 3,94% u odnosu na 2013. godinu.

Slika 27. Broj registriranih potrošača električne energije na području općine Jablanica u periodu 2013-2017

Izvor podataka: Elektrodistibucija BiH

U istom periodu ukupna dužina elektroenergetske mreže na području općine povećana je sa 267,867 km na 274,247 km ili za 2,37%. Ulaganja u elektro mrežu vrše se prema Planovima Elektrodistibucije, tako da Općina ne posjeduje dodatne informacije o strateškim prioritetima razvoja elektro energetske mreže.

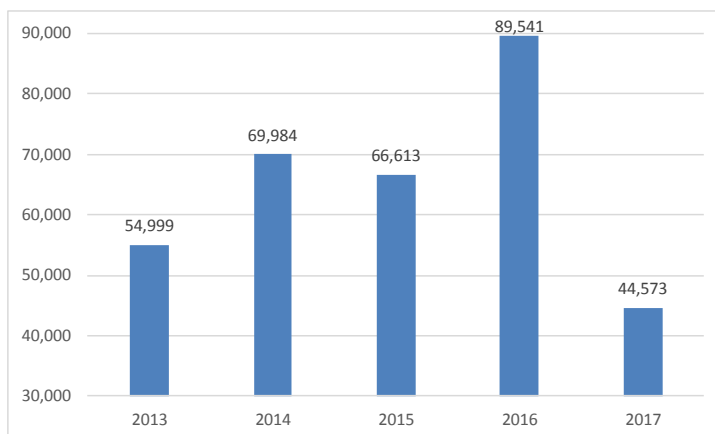
Slika 28. Dužina elektrodistributivne mreže na području općine Jablanica u periodu 2013-2017

Izvor podataka: Elektrodistibucija BiH

Stanovništvo općine Jablanica ima 100% pristup Elektroenergetskoj mreži. Međutim lokiteti Štrbine i Lokve nisu pokrivene EE mrežom, iako tu niko ne živi, ove destinacije su potencijalna turistička mjesta, te je neophodno razmotriti pokrivanje ovih lokacija EE mrežom kako bi se mogla instalirati ulična rasvjeta, odnosno omogućiti razvoj turističke infrastrukture.

Broj rasvjetnih tijela javne rasvjete na području općine Jablanica u 2017. godini iznosio je 1.839 i predstavlja uvećanje za 33,35% u odnosu na 2013. što je direktan rezultat implementacije strateških intervencija u periodu 2014-2018. Potrošnja električne energije za potrebe javne rasvjete očitava se na 51 mjernom mjestu. Ukupni troškovi vezani za potrošnju električne energije za javnu rasvjetu iznose 170.000 KM godišnje i konstantni su za prethodni period od 5 godina. Kada je u pitanju pokrivenost naseljenih mjesta rasvjetom, ona je u 2017.g. iznosila oko 95% što predstavlja uvećanje za 15 procentnih poena u odnosu na 2013.g. Samo dva naselja (Rodići i Risovac) nemaju javnu rasvjetu. Očekuje se da će u narednom periodu Elektrodistibucija zamjeniti drvene stubove betonskim u selu Rodići i time bi se stvorili preduslovi da se i u ovo naselje pokrije javnom rasvjetom. Kada je u pitanju naselje Risovac, javna rasvjeta nije postavljena jer pomenuto naselje električnom energijom napaja EP HZHB, te općina nije imala značajnije kontakte sa istima po rješavanju ovog pitanja. Očekuje se da u narednom periodu općina intenzivira pregovore sa EP HZHB te i u ovo naselje pokrije javnom rasvjetom.

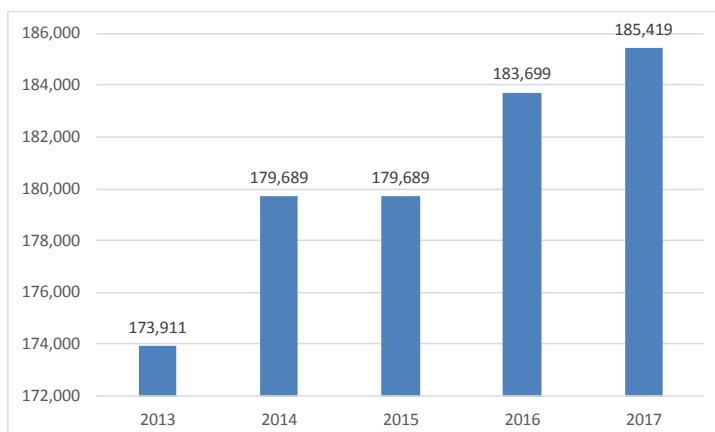
S druge strane, za izgradnju i održavanje javne rasvjete u budžetu Općine Jablanica za 2013. godinu planirana su sredstva u iznosu od cca 55.000,00 KM, dok su ta sredstva u budžetu Općine za 2017. godinu iznosila cca 45.500 KM. Smanjenje izdvajanja sredstava za izgradnju i održavanje javne rasvjete za 17,27% je posljedica ranijih ulaganja u završavanje infrastrukture javne rasvjete, tako da novoizgrađena javna rasvjeta iziskuje manje troškove održavanja.

Slika 29. Izdvajanja iz Općinskog budžeta za izgradnju i održavanje javne rasvjete [KM] u periodu 2013-2017.

Izvor; Općina Jablanica

Troškovi električne energije za potrebe javne rasvjete predstavljaju značajnu svotu u Općinskom budžetu i sa proširenjem mreže javne rasvjete i oni rastu, te je potrebno provesti mjere energetske efikasnosti kako bi se direktno uticalo na smanjenje ovih izdataka.

Slika 30. Troškovi električne energije za potrebe javne rasvjete na području općine Jablanica [KM u periodu 2013-2017]

Izvor: Općina Jablanica

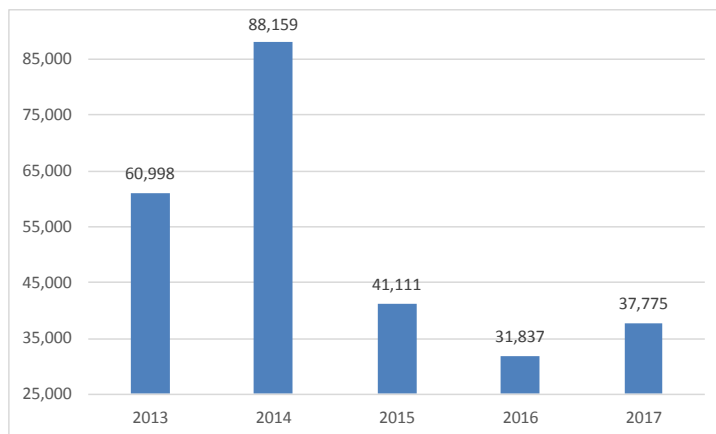
IV.1.5.4. Vodosnabdijevanje

Vodom iz gradskog vodovoda preko cjevovoda u dužini cca 40 km snabdijeva se ukupno 7750 potrošača što je za 1,89% manje u odnosu na 2013. godinu kada je bilo registrovano 7900 potrošača. Ovo smanjenje broja registrovanih korisnika je posljedica revizije dokumentacije i utvrđivanja stvarnog stanja broja priključaka na postojeću vodovodnu infrastrukturu.

Nivo investicija u vodovodnu mrežu u 2017. godini iznosio je 37.775 KM i manji je za 57,15% u odnosu na 2014. godinu, odnosno 38,07% u odnosu na 2013. godinu.

Nedostaci na vodovodnoj infrastrukturi vodovoda "Komadinovo vrelo" su u proteklom periodu otklonjeni strateškim intervencijama, što je u znatnoj mjeri riješilo probleme vodosnabdijevanja u općini Jablanica. Ovo je podrazumijevalo rekonstrukciju pumpnog postrojenja na Komadinovom vrelu. Sva naselja u općini Jablanica pokrivena su pitkom vodom iz lokalnih vodovoda, osim platoa Risovca koje je pretežno vikend naselje i koje se snabdjeva pretežno vodom iz čatrnja.

U periodu 2014-2017 godina strateškim intervencijama izvršena je rekonstrukcija ukupno 22,6 km glavnog razvoda vodovodnih instalacija za šta je utrošeno 259.880 KM iz Općinskog budžeta, a postignut je efekat smanjenja gubitaka pitke vode sa 40% u 2013. godini na 25% u 2017. godini. Kako bi se dodatno smanjili gubici vode u cjevovodima potrebno je izvršiti rekonstrukciju sekundarne mreže kao i povećati svijest građana po pitanju ušteda pitke vode. Procenat naplate usluge vodosnabdjevanja je 100%, ali za vodu na vodovodima koje kontroliše i kojima upravlja Javno komunalno preduzeće.

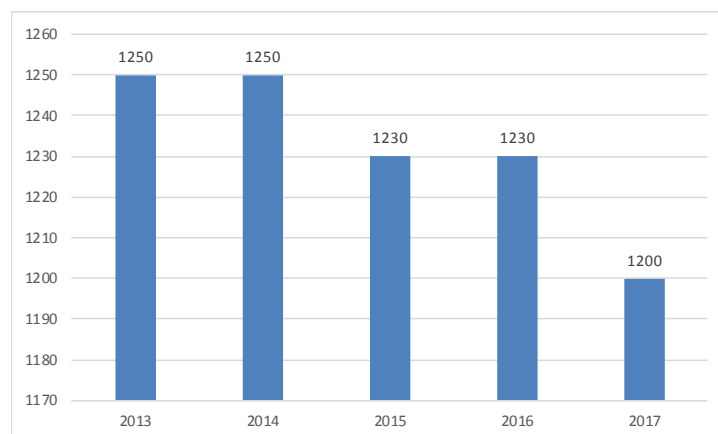

Slika 31. Ulaganja u vodovodnu infrastrukturu na području općine Jablanica [KM]u periodu 2013-2017

Izvor: Općina Jablanica

IV.1.5.5. Kanalizaciona infrastruktura

Prema procjenama nadležnih službi broj domaćinstava koja nisu priključena na javnu kanalizacionu mrežu, koja je na području općine Jablanica razvijena u dužini od 14 km, smanjen je u proteklom periodu sa 1250 domaćinstava koliko je zabilježeno 2013. godine, na 1200 domaćinstava u 2017. godini, ili za 4%. Iz navedenog se može zaključiti da je pokrivenost domaćinstava priključcima na kanalizacionu mrežu 71,4%. Stepennaplate usluga odvodnje otpadnih voda u 2017. godini iznosio je 100% i za 20% je veći u odnosu na 2013. godinu.

Slika 32. Broj domaćinstava koja nisu priključena na javnu kanalizacionu mrežu u periodu 2013-2017

Izvor: Javno komunalno preduzeće općine Jablanica

U smislu unapređenja kvaliteta komunalnih usluga i održivog upravljanja prirodnim resursima općina Jablanica sa svojim službama u periodu do 2023. godine planira odrediti tačnu lokaciju, izgraditi i pustiti

u funkciju prečištač otpadnih voda na lokalitetu Muzej – Stadion, a u isto vrijeme potrebno je okončati radove i pustiti u pogon uređaj za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima Donje Paparsko, Ostrožac i Glogošnica, kao i izgradnju kanalizacionog sistema na Zlatama.

Također, u cilju poštivanja važeće zakonske regulative potrebno je na dionicama gdje to nije izvedeno izvršiti razdvajanje oborinske i fekalne kanalizacije. Planiranju i izgradnji novih kanalizacionih instalacija potrebno je posvetiti dodatnu pažnju, a građevinsku i komunalnu inspekciju zadužiti za nadzor nad provođenjem ovih mjera. Ove mjere su preduslov za nesmetan rad prečištača otpadnih voda.

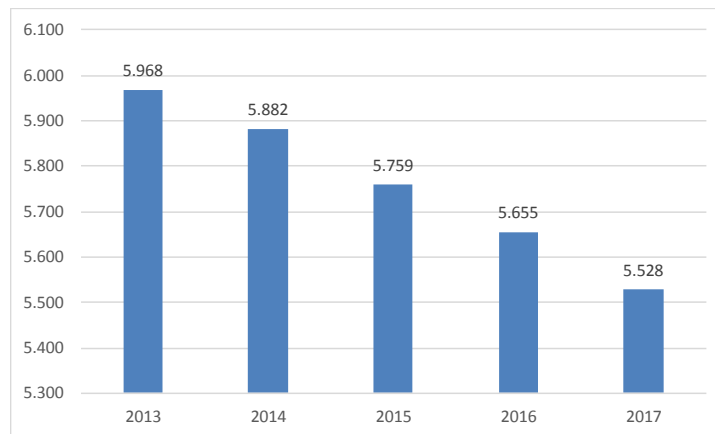
Nakon provedenih mjera izvršiti će se anketno istraživanje zadovoljstva korisnika komunalnih usluga.

U periodu 2013-2017.g. općina Jablanica konstantno ulaže u održavanje kanalizacione infrastrukture te je u posljednjih pet godina iz Općinskog budžeta izdvojeno cca 298.000 KM, za potrebe održavanja i revitalizacije kanalizacione mreže. Visina ulaganja u izgradnju i održavanje kanalizacionog sistema na području Općine uveliko zavisi i od odobrenih sredstava sa kantonalnog nivoa vlasti.

IV.1.5.6. Groblja na području općine

Općina Jablanica trenutno raspolaže sa 5.528 ukopnih mjesta i broj slobodnih ukopnih mjesta manji je za 7,37% u odnosu na 2013. godinu. Dakle, popunjenost ukupnog kapaciteta javnih grobalja na području općine je 53%.

U cilju kvalitetnog obavljanja grobarske djelatnosti neophodna je izgradnja gradske mrtvačnice, koja bi zadovoljavala sve uslove propisane za tu vrstu objekta, te grobarsku djelatnost urediti pod nadzorom organa jedinice lokalne samouprave. Također, neophodno je izgraditi saobraćajnicu do harema Jasen, čime bi se unaprijedio pristup mezarju.

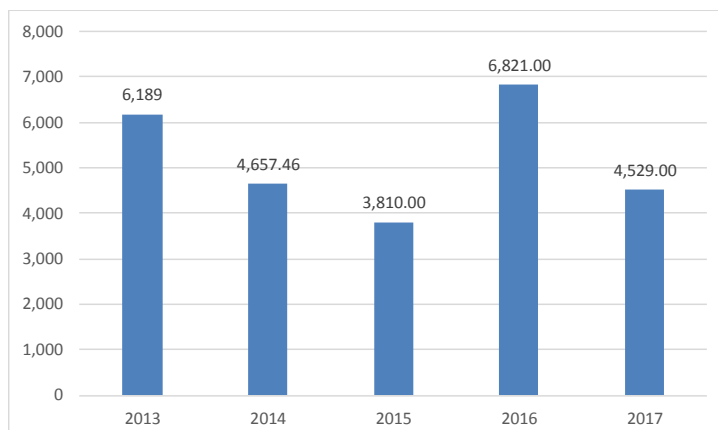
Slika 33. Broj slobodnih ukopnih mjesta na javnim grobljima na području općine Jablanica u periodu 2013-2017

Izvor: Općina Jablanica

IV.1.5.7. Stanje administrativnih usluga lokalne samouprave

Politikom Općinskog vijeća, koja za cilj ima jačanje lokalne zajednice i stvaranje ambijenta za prosperitet Općine uveden je sistem upravljanja kvalitetom u organ državne službe općine Jablanica, čime se pridružujemo maloj grupi općina i javnih institucija u Bosni i Hercegovini koje su prepoznale potrebu usklađivanja svog poslovnog sistema sa zahtjevima međunarodnog standarda ISO 9001:2015.

U skladu sa odredbama implementiranog sistema upravljanja kvalitetom ISO9001:2015 općina Jablanica ulaže u stručno usavršavanje kadrova tako da je u periodu 2013-2017. godina u te svrhe izdvojeno 26.000 KM.

Slika 34. Izdvajanje iz budžeta općine Jablanica za potrebe stručnog usavršavanja uposlenika [KM] u periodu 2013-2017

Izvor: Općina Jablanica

Na osnovu prethodno navedenih izdvajanja, u periodu 2013-2017.godina, godišnje je razne vidove obuke pohađalo 20-29 osoba. Neke osobe su učestovale i više puta na raznim vidovima obukama. Kada je riječ o obukama, tu se radi o obukama ADS-a, Finansijskim obukama, obuka vatrogasaca i obuka koje su organizovale razne organizacije.

Realizacijom procesa stvaranja boljih uslova za rad organa državne službe kao najvažnije karike i preduslova za poboljšanje kvaliteta pruženih usluga, vidljivo je povećana efikasnost i efektivnost na svim nivoima Općinske uprave, što se posebno odrazilo na kontinuirano povećanje broja riješenih predmeta u toku godine. U odnosu na 2013. godinu broj predmeta se u 2017. godini povećao za 6,5%. Procenat riješenih predmeta u 2017.g. iznosi 98,03%, dok je taj procenat u 2013.g. iznosio 97,45%. Može se zaključiti da je došlo do blagog povećanja efikasnosti rada javna uprave u periodu 2013-2017.g.

Osim ISO Standarda, općina je tokom proteklog razvojnog perioda usvojila PPVI (Planiranje, Praćenje Vrednovanje i Izvještavanje) procedure vezane za implementaciju integrirane razvojne Strategije. U cilju jačanja funkcije upravljanja razvojem, u februaru 2015. godine je donešen Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i u njemu su definisani svi poslovi koji se tiču upravljanja razvojem, od uspostave službe LER-a, koordiniranja rada, te definisanja službenika u ostalim službama koji rade dio poslova vezanih za strateško planiranje. JURA je uspostavljena kao dio Službe za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor, a čine je četiri radna mjesta a koja se direktno odnose na upravljanje razvojem, odnosno podršku realizacije strategije: (1) Stručni savjetnik za lokalni ekonomski razvoj i investicije, (2) Stručni savjetnik za prikupljanje eksternih finansijskih sredstava i pripremu projektnih prijedloga, (3) Viši stručni saradnik za razvoj i vođenje centralnog registra, (4) Stručni saradnik za lokalni ekonomski razvoj (LER). Pozicija Stručnog saradnika za LER nije popunjena.

Većim angažovanjem članova savjeta Mjesnih zajednica, dobila bi se funkcionalnija administracija u jedinicama lokalne samouprave (JLS). U tu svrhu potrebno je izvršiti kako modernizaciju prostorija MZ tako i dodatnu edukaciju osoblja, te inicirati veće zanimanje građana za rad JLS i aktivnosti koje se provode u njima i putem njih. U cilju poboljšanja rada Mjesnih zajednica, Općina je uključena u realizaciju UNDP projekta „Jačanje mjesnih zajednica“, dok je s druge strane u 2017.g. Općina je certificirana prema zahtjevima BFC certifikacije koji, između ostalog, zahtjevaju i povećanje efikasnosti rada povjerenika MZ.

Zaključak za oblast javne infrastrukture i usluga

Stanje lokalne infrastrukture na području općine Jablanica je na zadovoljavajućem nivou. Pokrivenost stanovništva pitkom vodom je 100%, dok je 85% stanovništva pokriveno odvozom krutog otpada. Značajniji problemi evidentni su u pokrivenosti stanovništva odvođenjem otpadnih

voda, te je u narednom periodu neophodno planirati strateške intervencije koje bi omogućile veću pokrivenost općine knalizacionim sistemima i na taj način zaštitili bogate vodne resurse kojima općina raspolaže. Kvalitet cestovne mreže je na zavidnom nivou.

Općina je u prethodnom periodu ulagala u efikasnost javne rasvjete, te su planovi da se sa ovakvim strateškim intervencijama nastavi i dalje. Prilikom širenja mreže javne rasvjete neophodno je primjenjivati standarde energijske efikasnosti i koristiti LED rasvjetu.

Stanje uređenja javnih površina, posebno u gradskom području nije na najvišem nivou te je neophodno, u cilju poboljšanja kvaliteta života, u narednom periodu strateške intervencije fokusirati na uređenje trgova i izgradnju dodatnih parking mjesta. Također je neophodno uvesti sistem naplate parkiranja i nova parking mjesta u uvesti u navedeni sistem.

Na području općine grobarska djelatnost nije regulirana na adekvatan način. Nedostaje objekat u kojem bi se ova djelatnost mogla adekvatno obavljati za sve tri konfesije (islamska, katolička i pravoslavna) na području općine Jablanica.

Efikasnost rada općinske administracije nalazi se na zavidnom nivou, naročito nakon uvođenja BFC certifikata i standardizacije rada općine u skladu sa zahtjevima ISO 9001 standarda.

IV.1.6. Stanje okoliša

IV.1.6.1. Kvalitet zraka

Na području općine Jablanica ne postoji stanica za praćenje kvaliteta zraka te nije moguće ocijeniti kvalitet zraka u Jablanici. Iako ne postoji mjerna stanica, procjena općinskog razvojnog tima je da ne postoji zagađenost vazduha u zimskom periodu, usljed prekomjernog loženja energenta niskog energetskog kvaliteta.

Kao rješenje problema zagrijavanja domaćinstava na području grada i njegove bliže okoline bila bi izgradnja energane i toplifikacija grada, posebno kolektivnih stambenih objekata i stambenih kompleksa objedinjenih u zajedničku termoenergetsku instalaciju izgrađenu prema važećim tehničkim standardima i ekološki prihvatljivim principima. Međutim, u proteklom periodu nije bilo intervencija koji tretiraju problem zagađenja zraka, a buduće intervencije bi se bazirale samo na utopljanju javnih objekata čime bi se postigla veća energetska efikasnost i smanjila emisija štetnih gasova u zrak. Toplifikacija grada se neće vršiti iz razloga što je procjena da građani ne žele da se priključe na toplovodni vod. Stoga je potrebno prvo uraditi studiju izvodljivosti, pa tek tada ocijeniti opravdanost ulaganja u ovaj vid infrastrukture.

IV.1.6.2. Upravljanje vodama

Kroz područje općine Jablanica protiču rijeke Neretva, Doljanka, Draganka, Bijeljanka, Šanica, Suhava. Općina Jablanica je 2016 godine izradila i usvojila Elaborat „Zaštita izvorišta Šanica“. Iste godine Općinsko vijeće Jablanica je usvojilo Odluku o zonama sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama za izvorište „Šanica“ („Službeni glasnik Općine Jablanica“, broj 9/16). Odlukom su utvrđene granice sanitarne zaštite, zaštitne mjere, izvori i način finansiranja zaštitnih mjera za izvorište „Šanica“.

Iako ima ogroman potencijal razvoja turizma vezanog za ribolov, odnosno javna kupališta, Općina Jablanica nema evidentiranih propisno uređenih plaža, koje zadovoljavaju standarde „Plave zastave“ ili slične pravilnike kojima se gospodari plažama i obalnim područjem, čime se gube na desetine hiljada KM po pitanju koncesione naknade.

Voda kao hidropotencijal je maksimalno iskorištena samo na rijeci Neretvi, a neiskorišteni su ostali potencijali na rijeci Doljanci i manjim pritokama.

Tokom 2017. i 2018. godine privredni subjekt EKO-VAT d.d. Jablanica ostvario je koncesiono pravo korištenja rijeke Doljanke, te započeo projekat izradnje dvije minihidrocentrale, MHE Zlate i MHE Pačići.

U okviru vodotoka rijeke Doljanke planirana je izgradnja i treće MHE Kraje, što se postavlja kao jedan od značajnijih prioriteta u ovoj oblasti.

IV.1.6.3. Korištenje, zaštita i upravljanje zemljištem

U periodu 2014-2017 nije došlo do značajnih promjena kada je u pitanju korištenje, zaštita i upravljanje zemljištem. Pored sanacije klizišta, koje je objašnjeno u poglavlju koje se odnosi na sigurnost građana, neophodno je putem pošumljavanja osigurati stabilnost tla posebno na lokalitetima koji su bili zahvaćeni požarima ili nelegalnom sječom šume.

Zemljište označeno kao minska polja neophodno je u narednom periodu deminirati zbog mogućnosti njegovog daljeg korištenja, kao i sprečavanja nastajanja posljedica opasnih po život i zdravlje stanovnika iako u prethodnom periodu nije bilo zabilježenih minskih incidenata. Informacije o sumnjivim površinama su detaljnije objašnjene u poglavlju koje se odnosi na sigurnost građana.

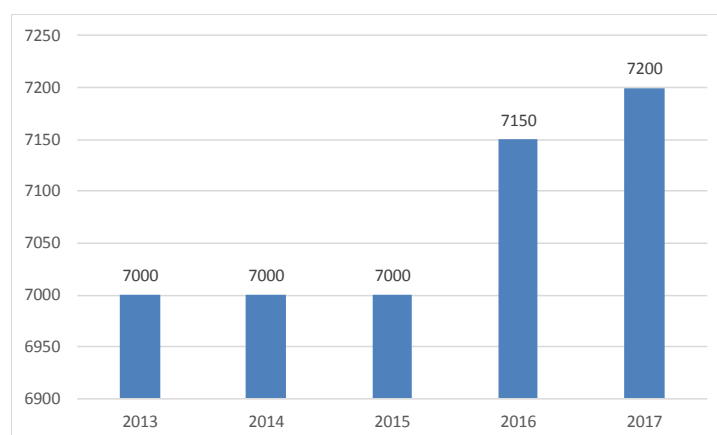
IV.1.6.4. Korištenje, zaštita i upravljanje šumama

Šumama na teritoriju Općine Jablanica gazduje preduzeće "Šumarstvo srednje - neretvansko". U poslijeratnim godinama vršena je nekontrolisana sječa šumskog fonda, što je imalo za posljedicu evidentno stvaranje goleti. Egzakti podaci o količini nekontrolisano posječenog šumskog fonda nisu dostupni. Međutim, pored nekontrolisane sječe šuma, šumski fond se uništava u požarima te je u većim požarima na otvorenom, koji su izbijali na teritoriju općine u periodu 2014-2018 uništeno je 307 ha šumskog fonda.

Ne postoji zakon o šumama i to je osnovni problem, jer državne i kantonalne institucije nemaju zakonsku osnovu da snažnijim mehanizmima i intervencijama lica sa posebnim ovlaštenjima osiguraju preostalo šumsko dobro od krađe i neplanske sječe.

IV.1.6.5. Upravljanje otpadom

U općini je organizovanim prikupljanjem otpada pokriveno 85% domaćinstava i 98% pravnih lica. Povećanje od 7% u pokrivenosti stanovništva organizovanim prikupljanjem komunalnog otpada ostvareno je mjerama strateških intervencija u periodu 2014-2017.

Slika 35. Broj korisnika usluge odvoza smeća na području općine Jablanica u periodu 2013-2017.g.

Izvor: JKP Jablanica

Na oko 50 % teritorije pokriveno uslugom organizovanog odvoza otpada evidentan je problem nedovoljnog broja raspoloživih kontejnera u gradskoj jezgri, te potreba za većim brojem odvoza u toku sedmice. Trenutno se kruti otpad odvozi svaki dan sa glavne ulice, dok se iz ostalih dijelova općine

otpad odvozi svaki drugi dan. Ukupno je 7.000 ljudi pokriveno odvozom smeća (71,42% od ukupnog broja stanovnika) i maksimalno se dnevno generiše 7 tona krutog otpada.

U saradnji sa švedskom organizacijom SIDA od 2014. godine realizuje se projekat nabavke i instaliranja kontejnera u naseljenim mjestima koja do sada nisu bila pokrivena organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada, te poboljšanja stanja u naseljenim mjestima koja su bila pokrivena ovom mrežom.

Shodno tome postavljeno je 10 zelenih otoka, a ideja je da se u užem gradskom području (gradska šetnica) postave podzemni kontejneri kako bi se popravio sam vizuelni identitet grada a samim tim smanjila bi se količina smeća kao i pojava neugodnih mirisa iz kontejnerskih mjesta. Postojeći broj zelenih otoka za sada zadovoljava potrebe stanovništva,

Na području općine registrirano je i postojanje najmanje 20 „divljih“ deponija manjeg kapaciteta na kojima se odlaže kruti i komunalni otpad u čemu prednjače deponije na lokalitetu Šljunkare, odnosno nasip u industrijskoj zoni. Jednom godišnje se ukloni nekoliko divljih deponija, ali se zbog nesavjesnog odnosa građana prema okolini, uvijek ponovo javi jedan manji broj deponija, koji nikada ne prelazi broj od 20 malih divljih deponija krutog otpada. Količine uklonjenog otpada sa ovih deponija se procjenjuju na 1.000 m³.

Općina Jablanica je izradila Plan upravljanja otpadom za period 2012-2017. godina, koji je istekao te ga je potrebno doraditi i uskladiti sa postojećim potrebama stanovništva i industrije općine Jablanica.

Gradska deponija komunalnog otpada u Bukova je otvorenog tipa i to je prostor koji ne zadovoljava minimalne uslove sanitarne deponije. Iz tih razloga, kao i zakonske regulative da se sve općinske/gradske deponije zatvore te da se odlaganja otpada vrši na regionalnim deponijama potrebno je izvršiti zatvaranje gradske deponije Bukova. Zatvaranje deponije podrazumjeva izgradnju ograde, zatrpavanje smeća materijalom, postavljanje sistema za otplinjavanje i sistema za odvođenje voda kao i stalni monitoring zatvorene deponije. Nakon zatvaranja deponije, kruti otpad bi se vozio na regionalnu deponiju Uborak – Mostar, koja je još uvijek u izgradnji, i kojom bi bio riješen problem odlaganja krutog otpada sa područja općine Jablanica.

Što se selekcije otpada tiče ista se samo djelimično vrši pri čemu se odvaja papir i papirna ambalaža, te se po osnovu selekcije prikupi 60 t papira na godišnjem nivou.

Obzirom na dislociranost regionalne deponije nameće se prioritarna potreba nabavke specijalnog vozila za odvoz komunalnog otpada sa presom.

Problem upravljanja otpadom na teritoriji općine Jablanica moguće je riješiti izgradnjom regionalne deponije Mostar, koja bi upravljala otpadom sa područja cijelog Hercegovačko-neretvanskog kantona.

Na području općine Jablanica izgrađeno je reciklažno dvorište. Sa reciklažom se počelo 2012. godine, a kapacitet prese je 3 t/h. Reciklažno dvorište je isključivo u funkciji reciklaže papirnatog otpada. Prihod od prodaje papira u 2017.g. iznosio je 14.000,00 KM.

Stepen naplate usluga odvoza i deponovanja komunalnog otpada na području općine Jablanice u 2017. godini iznosio je 95% i za 20% je veći u odnosu na 2013. godinu.

IV.1.6.6. Energetska efikasnost i obnovljivi izvori energije

U proteklom periodu na objektu JU OŠ Suljo Čilić i objektima 6 područnih škola, kao i na objektu JU Srednja škola, investirano je u mjere energijske efikasnosti, te su u tom smislu vršena utopljanja zgrada, zamjena dotrajale stolarije i rasvjetnih tijela, kao i zamjena izvora energije za zagrijavanje objekata, tako da se PO Ostrožac i JU Srednja škola zagrijavaju na pelet.

Pored navedenih objekata u periodu 2013 – 2017 godina provedene su mjere energijske efikasnosti i na objektu JU Dom zdravlja Jablanica. Trenutno su svi javni objektu utopljeni, izuzev objekta Muzeja „Bitka na

Neretvi“ i tri područne škole (navedene u poglavlju vezanom za obrazovanje).

Zaključak za stanje okoliša

Iako je odvoz krutog otpada na viskom nivou, neophodno je raditi na zatvaranju lokalne deponije i kapacitete u ovom sektoru usmjeriti na odvoz otpada na regionalnu deponiju u Mostaru. Zajedno sa saniranjem lokalne deponije neophodno je adresirati problem dvadesetak manjih divljih deponija, koje se u poravilu pojavljuju svake godine, i nakon što ih JKP ukloni.

U centralnom gradskom jezgru neophodno je izgraditi 4 podzemna kontejnerska mjesta, čime će se dodatno unaprijediti zaštita okoliša i smanjiti nivo zagađenja krutim otpadom.

Energetska efikasnost javnih objekata nalazi se na visokom nivou i većina javnih objekata je utopljena. Jedini javni objekat koji nije primjenio mjere energetske efikasnosti utopljanja objekta jeste zgrada Muzeja Bitka na Neretvi, ali je upitno da li bi se i mogle primjeniti adekvatne mjere jer je ovaj objekat kao ključni kulturno-historijski objekat pod zaštitom države.

Kada je u pitanju šumarska djelatnost, ne postoji zakon o šumama i to je osnovni problem, jer državne i kantonalne institucije nemaju zakonsku osnovu da snažnijim mehanizmima i intervencijama lica sa posebnim ovlaštenjima osiguraju preostalo šumsko dobro od krađe i neplanske sječe. Dodatni problem predstavljaju šumski požari koji su u proteklom periodu uništili 307ha čume. Neophodno je graditi kapacitete civilne zaštite kao i konstantno podizati svijest stanovnika, a naročito turista o opasnosti paljenja vatre na otvorenom u ljetnom periodu.

IV.1.7. Prostorno planska dokumentacija

Kako bi se ostvarili opći ciljevi prostornog uređenja koji obuhvataju razvoj uravnoteženog i policentričnog sistema gradova, zatim uspostavljanje novog odnosa između urbanih i seoskih/ruralnih područja, te osmišljeno upravljanje i očuvanje prirodne i kulturne baštine urađen je Prostorni plan Općine Jablanica 2016-2025. godine koji je izmjenjen u cilju rješavanja određenih problema u prostoru te kao takav usvojen kao Prostorni plan sa ugrađenim ciljanim izmjenama i dopunama Prostornog plana Općine Jablanica za period 2016-2025. godine.

Prema Prostornom planu Općine Jablanica u sistemu naselja, Jablanica ostaje kao primarni centar – uže urbano područje Jablanice koja nosi sve funkcije centralnih sadržaja, a sekundarni centri Ostrožac, Glogošnica, Doljani i Donja Jablanica-Djevor poprimaju karakteristike mješovitih naselja.

Uz Prostorni plan Općine Jablanica kao razvojni plan, odnosno plan višeg reda, izrađen je Urbanistički plan Jablanica 2009.-2029. god. („Sl.glasnik općine Jablanica“ broj 2/10), zatim detaljni planovi Regulacioni plana „Risovac“ („Sl. glasnik općine Jablanica“ broj 5/10), Regulacioni plan „Gradski centar 1“ („Sl.glasnik općine Jablanica“, broj 2/16), Regulacioni plan „Gradski centar 2“ („Sl.glasnik općine Jablanica“ broj 5/18), Regulacioni plan Privredna zona “DOLJANI-BIJELI POTOK“ Jablanica („Sl.glasnik općine Jablanica“ broj 2/17). U toku je izrada Regulacionog plana Privredna zona „Jarišta 2“ i Regulacioni plan Privredna zona „Donja Jablanica 2“.

Kao priroritetan cilj općinske administracije nameće se izrada Regulacionog plana naseljenog mjesta Gornja Kolonija čime bi se postiglo da do 2023 godine 80% građevinskog zemljišta bude pokriveno prostorno – planskom dokumentacijom. Pored regulacionog plana naseljenog mjesta Gornja Kolonija, potrebno je do 2023. godine izraditi i usvojiti urbanistički plan naseljenog mjesta Ostrožac, čime bi se riješilo pitanje urbanizacije sekundarnih centara i dala polazna osnova planskom razvoju turizma na jezerima i rijeci Neretvi.

Radi smanjenja štetnog utjecaja na okoliš treba nastaviti provođenje odgovarajućih mjera prevencije i zaštite okoliša pogotovo sprečavanje nelegalne gradnje, neplanske sječe šume i formiranja divljih deponija kako bi smanjilo zagađenje vode, onečišćenje zraka, tj. emisija štetnih plinova, te druge štetne utjecaje na okoliš. Unapređenja u sektoru okoliša imaju značajnu funkciju u zaštiti prirodnog naslijeđa, zelenila i očuvanju biološkog diverziteta, kao i promoviranju proizvodnje i potrošnje u funkciji efikasnog

korištenja resursa.

Trenutno se u administrativnim službama Općine nalazi oko 700 zahtjeva za legalizaciju bespravno izgrađenih objekata, od kojih većina datira iz 2006. godine, što ima i direktan uticaj na izradu i usklađivanje prostorno-planske dokumentacije sa stanjem na terenu, funkcionalnom iskorištenju prostora, izgradnjom neophodne infrastrukture, te aspektima sigurnosti korištenja prostora, pa samim time i objekata.

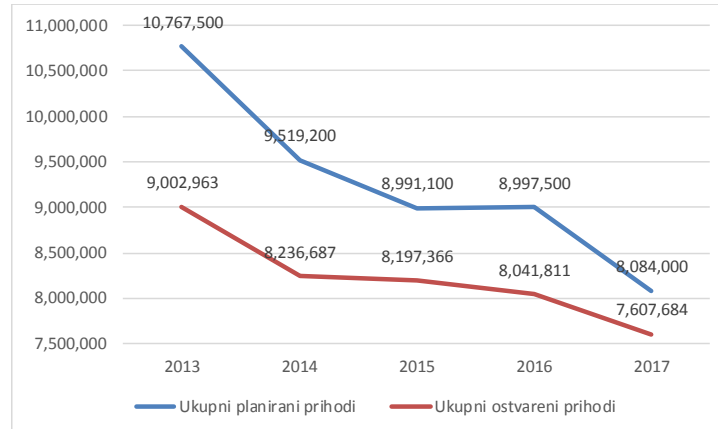
Zaključak za prostorno planiranje

U periodu 2013-2017 godina ukupno je podneseno 48 zahtjeva za legalizaciju bespravno izgrađenih objekata. Od ukupnog broja prethodno navedenih zahtjeva (748), riješeno je 380 zahtjeva za legalizaciju, odnosno 50,8%. Očekuje se da će usvajanjem prostorne regulative broj riješenih zahtjeva za legalizaciju značajno porasti. S toga je neophodne u narednom periodu akcenat staviti na izradu regulacionih planova i ažuriranje prostorno-planske dokumentacije.

IV.1.8. Budžet

Prihodi budžeta Općine Jablanica u 2017. godini iznosili su 7.607.684 KM što je za 18,3 % manje u odnosu na 2013. godinu. Smanjenje prihoda Općinskog budžeta uzrokovano je smanjenjem naknada po osnovu korištenja hidroakumulacionih objekata i neostvarivanjem planiranih prihoda od legalizacije.

Također, smanjenje Općinskog budžeta se reflektiralo i na realizaciju sektorskih ciljeva u prvih pet godina Strategije koji su samo djelimično ispunjeni što bi trebalo imati na umu u narednom periodu.

Slika 36. Prihodi Općinskog budžeta Jablanica u periodu 2013-2017. godina [KM]

Izvor: Općina Jablanica

U strukturi ukupnih prihoda budžeta za 2017. godinu, 28,5%, su porezni prihodi. U okviru poreznih prihoda, najveće učešće imaju prihodi od indirektnih poreza sa jedinstvenog računa i čine 56,8 % poreznih prihoda.

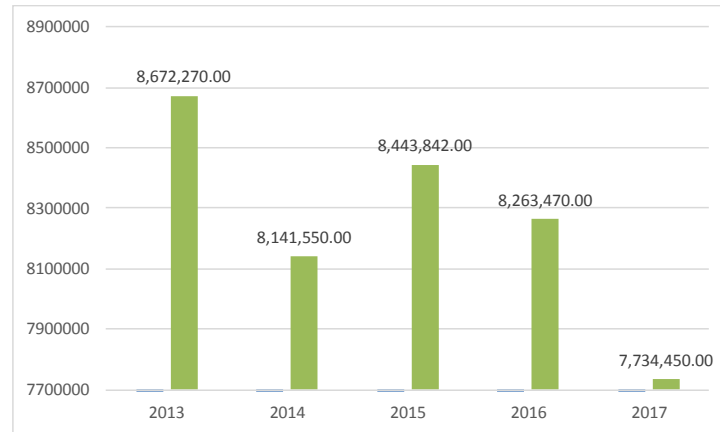
Neporezni prihodi predstavljaju 60% budžeta općine Jablanica za 2017. godinu, od čega 93,8% pripada neporeznim prihodima od vlastitih djelatnosti.

Na ime izdataka za posebne namjene odnosno grantove otpada 9,6 % općinskog budžeta u 2017. godini. 73,29 % prihoda od grantova otpada na tekuće doznake Hercegovačko-neretvanskog kantona. Ovi grantovi imaju oscilaciju i isti zavise od finansijskih kapaciteta viših nivoa vlasti koji se sve više umanjuju.

Ukupna budžetska potrošnja, kao i budžetska sredstva u trendu su pada iz godine u godinu. Tako je budžetska potrošnja u 2017. godini za 10,8% manja u odnosu na 2013. godinu.

Tekući grantovi u 2017. godini su za 8 % veći nego 2013. godine i predstavljaju 22,14% ukupnih rashoda Općinskog budžeta, dok na kapitalne grantove otpada 20,39% ukupnih rashoda.

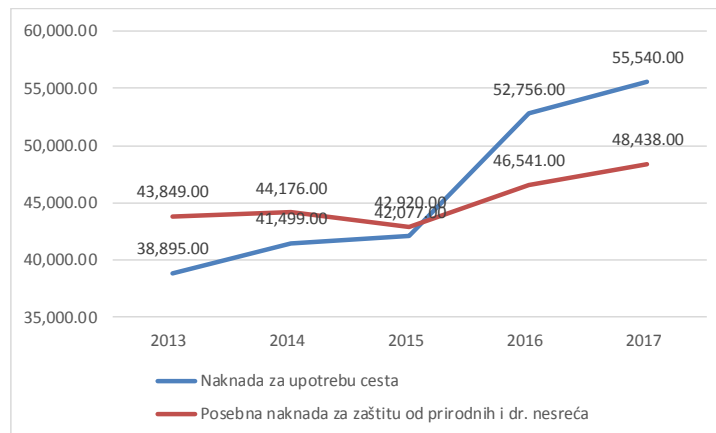
Kapitalni izdaci (konto 821000) za 2017. godinu učestvuju sa 1,82% ukupnih rashoda općine.

Slika 37. Rashodi općine Jablanica u periodu 2013-2017. godina [KM]

Izvor: Općina Jablanica

Namjenski prihodi Općinskog budžeta bilježe konstantan porast tako da sa 82.744 KM u 2013. godini bilježimo porast na 103.978 KM u 2017 godini, što je porast za 25,66%.

Slika 38. Namjenski prihodi općine Jablanica i svrha prihoda [KM] u periodu 2013-2017

Izvor: Općina Jablanica

U periodu 2014-2018. godine, za implementaciju strategije se ukupno izdvojilo 12.804.442,00 KM iz budžetskih i eksternih izvora, i to prosječno 3.201.110,50. KM godišnje. Iz budžeta je izdvojeno ukupno 11.496.533 KM, godišnje u prosjeku 2.874.135,25 KM, a iz eksternih izvora 1.307.909,00 KM, prosječno 326.977,25KM.

Od ukupno Strategijom planiranih sredstava od 33.855.502,00 KM, tokom perioda 2014.-2017. godine realizirano je 32,14%. Struktura planiranih sredstava je predviđala finansiranje od 60,81% iz budžeta i finansiranje iz eksternih izvora od 39,19%. Usljed manje realizacije sredstava iz budžeta te zbog vanrednog priliva iz donatorskih sredstava tokom perioda 2014-2017, struktura realiziranih sredstava je značajno izmjenjena u odnosu na inicijalni plan, gdje je 28,63% ostvareno iz vanjskih izvora a 71,37 % iz budžeta.

Kada je riječ o strukturi finansiranja po sektorima razvoja, sektorskim planovima implementacije je bilo predviđeno da se za sektor ekonomskog razvoja izdvoji 22,39%, za društveni sektor 34,94% a za sektor zaštite životne sredine 42,67%. Zbog loše ekonomske situacije koja je uticala na obim realizacije sredstava,

za ekonomski sektor je izdvojeno 20,98 %, za sektor društvenog razvoja 37,13 % te za sektor zaštite životne sredine 33,91%.

Prognoza finansiranja razvojne strategije za period 2019. -2023. godine pripremljena je uzimajući u obzir (i) trend izdvojenih sredstava u periodu 2014.-2018. godine; (ii) budžet za 2018 i projekcije DOB-a za 2018. te 2019. godinu (iii) očekivana dopunska sredstva iz ostalih eksternih izvora.

U pogledu projekcije DOB-a za 2018. i 2019. godinu, za kapitalne projekate i ostale investicione i strateški značajne projekte okvirno je predviđeno 1.950.000 KM. Procjene su da se ovaj nivo izdvajanja iz budžeta za implementaciju strateških projekata neće značajnije mijenjati u narednom petogodišnjem periodu. Ukupno, za period od pet godina 2019-2023 godina, općina Jablanica predviđa da će za realizaciju projekata iz strategije razvoja moći izdvojiti 9.950.000 KM dok bi se iz eksternih sredstava (viši nivoi vlasti, javna preduzeća, donatori i sl.) mogao namaći skoro isti iznos sredstava ili 9.830.000 KM. Od predviđenih sredstava za implementaciju projekata najviše sredstava bi se uložilo u implementaciju projekata is ekonomskog sektora (cca. 8.000.000 KM), zatim sektora životne sredine (cca. 6.700.000 KM) i na kraju sektora društvenoga razvoja (cca. 5.000.000 KM).

Za servisiranje kreditnih obaveza u narednih 5 godina će biti potrebno godišnje izdvajati oko 111.253,00 KM. U pogledu ostalih mogućih finansijskih obaveza koje mogu uticati na mogućnosti finansiranja razvojne strategije najviši rizik se odnosi na smanjenje prihoda hidroakumulacija.

Zaključak za budžet

Općina Jablanica je likvidna kada je u pitanju budžet. Do sada je općina dobijala naknade od JP EP na ime koncesije za korištenja hidropotencijala, međutim od iduće godine taj iznos se umanjuje tako da će općina ostati uskraćena za priliv finansijskih sredstava u iznosu od cca 1.000.000 na godišnjem nivou. Akumulirane obaveze općine ukazuju da će se na godišnjem nivou iz općinskog budžeta u narednih pet godina morati izdvajati iznos od 111.253,00 KM. Sve navedeno ukazuje na činjenicu da će se iz budžeta općine u narednom periodu za implementaciju strategije moći izdvajati oko 2.000.000 godišnje (u prosjeku), dok se iz eksternih izvora finansiranja planira osigurati približno isti iznos.

IV.2. Strateško fokusiranje

SWOT analiza predstavlja most između sadašnjeg stanja, koje je utvrđeno analizom, i željenog budućeg stanja koje se definiše strateškim planom razvoja. Ovaj koncept nam daje sistematsku analizu prijetnji i prilika kao i njihovo usaglašavanje sa jakim i slabim stranama općine. SWOT analiza obezbjeđuje informacije korisne za usklađivanje općinskih kapaciteta i sposobnosti sa okruženjem u kojem općina djeluje. Usljed implementacije Strategije u periodu 2014-2018.g., SWOT analiza je pretrpjela određene promjene u odnosu na analizu definiranu u dokumentu Integrirane Strategije lokalnog razvoja općine Jablanica 2014-2023, te su određene snage, slabosti, prilike i prijetnje preformulisane. Prije svega to se odnosi na: na dobijanje BFC sertifikata, izgrađenost vodovodne, kulturne i sportsko-rekreativne infrastrukture, uspostavljanju trenda povećanja broja ukupno zaposlenih, pad broja zaposlenih u industriji obrade kamena, smanjenja broja nezaposlenih itd. Slijedi detaljan pregled revidirane SWOT analize.

IV.2.1. SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Raskrsnica magistralnih cestovnih puteva prema sjeveru, zapadu i jugu (tzv. jablanički Y); ➤ Blizina priključka na budući koridor Vc, ➤ Dostupnost željezničkog saobraćaja (Talgo prevoz putnika) i aerodroma Mostar i Sarajevo, ➤ Blizina turističkih destinacija u regionu (Via Dinarica, Mostar), ➤ Očuvane i raznolike prirodne ljepote, bogato kulturno-istorijsko naslijeđe, potencijali vodnih resursa, atraktivnost planina Prenj i Čvrstica ➤ Izgrađen imidž općine Jablanica kroz: <ul style="list-style-type: none"> Kulturno historijsko naslijeđe-Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi”, Proizvodnja i prerada arhitektonsko-građevinskog Kamena gabro (industrija Granita), Proizvodnja električne energije (Hidroelektrane na Neretvi), Tradicionalno jelo - „Jablanička jagnjetina s ražnja” ➤ Dostupni prirodni resursi (AGkamen: granit-gabro i metamorfozirani krečnjak, gips, magnetitna željezna ruda, šljunak, hidropotencijal, šume, pašnjaci, sunce, pitka voda, nezagađeno tlo) ➤ Postojanje iskustava u oblasti eksploatacije i obrade kamena ➤ Uspostavljen trend povećanja opšte zaposlenosti i trend smanjenja nezaposlenosti ➤ Zadovoljavajući nivo urbanizacije užeg gradskog područja (dostupnost priključenja na instalacije, uređene parkovske površine, uređeni trotoari..) ➤ Pripremljena prostorno planska dokumentacija i donesene odluke općinskog vijeća za izgradnju poslovnih zona (Bijeli potok, G. Kolonija, D. Jablanica) ➤ Općina certificirana u skladu sa ISO 9001 i BFC SEE zahtjevima; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nepovoljni demografski trendovi (negativan prirodni priraštaj) ➤ Visoka stopa nezaposlenosti, rad na crno, siva ekonomija ➤ Trend smanjenja broja zaposlenih u sektoru prerade kamena ➤ Nedovoljno usklađena obrazovna ponuda sa potrebama tržišta rada. ➤ Smanjenje broja učenika u osnovnim i srednjim školama ➤ Nedovoljno razvijena poslovna infrastruktura (neizgrađenost dovoljnog broja poslovnih zona) ➤ Nedovoljno iskorišteni prirodno-historijski potencijali, posebno turistički potencijali Muzeja Bitka na Neretvi; ➤ Nedovoljan broj parking mjesta, neuređena naplata parkinga ➤ Nedovršena kanalizaciona mreža fekalnih i oborinskih voda u mjesnim zajednicama, ➤ Nedovršeni prečistači otpadnih voda, ➤ Mala dostupnost zemljišta za gradnju, nepostojanje katastra podzemnih instalacija, ➤ Bespravna gradnja u užem gradskom području i uz obalu Jablaničkog jezera ➤ Slabo razvijena poduzetnička svijest i obučenost poduzetništva ➤ Mala sposobnost privrede da apsorbira novu radnu snagu ➤ Nerazvijen sistem integralnog upravljanja otpadom i svijest građana o potrebi očuvanja i zaštite okoliša: nema sanitarne deponije, nema selektiranja i reciklaže otpada, brojne divlje deponije, nedovoljna edukacija građana ➤ Nedovoljno razvijeni kapaciteti NVO i općinske administracije za namicanje sredstava i privlačenje investicija

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Značajan nivo općinskog budžeta u odnosu na broj stanovnika ➤ Izgrađeno partnerstvo između javnog i privatnog sektora i podrška općine Jablanica razvoju malog i srednjeg biznisa (stimulacije od strane općine) ➤ Brojnost i aktivizam udruženja i uključenost civilnog sektora u izradu strateških planova ➤ Imidž sportskog grada ➤ Izgrađena sportska dvorana ➤ Urađena predstudija za pakovanje pitke vode ➤ Značajna podrška Općine Jablanica u stipendiranju đaka i studenata, volontera i pripravnika ➤ Visoka pokrivenost stanovništva odvozom krutog otpada ➤ Postojanje reciklažnog dvorišta ➤ Visoka pokrivenost stanovništva pitkom vodom ➤ Uređene zelene površine 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Neadekvatan pristup školama za djecu sa posebnim potrebama ➤ Nedovoljno razvijeni kulturni sadržaji za mlade ➤ Nedovoljno razvijeno inkuzivno obrazovanje ➤ Nepostojanje Centra za psihološko savjetovanje i inkluzivnu praksu pri Centru za socijalni rad ➤ Nedovoljno izgrađeni kapaciteti CZ (nedostatak Vatrogasnog doma, nedovoljna popunjenost struktura CZ, ne postojanje planova evakuacije u javnim ustanovama) ➤ Neuređena grobarska djelatnost ➤ Neuređenost centralnog trga
--	---

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Očekivani projekti gradnje malih hidrocentrala ➤ Aktiviranje neaktivnih privrednih kapaciteta ➤ Razvoj svih oblika turizma (zimski, rekreativni, planinski, lovni, ruralni itd.) ➤ Učešće u regionalnim projektima od zajedničkog interesa u oblasti turizma ➤ Proizvodnja eko hrane i trendovi u certificiranju organske proizvodnje ➤ Poboljšanje privredne i sve druge saradnje sa bratskim općinama ➤ Uključenje u Programe i potpore državnih, entitetskih i kantonalnih institucija ➤ Uključivanje jablaničana iz dijaspore u razvojne projekte ➤ Regionalno povezivanje na infrastrukturnim i projektima zaštite okoliša 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Politička nestabilnost u zemlji i regiji (ustavno uređenje zemlje, nesinhronizirani zakoni, nepovoljan politički ambijent, otvorena pitanja BiH i susjednih država) ➤ Nedovoljno stimulativan pravni i finansijski okvir u BiH odvraća strane ulagače (nesigurnost za investitora) ➤ Neadekvatna zastupljenost općine u projektima strateškog razvoja Kantona, Regije i Federacije u oblasti poduzetništva, turizma, poljoprivrede, ekologije ➤ Nedovoljna pomoć viših nivoa vlasti općini u stvaranju uslova za obnovu i održivi povratak stanovništva ➤ Postojanje minskih polja na području općine ➤ Neadekvatno organizovan odgovor Države na prirodne i druge nesreće ➤ Ekstremne vremenske prilike koje dovode do požara, poplava i klizišta ➤ Neregulisana eksploatacija kamena ➤ Nepostojanje kategorizacije turističkih objekata ➤ Nepovoljna bonitetna karta zemljišta ➤ Nedovoljan angažman fonda za zaštitu okoliša FBiH ➤ Neprovođenje privatizacije firme Granit

IV.2.2. Strateški fokusi

Iz nalaza revidirane SWOT analize, bazirane najvećim dijelom na revidiranoj socio-ekonomskoj analizi te zaključcima i preporukama evaluacije strategije razvoja općine, redefinirani su strateški fokusi koji su usljed manjih promjene prioriteta i utjecaja vanjskih faktora pretrpjeli manje izmjene u odnosu na strateške fokuse definirane Strategijom razvoja općine Jablanica. Ovdje se prvenstveno govori o drugom strateškom fokusu koji je usljed implementacije BFC i ISO 9001 unaprijedio efikasnost

administracije te se u narednom periodu fokus usmjerava samo na razvoj turističkih potencijala i poljoprivrede u funkciji razvoja turizma.

Strateški fokus br.1: Iskoristiti dostupnost postojećih resursa mineralnih ruda i kamena i staviti ih u funkciju razvoja proizvodnog i prerađivačkog sektora i MSP.

Fokusirati se na poboljšanje uslova za investiranje u lokalnu privredu, i to u sektoru eksploatacije i prerade kamena i povećanje obima proizvodnje finalnih proizvoda od kamena, te procijeniti opravdanost uvođenja novih proizvoda, poput kamene vune. Potrebno je iskoristiti postojeće potencijale za poboljšanje poslovnog okruženja i staviti u funkciju (opremiti) poslovnu zonu na lokaciji UNIS-a za koju su donesene odluke Općinskog vijeća.

Obezbeđivanjem investicija (domaćih, stranih i dijaspori), posebno u sektoru malih i srednjih preduzeća i obrta, došlo bi do diverzifikacije lokalne privrede i razvoja poduzetništva. Kao rezultat ovih aktivnosti došlo bi do većeg interesiranja nezaposlenih za osposobljavanje i usavršavanje u zanatskim poslovima, čime bi se direktno uticalo na prilagođavanje obrazovne ponude i usklađivanje sistema obrazovanja sa potrebama lokalnog tržišta rada. Također je potrebno potaknuti mlade da se osposobljavaju za poslove u privrednim sektorima gdje je evidentan deficit kvalitetne radne snage (eksploatacija i prerada kamena) te osmisliti mjere podrške MSP u ovom sektoru kako bi preduzeća bila konkurentnija na tržištu rada i na taj način uticali na poboljšanje uslova rada, odnosno visine plaće.

Strateški fokus br.2: Iskoristiti prirodne i poljoprivredne potencijale i razvijati turističku ponudu, posebno u sektoru uslužnih djelatnosti i agroturizma.

Nalazi revizije socio-ekonomske i SWOT analize upućuju na potencijale općine Jablanica koji leže u resursu netaknute prirode, planinarski i izletnički turizam) i poljoprivredoj proizvodnji koju je potrebno staviti u funkciju razvoja agroturizma i jačanja sektora uslužnih djelatnosti.

Jablanica bi u turizmu trebalo da računa na različite proizvode, izvedene iz bogate resursne osnove i strukture atrakcija, s ciljem da turizam zapošljava tokom cijele godine, a što se može postići vraćanjem u prijeratnu funkciju kompleksa Bitke za ranjenike na Neretvi, oživljavanjem turističkih destinacija na jezeru i planinama u ljetnom periodu, razvojem zimskog turizma i poboljšavanjem usluga i gastro ponude jablaničkih restorana i seoskih gazdinstava.

Potrebno je iskoristiti poljoprivredne potencijale u oblasti, voćarstva (jagodičasto i bobičasto voće), i proizvodnje povrća u zaštićenom prostoru. Poljoprivreda može obezbjeđiti značajne resurse za dalji razvoj ugostiteljsko-uslužnog sektora te služiti kao osnova za razvoj agroturizma. Poljoprivredi je neophodna podrška radi pokretanja niza servisnih kapaciteta, kao što su otkupni i skladišni kapaciteti, koji bi se mogli nalaziti u okviru budućih poslovnih zona.

Strateški fokus br.3: Unaprijediti sigurnost i kvalitetu života, rada i odmora građana s ciljem razvoja Jablanice kao mjesta ugodnog življenja.

Potrebno je u narednom periodu iskoristiti veliki broj aktivnih omladinskih organizacija i kulturu omladinskog aktivizma i volonterizma, te u saradnji sa njima poboljšati kvalitet kulturnih, rekreativnih i sportskih sadržaja, a u okviru budžetskih sredstava planirati podršku mladim bračnim parovima i porodicama sa djecom.

Potrebno je izgraditi kapacitete te smanjiti izloženost i ranjivost lokalne zajednice prvenstveno na požare i klizišta, a što uključuje jačanje tehničkih i kadrovskih kapaciteta Civilne zaštite, Dobrovoljnog vatrogasnog društva i Komunalnog preduzeća, uređenje i čišćenje požarnih puteva i sanaciju klizišta i odrona. Također je neophodno unaprijediti sigurnost djece primjenom strukturnih i nestrukturnih mjera za smanjenje rizika od katastrofa u školama i drugim javnim objektima i mjestima.

Zajedno sa obrazovnim institucijama, uz podršku omladinskih organizacija, raditi na unaprijeđenju inkluzivnog obrazovanja, a u saradnji sa centrom za socijalni rad uspostaviti centar za inkluzivnu praksu i psihološku podršku mladima koji su izloženi traumama i nezdravim životnim navikama.

Izgradnjom podzemnih garaža riješio bi se problem saobraćaja u mirovanju, što bi dovelo do smanjenja saobraćaja u ključnim gradskim području i smanjenja zagađena zraka. Samnjenju zagađenja zraka i tla u centralnom dijelu gradskog područja doprinijela bi i izgradnja Centralnog gradskog trga.

Strateški fokus br.4: Iskoristiti trendove u primjeni energetske efikasnosti, te poboljšanjem u segmentima upravljanja krutim otpadom i odvodnje otpadnih voda, unaprijediti zaštitu okoliša

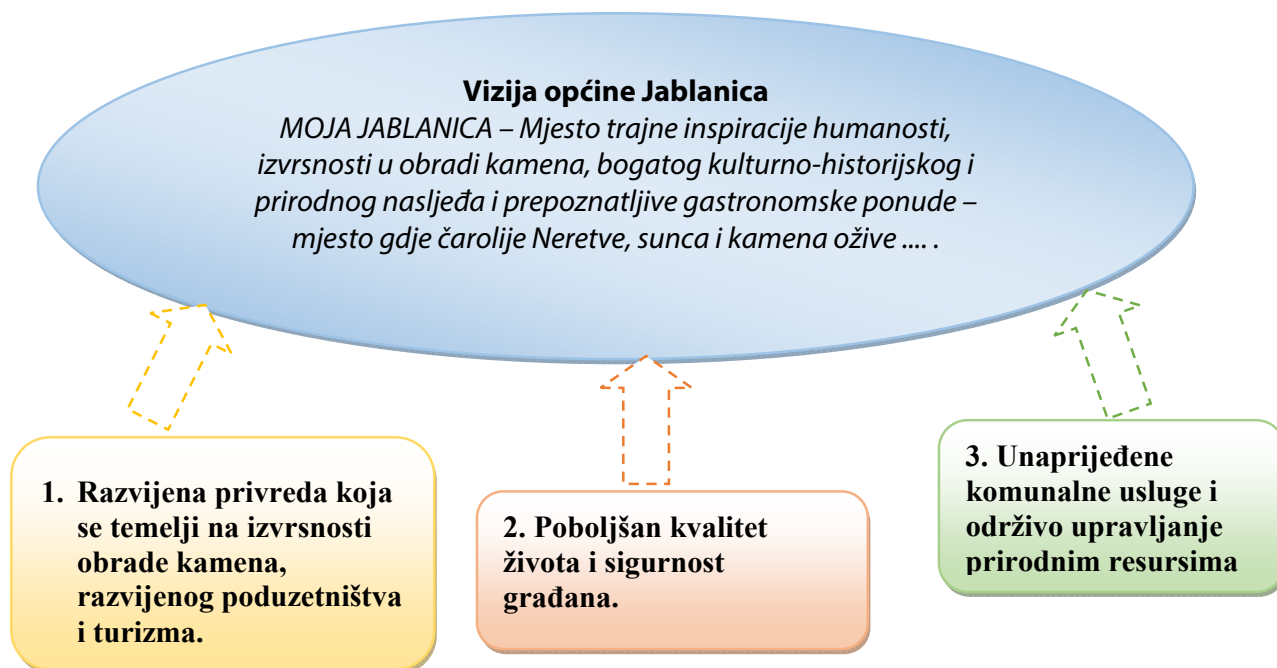
Neefikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama, predstavlja jednu od slabosti lokalne zajednice koja dovodi do pogoršanja kvaliteta života te u velikoj mjeri narušava zaštitu okoliša. Potrebno je obezbjediti adekvatnu komunalnu infrastrukturu za odvodnju otpadnih voda (izgraditi prečištač otpadnih voda) i komunalna poduzeća opremiti adekvatnim tehničkim sredstvima za odlaganje i saniranje čvrstog otpada (instaliranje podzemnih kontejnera za odlaganje čvrstog otpada).

Pored toga, potrebno je adekvatno odgovoriti na još uvijek prisutan problem divljih deponija čvrstog otpada te sanirati gradsku deponiju čvrstog otpada.

Primjenom novih tehnologija i mjera energetske efikasnosti, dovelo bi se do racionalnijeg korištenja energije, smanjenja troškova nabavke energenata kao i do većeg stepena zaštite okoline.

IV.3. Vizija i strateški ciljevi razvoja

Uzimajući u obzir revidovanu SWOT analizu, revidovane strateške fokuse i preporuke srednjoročne evaluacije Strategije razvoja, strateški ciljevi su pretrpjeli određene promjene u odnosu na prethodno definisane strateške ciljeve u trenutku izrade Strategije za period 2014-2023 g. Iako je došlo do redefiniranja strateških ciljeva, meritum istih nije značajno promjenjen, te je vizija razvoja općine Jablanica ostala nepromijenjena. Glavni pravci i očekivani dometi transformacije Općine Jablanica kao cjeline u narednom razvojnom periodu su sljedeći:

Očekivani uticaj revidiranih strateških ciljeva (u skladu sa peporukama srednjoročne evaluacije) na sveukupni razvoj općine Jablanica u narednom periodu će se pratiti i sagledavati putem sljedećih makro indikatora:

STRATEŠKI CILJ (SC) 1. 1. RAZVIJENA PRIVREDA KOJA SE TEMELJI NA IZVRSNOSTI OBRADJE KAMENA, RAZVIJENOG PODUZETNIŠTVA I TURIZMA.

Ovaj strateški cilj odgovara identificiranim potrebama u prvom i drugom strateškom fokusu koji su usmjereni na razvoj sektora prerade kamena, unaprijeđenju kulturno-historijskih i prirodnih destinacija u funkciji razvoja turističkih potencijala i razvoja poljoprivrede u funkciji razvoja turizma. Ostvarenje ovog strateškog cilja će se mjeriti sljedećim indikatorima:

- U periodu 2019-2023.g. stopa povećanja broja zaposlenih je veća za najmanje 3% u odnosu na stopu povećanja u periodu 2014-2018.g.
- U periodu 2019-2023.g. zadržan isti trend smanjenja broja nezaposlenih kao i u periodu 2013-2018.
- Do 2023.g. prihodi od turističkih taksi veći su za najmanje 10% u odnosu na 2017.g.

STRATEŠKI CILJ (SC) 2. POBOLJŠAN KVALITET ŽIVOTA I SIGURNOST GRAĐANA

Ovaj strateški cilj odgovara identificiranim potrebama u trećem strateškom fokusu koji je usmjeren na unaprijeđenje kvaliteta kulturnih i sportskih sadržaja, jačanja volonterizma i unaprijeđenja sigurnosti građana i djece, sa posebnim osvrtom na sigurnost tokom prirodnih i drugih nesreća. Ostvarenje ovog strateškog cilja će se mjeriti sljedećim indikatorima:

- Najmanje 85% anketiranih građana općine Jablanica zadovoljni su sa uslugama socijalne zaštite, administracije, te sportskim, obrazovnim i kulturnim sadržajima.
- Do 2023.g. rizici od požara, poplava i klizišta smanjeni za kategoriju niže u odnosu na 2017.g.
- Do 2023.g. na području općine uspostavljen je trend smanjenja negativnog migracionog salda u odnosu na 2014-2017.g.

STRATEŠKI CILJ (SC) 3. UNAPRIJEĐENE KOMUNALNE USLUGE I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNIM RESURSIMA

Ovaj strateški cilj odgovara identificiranim potrebama u četvrtom strateškom fokusu koji je usmjeren na unaprijeđenje komunalne infrastrukture, prvenstveno infrastrukture za odvodnju otpadnih voda, te unaprijeđenje sistema zbrinjavanja krutog otpada. Pored navedenog ovaj strateški cilj je usmjeren ka operacionalizaciji inicijativa za primjenu mjera energetske efikasnosti i smanjenje potrošnje energije, uređenje javnih površina i povećanja broja parking mjesta, odnosno unaprijeđenja javnih servisa za građane, čime se direktno doprinosi poboljšanju kvaliteta života u općini Jablanica. Ostvarenje ovog strateškog cilja će se mjeriti sljedećim indikatorima:

- Do 2023.g. najmanje 85% anketiranih građana zadovoljno uslugama odvodnje otpadnih voda
- Do 2023.g. količine emitovanog CO₂ u atmosferu su manje za minimalno 50 tona na godišnjem nivou.
- Do 2023.g. povećana površina uređenih javnih površina za najmanje 50 % u odnosu na 2017. godinu.
- Do 2023. godine nema zabilježenih deponija krutog otpada na novim lokacijama.

V. SEKTORSKI RAZVOJNI PLANOVI

V.1. Usklađenost, komplementarnost i međusobni uticaj sektorskih planova

Prilikom revizije sektorskih razvojnih planova zadržana je komplementarnost svakog od planova te se vodilo računa da implementacija jednog plana nema negativan utjecaj na implementaciju ostala dva sektorska plana.

Elementi sektorskog plana ekonomskog razvoja usklađeni su sa principima zaštite životne sredine i svakako će imati utjecaj i na društveni razvoj općine. Jačanjem poduzetničke infrastrukture i sektora malih i srednjih preduzeća se istovremeno unapređuje i društvena infrastruktura lokalne zajednice, a jačanjem kapaciteta lokalnih poljoprivrednih proizvođača u sektoru agroturizma očekuje se razvoj sveukupnih turističkih proizvoda i podizanje životnog standarda značajnog dijela stanovništva što će imati pozitivan efekat i na društveni razvoj općine.

Strateške intervencije definisane u sektoru društvenog razvoja se prvenstveno odnose na uravnotežen razvoj društvene infrastrukture i sadržaja društvenih aktivnosti u svim dijelovima općine te povećanja kapaciteta lokalne zajednice da prevenira i efikasno odgovori na rizike od katastrofa. Unapređenje društvene infrastrukture pogoduje jačanju poslovne atraktivnosti općine, dok jačanje sigurnosti građana i unaprijeđenje obrazovanja direktno utiču na jačanje svijesti građana o očuvanju okoliša. Nadalje, jačanje kapaciteta NVO za namicanje sredstava iz eksternih izvora namijenjenih za strateške intervencije imaće podjednak utjecaj na implementaciju sva tri sektorska razvojna plana.

Sektor zaštite okoliša predviđa strateške intervencije čija realizacija ima pozitivan utjecaj na kvalitet života svih građana, posebno na stanje komunalne infrastrukture. Osnovni projekti u sektoru zaštite okoliša jesu proširenje kanalizacionog sistema kako u urbanom tako i u ruralnom području, uređenje javnih površina i unaprijeđenje energetske efikasnosti javnih objekata. Izgradnja komunalne infrastrukture značajno će doprinijeti investicionoj atraktivnosti općine, dok će uređenje javnih površina i objekata omogućiti unaprijeđenje turističkog sadržaja općine, što ima direktan uticaj na unaprijeđenje društvenog života građana.

V.2. Plan lokalnog ekonomskog razvoja

Revizija Sektorskog plana lokalnog ekonomskog razvoja općine Jablanica urađena je na temelju zaključaka i preporuka nezavisne srednjoročne evaluacije Strategije razvoja općine Jablanica, revizije socio-ekonomske analize, vizije razvoja i strateških ciljeva kao i revizije snaga, slabosti, prilika i prijetnji u sektoru ekonomije.

Analizom je utvrđeno da se ekonomski razvoj općine Jablanica i dalje bazira na poslovnim inicijativama malih i srednjih preduzeća, prvenstveno u prerađivačkom sektoru, te razvoju turizma i poljoprivrede u funkciji razvoja turizma. U tom kontekstu, Općinski razvojni tim definisao je sljedeće revidirane fokuse ekonomskog razvoja:

- Iskristiti prirodne potencijale mineralnih ruda i kamena, nastaviti razvijati sektor obrade kamena i eksploatacije drugih mineralnih sirovina kroz jačanje Klastera kamena i izradu studija opravdanosti ulaganja u proizvodnju kamene vune i eksploataciju željezne rude.
- Iskristiti postojeću obrazovnu infrastrukturu i na osnovu sveobuhvatnog istraživanja tržišta rada i uvođenjem novih smjerova u srednje obrazovanje, prilagoditi obrazovnu ponudu sa potrebama poslodavaca.

- Povećati broj malih i srednjih preduzeća uspostavom novih poslovnih zona. U tom kontekstu potrebno je jačati sistemski pristup lokalnom ekonomskom razvoju kroz poticajne mjere za zapošljavanje, odnosno kreiranje programa subvencioniranja kapitalnih investicija MSP-a za proširenje proizvodnje.
- Iskoristiti prirodno-historijske potencijale općine Jablanica i razvijati sektor turizma. U tom kontekstu potrebno je pristupiti uređenju turističkih destinacija na stazi Via Dinarica, kulturno-historijskog kompleksa Lokve, kao i obnovi kompleksa Muzeja Bitka na Neretvi. Posebnu pažnju je potrebno obratiti na razvijanje kapaciteta općine za upravljanje razvojem turizma, odnosno razvijati kapacitete turističke zajednice i turističkih agencija koje djeluju na području općine Jablanica.
- Iskoristiti razvojne potencijale poljoprivrede i staviti je u funkciju razvoja turizma. Jačanjem kapaciteta lokalnih poljoprivrednih proizvođača u sektoru agroturizma očekuje se razvoj sveukupnih turističkih proizvoda. Ovaj će se razvoj ubrzati kroz sistemsku (budžetsku) podršku poljoprivrednim proizvođačima, odnosno podršku tradicionalnoj proizvodnji jagodičastog i bobičastog voća, te uspostavi Programa razvoja agroturizma na području općine Jablanica. Također je potrebno ojačati vezu proizvođača sa tržištem kroz organiziranje gastro-turističkih manifestacija i izgradnju zelene pijace. Potrebno je djelovati u smjeru adaptacije poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene, odnosno smanjiti rizik od suše kroz primjenu sistema za navodnjavanje, te korištenjem zasada i sadnica otpornih na sušu što će dodatno ojačati poljoprivredni sektor.

V.2.1. Pregled sektorskih ciljeva sa očekivanim ishodima i indikatorima

Uzimajući u obzir preporuke srednjoročne evaluacije Strategije razvoja općine Jablanica, revidirane strateške ciljeve i revidirane fokuse ekonomskog razvoja, Općinski razvojni tim je definisao sljedeće ciljeve ekonomskog razvoja:

Sektorski cilj	Očekivani ishod	Indikator
1.1. Razvijen sektor prerade i eksploatacije kamena i drugih mineralnih sirovina do 2023.	<p>⇒ Ishod 1: Do 2023.g. zaposleno najmanje 80 novih radnika u sektoru obrade kamena i eksploatacije mineralnih sirovina;</p> <p>⇒ Ishod 2: Do 2023.g. potpisan najmanje jedan sporazum o investiranju u eksploataciju željezne rude.</p> <p>⇒ Ishod 3: Do 2023.g. potpisan sporazum o finansiranju izgradnje fabrike mineralne-kamene vune.</p>	<p>⇒ Broj zaposlenih radnika u sektoru obrade kamena i eksploatacije mineralnih sirovina;</p> <p>⇒ Broj sporazuma o investiranju u eksploataciju željezne rude;</p> <p>⇒ Sporazum o finansiranju izgradnje fabrike mineralne-kamene vune.</p>
1.2. Razvijeno poduzetništvo i sektor MSP do 2023.g.	<p>⇒ Ishod 1: Do 2023.g. u sektoru MSP je zaposleno najmanje 150 radnika.</p> <p>⇒ Ishod 2: Ukupan iznos investicija u sektoru male privrede i obrta u periodu 2019-2023. iznosi 5 miliona KM</p>	<p>⇒ Broj novo-uposlenih radnika u sektoru MSP;</p> <p>⇒ Iznos investicija u sektoru male privrede i obrta.</p>

<p>1.3. Razvijen turizam i poljoprivreda u službi turizma do 2023.g.</p>	<p>⇒ Ishod 1: Ukupni prihod od boravišnih taksi u periodu 2019-2023. iznosi najmanje 10.000 KM (godišnje).</p> <p>⇒ Ishod 2: Do 2023.g. broj zaposlenih u sektoru turizma uvećan je za najmanje 10% u odnosu na 2017.g.</p> <p>⇒ Ishod 3: Tokom 2023. godine najmanje 80% anketiranih turista zadovoljno turističkom ponudom općine Jablanica.</p> <p>⇒ Ishod 4: Do 2023.g. ostvareno najmanje 100.000 KM prihoda na godišnjem nivou od plasmana povrća proizvedenog u stakleniku/plasteniku.</p> <p>⇒ Ishod 5: Do 2023.g. ostvareno najmanje 150.000 KM prihoda na godišnjem nivou od plasmana jagodičastog i bobičastog voća.</p> <p>⇒ Ishod 6: Do 2023. godine broj poljoprivrednih obrta uvećan je za najmanje 20% u odnosu na 2017.</p> <p>⇒ Ishod 7: Do 2023.g. potpisan sporazum o finansiranju izgradnje centra za otkup, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda.</p>	<p>⇒ Prihod od boravišnih taksi;</p> <p>⇒ Broj zaposlenih u sektoru turizma;</p> <p>⇒ Anketa tursita na području općine Jablanica;</p> <p>⇒ Prohodi od plasmana povrća proizvedenog u stakleniku/plasteniku;</p> <p>⇒ Prihodi od plasmana jagodičastog i bobičastog voća;</p> <p>⇒ Broj poljoprivrednih obrta.</p> <p>⇒ Sporazum o finansiranju izgradnje centra za otkup, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda</p>
--	---	---

V.2.2. Usklađenost sa strateškim dokumentima viših nivoa

Revidirani sektorski ciljevi ekonomskog razvoja općine Jablanica temelje se na strategijama, planovima i zakonima viših nivoa vlasti, kao i programima i planovima u EU, i to:

- **Strategija razvoja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona 2017-2020**, u odnosu na Strateški cilj 1./ „Podizanje konkurentnosti MSP, poljoprivrede i turizma“;
- **Strategija razvoja turizma Hercegovačko-neretvanske županije/kantona 2011-2021**, u odnosu na strateške ciljeve: 2./HNK/Ž razvija multidestinacijsku turističku ponudu, 3./ Razviti nove "zvijezde" turističke ponude HNK/Ž, 4./ Profesionalizacija i standardizacija turističkog sektora.
- **Strategija razvoja Federacije BiH 2010-2020.g.**, gdje se veze očituju u odnosu na Strateške ciljeve 2./Konkurentnost, 4./Zapošljavanje-Razvoj malih i srednjih preduzeća i otvaranje novih radnih mjesta, te 5./Održivi rast i razvoj;
- **Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2015-2019.g.**, gdje direktna veza postoji sa Strateškim ciljem 1./ Razvoj poljoprivrede

i pripadajućih sektora uz podizanje tehničko-tehnološkog nivoa, efikasnije korištenje raspoloživih resursa, te uvažavanje zahtjeva modernih tržišta, te 3./Održivo gospodarstvo prirodnim resursima i prilagođavanje poljoprivrede klimatskim promjenama;

- **Strategija zapošljavanja FBiH**, u vezi sa Strateškim ciljevima 1./Stimulirati rast, zapošljavanje i poboljšanje kvaliteta radnih mjesta i 5./Jačanje socijalne i teritorijalne kohezije kroz razvoj poduzetništva;
- **Strateškim planom ruralnog razvoja BiH 2018-2021.g.** u vezi sa Strateškim ciljevima 2./Jačanje konkurentnosti poljoprivrede, šumarstva i ruralnih područja kroz povećanje nivoa investicija i unaprijeđenje prijenosa znanja i promoviranje inovacija; 3./ Unaprijeđenje tržišnosti poljoprivredno-prehrambenih proizvoda kroz povećanje dodane vrijednosti, poboljšanje standarda kvaliteta i sigurnosti, i jačanje veza unutar lanaca vrijednosti; 5./ Poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima kroz ostvarivanje novih izvora prihoda i unaprijeđenje fizičke infrastrukture, društvene uključenosti i dostupnosti javnih usluga
- U odnosu na EU strateška opredjeljenja predstavljena u **Europskoj strategiji rasta i razvoja 2020.g.**, u vezi sa strateškim pravcem 2./Održiva, efikasna i kompetitivna ekonomija,
- U odnosu na **Evropsku strategiju zapošljavanja**, u vezi sa Smjernicama br. 1./Provođenje politika zapošljavanja kojima je cilj ostvarivanje pune zaposlenosti i br. 4./Bolji odgovor na potrebe tržišta rada.

V.2.3. Inicijative međuopćinske saradnje

U oblasti ekonomskog razvoja postoje brojne mogućnosti za ostvarivanje međuopćinske suradnje u realizaciji različitih zajedničkih projekata i to prvenstveno sa susjednim općinama Prozor-Rama i Konjic. Najznačajnije oblasti i inicijative koje predstavljaju snažan potencijal da se pretvore u projekte međuopćinske saradnje u narednom periodu su:

- Jačanje kapaciteta klastera kamena u koji su uključena preduzeća sa područja svih općina HNŽ/K;
- Zajednička promocija turističkih potencijala kao i jačanje kapaciteta turističke zajednice i turističkih agencija koje djeluju na području općine Jablanica i susjednih općina Prozor-Rama i Konjic.

V.2.4. Programi, projekti i mjere

Za realizaciju revidiranog plana ekonomskog razvoja općine Jablanica definirano je **23 projekta** i mjere grupisanih u **6 programa**:

PROGRAM	MJERA/PROJEKAT
1.1.1. Program unaprijeđenja sektora obrade kamena	1.1.1.1. Projekat: Uspostavljanje centra za obrazovanje stručnih kadrova (2020-2023)
	1.1.1.2. Projekat: Jačanje kapaciteta poslovnog inkubatora i klastera kamena (2019-2023)
1.1.2. Program istraživanja potencijala eksploatacije prirodnih resursa	1.1.2.1. Projekat: Izrada studije opravdanosti eksploatacije i prerade željezne rude (2021)
	1.1.2.2. Projekat: Izrada studije opravdanosti projekta izgradnje fabrike mineralne-kamene vune (2020)
1.2.1. Program razvoja konkurentnosti radne snage	1.2.1.1. Projekat: Druga šansa (2020-2023)
	1.2.1.2. Projekat: Informaciono Tehnološki centar (2019)

1.2.2. Program privlačenja investicija u sektor MSP	1.2.2.1. Projekat: Izrada i donošenje regulacionih planova poslovnih zona (2019-2021)
	1.2.2.2. Projekat: Izgradnja i opremanje poslovnih zona (2019)
	1.2.2.3. Projekat: Obezbjedenje industrijske vode za potrebe poslovne zone Donja Jablanica (2021-2023)
	1.2.2.4. Mjera: Poticaji za MSP-a općine Jablanica (2019-2023)
	1.2.2.5. Mjera: Subvencioniranje MSP (2020-2023)
1.3.1. Program razvoja turizma	1.3.1.1. Projekat: Ulaganje u turističke kapacitete koji se nalaze na Bijeloj stazi VIA DINARICA (2019-2023)
	1.3.1.2. Projekat: Obnova porušenog historijskog mosta preko rijeke Neretve (2019-2023)
	1.3.1.3. Projekat: Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja "Bitka za ranjenike na Neretvi" (2019-2023)
	1.3.1.4. Projekat: Putevima bosanskih bogumila (2019-2023)
	1.3.1.5. Projekat: Jačanje kapaciteta turističke zajednice i turističkih agencija (2019-2023)
	1.3.1.6. Projekat: Uređenje kulturno-historijskog lokaliteta Lokve. (2019-2023)
1.3.2. Program razvoja poljoprivrede u funkciji turizma	1.3.2.1. Mjera: Program razvoja agroturizma (2019-2023)
	1.3.2.2. Projekat: Izrada sistema za navodnjavanje poljoprivrednih površina (2020-2023)
	1.3.2.3. Projekat: Izgradnja zelene pijace (2022-2023)
	1.3.2.4. Mjera: Manifestacija „Okusi Jablanice,, (2019-2023)
	1.3.2.5. Projekat: Izrada studije izvodljivosti za izgradnju centra za otkup, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda (2020)
	1.3.2.6. Mjera: Poticaj za proizvodnju i otkup jagodičastog i bobičastog voća (2020-2023)

Ukupna očekivana ulaganja za realizaciju revidiranog sektorskog plana ekonomskog razvoja su: **8.570.000 KM.**

V.3. Plan društvenog razvoja

Revizija Sektorskog plana društvenog razvoja općine Jablanica urađena je na temelju zaključaka i preporuka nezavisne srednjoročne evaluacije Strategije razvoja općine Jablanica, revizije socio-ekonomske analize, vizije razvoja i revidiranih strateških ciljeva, kao i revidiranih snaga, slabosti, prilika i prijetnji u sektoru društvenog razvoja. Revidirani fokusi društvenog razvoja općine Jablanica za naredni period su:

- Iskoristiti razvojne fondove i unaprijediti sportsku i kulturnu infrastrukturu, s posebnim osvrtom na izgradnju sportske infrastrukture za veliki i mali nogomet, kao i obnovu kino dvorane koja bi imala multifunkcijsku ulogu i koja bi omogućila kvalitetniji i sadržajni kulturni (prvenstveno pozorišni) život, sve u svrhu poboljšanja usluga iz oblasti sporta i kulture. Nabavkom vanjske scene omogućio bi se dalji razvoj festivalskih kulturnih sadržaja, posebice kada se radi o Jablaničkom ljetu i pozorišnoj sceni.
- Iskoristi dostupne razvojne fondove međunarodnih i domaćih organizacija i unaprijediti kvalitet socijalnih usluga. Prioritetno obezbjediti prostorne uslove za kvalitetniji rad Centra za socijalni rad. Kvalitetniji uslovi rada Centra za socijalni rad stvoriti će pretpostavke za dalji razvoj usluga socijalne zaštite, što izmeđuostalog podrazumijeva i uspostavljanje Centra za razvoj inkluzivne prakse, Dnevnog centra za djecu kao i Centra za psihološku pomoć mladima i djeci izloženih problemima nasilja, toksikomanije i delikvencije. U cilju obezbjeđenja kvalitetnije socijalne zaštite osoba treće životne dobi, neophodno je proširiti kapacitete JU Doma za stara i iznemogla lica, te izgradnjom zgrade socijalnog stanovanja, zatvoriti kolektivne centre na području općine. S druge strane, neophodno je zadržati mlade i omogućiti dolazak mladih ljudi u općinu Jablanica, a to se uz obezbjeđivanje zaposlenja, planira postići uspostavljanjem programa subvencionisanja stambenog zbrinjavanja mladih i podrškom porodicama sa novorođenom djecom.
- Iskoristiti domaće i međunarodne fondove i dogradnjom (rekonstrukcijom) i opremanjem školskih objekata poboljšati uslove školovanja učenika osnovnih škola, te omogućiti pristup djeci sa teškoćama u razvoju svim obrazovnim sadržajima.
- Ojačati kapacitete lokalne zajednice za smanjenje rizika od katastrofa, prvenstveno u segmentu sanacije klizišta i odrona pored lokalnih puteva, koristeći se vlastitim snagama i dostupnim sredstavima iz razvojnih fondova domaćih i stranih organizacija. Također je neophodno ojačati kapacitete vatrogasne jedinice (obezbjediti kvalitetan prostor za smještaj ljudstva i opreme) za prevenciju i pravovremeni odgovor na katastrofe i nesreće uzrokovane prirodnim i drugim opasnostima, te povećati svijesnost i znanje uposlenika javnih objekata i djece u školama na koji način postupati u slučaju nesreća i katastrofa.
- Iskoristiti dostupna budžetska sredstva i izvršiti dodatnu informatizaciju općinske uprave, izraditi neophodne urbanističke planove i ojačati kapacitete organizacija civilnog društva za privlačenje donatorskih sredstava. Posebno obratiti pažnju na jačanje uloge žene u procesu donošenja odluka na lokalnom nivou. Na taj način će se upravljanje lokalnim razvojem vršiti na ravnoopravan i efikasan način.

V.2.1. Pregled sektorskih ciljeva sa očekivanim ishodima i indikatorima

Uzimajući u obzir preporuke srednjoročne evaluacije Strategije razvoja općine Jablanica, revidirane strateške ciljeve i revidirane fokuse društvenog razvoja, Općinski razvojni tim je izvršio reviziju sektorskih ciljeva i definisao sljedeće ciljeve društvenog razvoja:

Sektorski cilj	Očekivani ishod	Indikator
2.1. Do 2023.g. unaprijeđeni kulturni i sportsko-rekreativni sadržaji.	⇒ Ishod 1: Do 2023.g. kulturne događaje posjeti najmanje 40.000 posjetilaca; ⇒ Ishod 2: Do 2023.g. u sportsko-rekreativnim	⇒ Broj posjetilaca kulturnih događaja; ⇒ Broj sportista i rekreativaca koji su učestvovali u sportsko-

	<p>aktivnostima na malonogometnom stadionu i pomoćnom stadionu učestvovalo najmanje 5.000 sportista i rekreativaca;</p> <p>⇒ Ishod 3: Do 2023.g. svi Programi RTV Jablanica se u potpunosti emituju putem digitalnog signala</p>	<p>rekreativnim aktivnostima organizovanim na malonogometnom stadionu i pomoćnom stadionu;</p> <p>⇒ Broj Programa RTV Jablanica koji se u potpunosti emituje putem digitalnog signala</p>
2.2. Unaprijeđena sigurnost građana i djece do 2023.g.	<p>⇒ Ishod 1: Do 2020.g. rizik od požara i drugih nesreća u javnim ustanovama nalazi se u prihvatljivoj kategoriji rizika;</p> <p>⇒ Ishod 2: Do 2023. godine prihod od servisiranih PP aparata iznosi najmanje 20000 KM godišnje</p> <p>⇒ Ishod 3: U periodu 2019-2023. smanjen iznos šteta uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama za najmanje 50% u odnosu na period 2013-2018.g.</p>	<p>⇒ Kategorija prihvatljivosti rizika od požara i drugih nesreća u javnim ustanovama;</p> <p>⇒ Prihod od srevisiranih PP aparata</p> <p>⇒ Iznos šteta uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama</p>
2.3. Unaprijeđen pristup obrazovanju i socijalnoj zaštiti do 2023.g.	<p>⇒ Ishod 1: Do 2020.g. smanjen broj incidentnih slučajeva prijavljenih Centru za socijalni rad u kojima su učestvovali maloljetnici za najmanje 15% u odnosu na 2017.g.;</p> <p>⇒ Ishod 2: Do 2023.g. smanjen broj starih i iznemoglih lica koja kojima je potrebna pomoć Centra za socijalni rad za najmanje 20 korisnika u odnosu na 2017.g</p> <p>⇒ Ishod 3: Do 2023.g. zatvoreni svi kolektivni centri na području općine</p> <p>⇒ Ishod 4: Tokom 2023.g. najmanje 90% anketiranih učenika i roditelja zadovoljno je uslovima osnovnog obrazovanja.</p> <p>⇒ Ishod 5: Do 2023.g. broj novorođenih je povećan za najmanje 30% u odnosu na 2017.g.</p>	<p>⇒ Broj incidentnih slučajeva prijavljenih Centru za socijalni rad u kojima su učestvovali maloljetnici;</p> <p>⇒ Broj starih i iznemoglih lica koja kojima je potrebna pomoć Centra za socijalni rad</p> <p>⇒ Broj otvorenih kolektivnih centara</p> <p>⇒ Anketa o zadovoljstvu učenika i roditelja uslovima osnovnog obrazovanja.</p> <p>⇒ Broj novorođenih</p>
2.4. Unaprijeđena efikasnost upravljanja lokalnim razvojem do 2023.g	<p>⇒ Ishod 1: Do 2023.g. najmanje 80% anketiranih građana zadovoljno je uslugama MZ;</p>	<p>⇒ Anketa građana o zadovoljstvu uslugama MZ;</p> <p>⇒ Iznos troškova javne</p>

	<p>⇒ Ishod 2: Do 2020. g. smanjeni troškovi javne uprave za štampanje materijala za najmanje 5.000 KM godišnje;</p> <p>⇒ Ishod 3: Do 2023.g. ostvareno najmanje 3 miliona KM vrijednosti investicija po osnovu izrađenih regulacionih planova;</p> <p>⇒ Ishod 4: Do 2023.g. organizacije civilnog društva implementirale projekte ukupne vrijednosti od najmanje 500.000 KM;</p> <p>⇒ Ishod 5: Do 2023.g. na javnim raspravama učestvuje najmanje 50% žena.</p>	<p>uprave za štampanje radnih materijala;</p> <p>⇒ Iznos vrijednosti investicija po osnovu izrađenih regulacionih planova;</p> <p>⇒ Vrijednost projekata implementiranih od strane organizacija civilnog društva;</p> <p>⇒ Broj žena koje učestvuju na javnim raspravama.</p>
--	---	---

V.2.2. Usklađenost sa strateškim dokumentima viših nivoa

Revidirani sektorski ciljevi društvenog razvoja općine Jablanica temelje se na strategijama, planovima i zakonima viših nivoa vlasti, kao i programima i planovima u EU, i to:

- **Strategija razvoja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona 2017-2020**, direktno doprinosi Strateškom cilju 2./ *Poboljšanje kvalitete života građana u skladu sa standardima EU*;
- **Strategija socijalnog uključivanja BiH**, u svim njenim prioritetima, a naročito u okviru Podcilja 3/*Poboljšati obrazovanje*;
- **Strategija razvoja FBiH 2010-2020.g.**, u odnosu na Okvirni prioritetni strateški cilj 6/ *Obuhvat sve djece u predškolski, osnovni i srednjoškolski odgoj i obrazovanje; Transfer znanja, nastavnih planova i programa obrazovanja uskladiti sa standardima EU; Inkluzija maloljetnika i punoljetnika u sistem obrazovanja i tržište rada; Jačanje nadzora nad porodicama s djecom koja su u stanju socijalne potrebe*;
- **Platforma za smanjenje rizika od katastrofa BiH**, posebice u odnosu na *Viziju platforme, stav (2)/ Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa i stav (3)/ Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti*;
- *U odnosu na EU strateška opredjeljenja predstavljena u **Europskoj strategiji rasta i razvoja 2020.**, u vezi sa Strateškim pravcem 3./ *Inkluzivni rast.**

V.2.3. Inicijative međuopćinske saradnje

Kao što je to slučaj u sektoru ekonomskog razvoja, u oblasti društvenog razvoja postoje brojne mogućnosti za ostvarivanje međuopćinske suradnje u realizaciji različitih zajedničkih projekata i to prvenstveno sa susjednim općinama Prozor – Rama i Konjic. Najznačajnije oblasti i inicijative koje predstavljaju potencijal za međuopćinsku saradnju u domenu društvenog razvoja, a koje općina treba istražiti u narednom periodu su:

- Saradnja sa susjednim općinama (Prozor-Rama i Konjic) u segmentu uvođenja dobrih praksi u lokalnu samoupravu, odnosno organiziranju zajedničkih treninga i edukacija na temu jačanja

kapaciteta žena u liderstvu i edukaciji organizacija civilnog društva za pisanje projektnih prijedloga.

- Organiziranje zajedničke edukacije učenika i zaposlenika javnih ustanova na temu smanjenja rizika od katastrofa i načina postupanja u slučaju vanrednih situacija susjednim općinama Prozor-Rama i Konjic

V.2.4. Programi, projekti i mjere

Za realizaciju revidiranog plana društvenog razvoja općine Jablanica definisano je **41 projekat i mjera** grupisanih u **10 programa**:

PROGRAM	MJERA/PROJEKAT
2.1.1. Program unaprijeđena kulturnih sadržaja	2.1.1.1. Projekat: Nabavka adekvatne vanjske scenske pozornice (2020)
	2.1.1.2 Rekonstrukcija kino dvorane u Jablanici - I faza (2019-2023)
	2.1.1.3. Projekat: Promocija aktivnosti jablaničkog ljeta (2019-2023)
	2.1.1.4. Modernizacija audio-video opreme u RTV Jablanica (2020-2023)
	2.1.1.5 Mjera: RockMaraton DemoFest (2019-2023)
	2.1.1.6. Mjera: Izrada i provedba Godišnjeg kalendara pozorišnih predstava (2019-2023)
	2.1.1.7. Mjera: Obilježavanje historijskih datuma (2019-2023)
2.1.2. Program unaprijeđena sportskih sadržaja	2.1.2.1. Projekat: Rekonstrukcija stadiona Zlatan Alikadić Tazlo (2019-2023)
	2.1.2.2. Projekat: Izgradnja pomoćnog stadiona za fudbal (2019-2023)
2.2.1 Program jačanja kapaciteta subjekata zaštite i spašavanja	2.2.1.1. Izgradnja vatrogasnog doma - I faza izgradnje (2019-2021)
	2.2.1.2. Projekat: Uspostava vatrogasnog servisa (2020-2021)
	2.2.1.3. Projekat: Obuka uposlenika javnih ustanova na temu protivpožarne zaštite (2019-2020)
2.2.2. Program smanjenja rizika od katastrofa u obrazovnim ustanovama	2.2.2.1. Projekat: Edukacija osnovaca i srednjoškolaca o osnovnim mjerama zaštite ljudskih i materijalnih resursa (2019-2023)
	2.2.2.2. Projekat: Izrada planova i obuka uposlenika iz zaštite od požara u obrazovnim ustanovama (2020-2023)
	2.2.2.3. Projekat: Opremanje obrazovnih ustanova protivpožarnom opremom (2019-2023.)
2.2.3. Program sanacije ključne infrastrukture	2.2.3.1. Projekat: Zaštita škarpe lokalne saobraćajnice u naselju Lug (2019-2023)
	2.2.3.2. Projekat: Zaštita od uticaja klizišta lokalnog puta Orlovac Milaševac u MZ Doljani (2019-2023)
	2.2.3.3. Projekat: Zaštita stambenih objekata od kamenih gromada u naselju Zlate (2019-2023)
	2.2.3.4. Projekat: Sanacija klizišta u naselju Donje Paprasko (2019-2023)
	2.2.3.5. Projekat: Zaštita škarpe lokalne saobraćajnice u naselju Baćina (Nevideno) (2019-2023)

	2.2.3.6. Projekat: Sanacija klizišta i mjesta odrona na lokalitetu Podstijenje (2019-2023)
	2.2.3.7. Projekat: Poboljšanje sigurnosnih uslova na lokalnom putu Žarnik - Dragan selo u MZ Glogošnica (2019-2023)
2.3.1. Program unaprijeđenja socijalne zaštite	2.3.1.1. Projekat: Savjetovalište i pomoć za djecu sa poteškoćama u razvoju, mlade i odrasle osobe izložene problemima nasilja, toksikomanije i delikvencije (2019-2020)
	2.3.1.2. Projekat: Uspostava dnevnog centra za djecu (2019-2023)
	2.3.1.3. Projekat: Povećanje smještajnih kapaciteta u JU Dom za stara i iznemogla lica (2019-2023)
	2.3.1.4. Projekat: Izgradnja asfaltnog pristupa zgradi socijalnog stanovanja - put do harema Jasen (2019-2020)
	2.3.1.5. Izgradnja zgrade socijalnog stanovanja (2019)
2.3.2. Program unaprijeđenja obrazovanja	2.3.2.1. Projekat: Izgradnja vanjske učionice - eko učionica (2019-2023)
	2.3.2.2. Projekat: Nabavka nastavnih učila i opremanje učionica u skladu sa Standardima. (2019-2023)
	2.3.2.3. Projekat: Obezbjediti tehničke uslove za pristup djece sa poteškoćama u razvoju Ustanovi obrazovanja (2019-2023)
	2.3.2.4. Projekat: Izgradnja vanjskog sportskog terena (2019-2023)
2.3.3. Program podrške mladim porodicama	2.3.3.1. Mjera: Podrška porodicama za novorođenčad (2019-2023)
	2.3.3.2. Mjera: Stambeno zbrinjavanje mladih (2019-2023)
2.4.1. Program unaprijeđenja efikasnosti lokalne uprave	2.4.1.1. Projekat: Razvijene MZ (2019-2023)
	2.4.1.2. Projekat: Izgradnja igrališta u naselju Lug (MZ Lug) i društveni dom u MZ Bačina (2020-2023)
	2.4.1.3. Projekat: Informatizacija rada Općinskog vijeća Jablanica (2021-2022)
	2.4.1.4. Projekat: Regulacioni plan Gornja Kolonija (2019-2020)
	2.4.1.5. Projekat: Usaglašavanje prostorno planske dokumentacije (2020-2023)
	2.4.1.6. Projekat: Urbanistički plan Ostrožac (2019)
2.4.2. Program jačanja kapaciteta civilnog društva	2.4.2.1. Edukacija mladih i organizacija OCD-a za pisanje prijedloga projekta (2019-2023)
	2.4.2.2. Jačanje kapaciteta žena u liderstvu (2019-2023)

Ukupna očekivana ulaganja za realizaciju revidiranog sektorskog plana društvenog razvoja su: **4.559.100 KM**

V.4. Plan zaštite okoliša

Revizija Sektorskog plana zaštite okoliša općine Jablanica urađena je na temelju zaključaka i preporuka

nezavisne srednjoročne evaluacije Strategije razvoja općine Jablanica, revizije socio-ekonomske analize, vizije razvoja i revidiranih strateških ciljeva kao i revidiranih snaga, slabosti, prilika i prijetnji u sektoru zaštite okoliša. Revidirani fokusi razvoja sektora zaštite okoliša općine Jablanica za naredni period su:

- Iskoristiti razvojne fondove domaćih i međunarodnih organizacija i mogućnost dobijanja kreditnih sredstava i sanirati, unaprijediti i dodatno izgraditi kanalizacionu infrastrukturu čime će se povećati pokrivenost stanovništva i privrednih subjekata kvalitetnom odvodnjom i tretmanom otpadnih voda. Iste izvore finansiranja iskoristiti za unaprijeđenje odvoza mješanog čvrstog otpada čime će se smanjiti količina nepropisno deponovanog otpada na divljim deponijama.
- Primjenom mjera energetske efikasnosti u javnoj rasvjeti i javnim objektima, smanjiti potrošnju energenata (neobnovljivih izvora energije) koji imaju negativan uticaj na kvalitetu vazduha ali i na druge segmente životne sredine. Prilikom primjene mjera EE u javnim objektima voditi se principom „obnova na bolje“ i primjeniti adekvatne materijale i mjere koji direktno utiču na smanjenje rizika od prirodnih i drugih opasnosti (hidrantski sistemi, vodootporna fasada i stolarija, automatski sistemi za gašenje požara itd.).
- Iskoristiti dostupnu podršku Federalnog i Kantonalnog ministarstva prostornog uređenja kao i Fonda za zaštitu okoliša i zajedno sa vlastitim sredstvima urediti javne površine i objekte, čime će se unaprijediti javni servisi i kvalitet življenja građana.

V.3.1. Pregled sektorskih ciljeva sa očekivanim ishodima i indikatorima

Uzimajući u obzir preporuke srednjoročne evaluacije Strategije razvoja općine Jablanica, revidirane strateške ciljeve i revidirane fokuse zaštite okoliša, Općinski razvojni tim je izvršio reviziju sektorskih ciljeva i definisao sljedeće ciljeve zaštite okoliša:

Sektorski cilj	Očekivani ishod	Indikator
3.1. Smanjen negativan uticaj otpadnih voda i čvrstog otpada na okoliš do 2023. godine.	<p>⇒ Ishod 1. Do 2023.g. najmanje 80% općine pokriveno je uslugama odvodnje otpadnih voda (kanalizacijom).</p> <p>⇒ Ishod 2. Do 2023.g. smanjena količina rasutog krutog otpada na javnim površinama za najmanje 4000 m³.</p> <p>⇒ Ishod 3: Do 2023.g. cjelokupan prikupljeni kruti otpad se odlaže na regionalnoj deponiji.</p>	<p>⇒ Pokrivenost općine uslugama odvodnje otpadnih voda</p> <p>⇒ Količina rasutog krutog otpada na javnim površinama.</p> <p>⇒ Količina prikupljenog otpada koji se odlaže na regionalnoj deponiji.</p>
3.2. Povećana energetska efikasnost javnih objekata do 2023. godine.	<p>⇒ Ishod 1: Do 2023.g. iznos troškova javne rasvjete po jednom rasvjetnom tijelu je manji za 10% u odnosu na 2017.g.;</p> <p>⇒ Ishod 2: Do 2023.g. smanjen iznos troška toplotne</p>	<p>⇒ Iznos troškova javne rasvjete po jednom rasvjetnom tijelu</p> <p>⇒ Iznos troška toplotne energije potrebne za zagrijavanje javnih objekata.</p>

	energije potrebne za zagrijavanje javnih objekata za najmanje 20% u odnosu na 2017.g.	
3.3. Uređene javne površine i objekti do 2023. godine.	<p>⇒ Ishod 1: Do 2023.g. za 30% smanjen broj nepropisno parkiranih vozila za koja je izrečen prekršajni nalog;</p> <p>⇒ Ishod 2: Do 2023.g. potpisan sporazum sa investitorom za izgradnju podzemne garaže Rasadnik;</p> <p>⇒ Ishod 3: Do 2023.g. troškovi ukopa su za najmanje 30% manji u odnosu na 2017.g.</p>	<p>⇒ Broj nepropisno parkiranih vozila za koja je izrečen prekršajni nalog;</p> <p>⇒ Sporazum sa investitorom za izgradnju podzemne garaže Rasadnik.</p> <p>⇒ Iznos troška ukopa.</p>

V.3.2. Usklađenost sa strateškim dokumentima viših nivoa

Revidirani sektorski ciljevi zaštite okoliša općine Jablanica temelje se na strategijama, planovima i zakonima viših nivoa vlasti, kao i programima i planovima u EU, i to:

- **Strategija razvoja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona 2017.-2020.g.**, u odnosu na Strateški cilj 3./ *Održivo gospodarenjem okolišom, prostorom i prirodnim i infrastrukturnim resursima.*;
- **Prostorni plan FBiH**, vezano za Opći cilj 3./ *Prostorno planskim rješenjima obezbijediti održivi razvoj prema stvarnim prostornim i ekonomskim mogućnostima, bez ograničenja koja proizlaze iz administrativnog ustrojstva entiteta FBiH*;
- **Strategija razvoja FBiH 2010-2020.g.**, vezano za Strateški cilj 4./ *Održivi rast i razvoj-Ekologija i razvoj energetske potencijala*;
- **Strategija upravljanja vodama FBiH 2010-2022.g.**, koja u svim svojim aspektima definiira razvoj komunalne infrastrukture, prvenstveno u odnosu na *Strateški cilj 8./Postizanje i održavanje dobrog stanja površinskih i podzemnih voda radi zaštite akvatične flore i faune i potreba korisnika voda*;
- **Strategija zaštite okoliša FBiH 2008-2018.g.**, a prvenstveno u odnosu na Strateške ciljeve 4.2/*Održiva upotreba prirodnih resursa*, 4.4/*Smanjenje pritisaka na biološku i geološku raznolikost FBiH*, 5.1/*Stvoriti osnovu za skladan i prostorno uravnotežen ekonomski razvoj*, 5.2/*Minimiziranje/otklanjanje rizika po ljudsko zdravlje, biodiverzitet, prirodno i graditeljsko naslijeđe*, te 6.3/*Unaprjeđenje korištenja energije*;
- **Okvirna energetska strategija Federacije Bosne i Hercegovine do 2035**, a prvenstveno u odnosu na Strateške smjernice za energetske efikasnost i prioritet "Unaprjeđenje energetske efikasnosti u segmentu zgradarstva kao krajnjem potrošaču"
- U odnosu na programske intervencije koje se odnose na *primjenu principa energetske efikasnosti i očuvanje prirodnih resursa* Plan zaštite okoliša se dijelom vezuje za **NEAP BiH (Ekološki Akcijski plan BiH)**, kao i na postojeće međudržavne obaveze preuzete prvenstveno potpisivanjem **Ugovora o uspostavi energetske zajednice**.

V.3.3. Inicijative međuopćinske saradnje

Najznačajnija inicijativa koja predstavlja potencijal za međuopćinsku saradnju u domenu zaštite okoliša predstavlja saradnja sa susjednim općinama (Prozor-Rama i Konjic) u segmentu sanacije lokalne

deponije i izgradnje pretovarne stanice u cilju transporta čvrstog otpada na regionalne sanitarnu deponiju Mostar.

V.3.4. Programi, projekti i mjere

Za realizaciju revidiranog plana društvenog razvoja općine Jablanica definisano je **19 projekata i mjera** grupisanih u **4 programa**:

PROGRAM	MJERA/PROJEKAT
3.1.1. Program izgradnje kanalizacionog sistema	3.1.1.1. Projekat: Završetak postojećih „prečistača“ i kanalizacione mreže u užem urbanom području (2019-2023)
	3.1.1.2. Projekat: Izgradnja i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda na lokalitetu „Muzej - stadion“ (2019-2023)
	3.1.1.3. Projekat: Razdvajanje fekalne i oborinske kanalizacije na području gdje su izgrađeni prečistači (2019-2023)
	3.1.1.4. Projekat: Završetak izgradnje kanalizacione mreže Bačina-Mirke-Čehari-Bukov Pod (2019-2023)
	3.1.1.5. projekat: Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima (Donje Paprasko i Ostrožac) (2019-2023)
	3.1.1.6. Projekat: Izgradnja kanalizacionog sistema na Zlatama (2019-2023)
	3.1.1.7. Projekat: Završetak izgradnje kanalizacije Slatina (2019-2023)
3.1.2. Program unaprijeđenja usluga odvoza čvrstog otpada	3.1.2.1. Projekat: Izgradnja podzemnih kontejnerskih mjesta (2019-2023)
	3.1.2.2. Projekat: Zatvaranje gradske deponije (2019-2021)
3.2.1. Program primjene energetske efikasnosti	3.2.1.1. Projekat: Utopljanje javnih objekata (2022-2023)
	3.2.1.2. Projekat: Nastavak zamjene rasvjetnih tijela u MZ Jablanica I (2019-2023)
	3.2.1.3. Projekat: Zamjena rasvjetnih tijela u MZ Jablanica II (2019-2023)
3.3.1. Program uređenja javnih površina i objekata	3.3.1.1. Projekat: Izrada projekta i studija opravdanosti izgradnje podzemne garaže Rasadnik (2019-2023)
	3.3.1.2. Projekat: Uređenje Trga oslobođenja (2019-2023)
	3.3.1.3. Projekat: Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta (2019-2023)
	3.3.1.4. Projekat: Uređenje Trga Alije Izetbegovića (2019-2023)
	3.3.1.5. Projekat: Uređenje gradskog parka (2019-2023)
	3.3.1.6. Projekat: „Rekonstrukcija“ postojećih i uspostava novih drvoreda (2019-2023)
	3.3.1.7. Projekat: Izgradnja mrtvačnice (2019-2023)

Ukupna očekivana ulaganja za realizaciju revidiranog sektorskog plana zaštite okoliša su: **6.205.000 KM**

VI. OPERATIVNI DIO

VI.1. Plan implementacije strateških projekata i mjera za 3 godine (1+2)

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predvideni izdaci (za III godinu)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nostelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	1.1.1.1. Projekat: Uspostavljanje centra za obrazovanje stručnih kadrova (2020-2023)	Do 2023.g. obuku uspješno završilo najmanje 200 učenika	172.000	90.000	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	Udružen je poduzet nika Jablanica	Tekući transferi 614000 / Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta, ILO, UNDP	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor
	1.1.1.2. Projekat: Jačanje kapaciteta poslovnog inkubatora i klastera kamena (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 50% educiranih polaznika pokrenulo vlastiti biznis ili su proširili postojeće kapacitete biznisa.	120.000	72.000	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	20.000	0	40.000	Udružen je poduzet nika Jablanica	Tekući transferi 614000 / Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni prevideni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	1.1.2.1. Projekat: Izrada studije opravdanosti eksploatacije i prerade željezne rude (2021)	Do 2021.g. studija opravdanosti projekta izgradnje fabrike mineralne-kamene vune odobrena od strane Općinskog vijeća.	30.000	30.000	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	Udružene poduzetnice Jablanica	Kapitalni transferi 615000	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor
	1.1.2.2. Projekat: Izrada studije opravdanosti projekta izgradnje fabrike mineralne-kamene vune odobrena od strane Općinskog vijeća.	Do 2021.g. studija opravdanosti projekta izgradnje fabrike mineralne-kamene vune odobrena od strane Općinskog vijeća.	30.000	30.000	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	Udružene poduzetnice Jablanica	Kapitalni transferi 615000	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Kupni ishodi	Kupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Kupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	1.2.1.1. Projekat: Druga šansa (2020-2023)	Do 2023.g. najmanje 30 osoba sa područja općine Jablanica (20 - 40 godina) usvojilo znanja i vještine za obavljanje odabranih strukovnih zanimanja u građevinskoj industriji.	52.000	30.000	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	Udruženje privrednika Jablanice, Srednja škola Jablanica	Tekući transferi 614000	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor
	1.2.1.2. Projekat: Informativno Tehnoloski centar (2019)	Do 2023. educirano najmanje 120 mladih osoba u oblasti IT tehnologija.	14.000	14.000	6	0	0	6.000	8.000	0	0	8.000	Omladinski kulturni centar „Urbana“ Jablanica	Tekući transferi 614000 / Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor
	1.2.2.1. Projekat: Izrada i donošenje regulacionih planova poslovnih zona	Do 2021. godine regulacioni planovi zona Donja Jablanica II i	30.000	30.000	6	0	15.000	30.000	0	0	0	0	Služba za upravu prostorno uređenij	Kapitalni transferi 615000	Služba za upravu za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline,

Veza sa strateškim ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predvideni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	(2019-2021)	Jarište usvojeni od strane općinskog vijeća.	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC1/SEC1.2	1.2.2. Projekat: Izgradnja i opremanje poslovnih zona (2019)	Do 2023.g. popunjeno najmanje 90% kapaciteta poslovne zona na lokalitetu UNIS-a.	2.250.000	2.250.000	0	0	0	0	2.250.000	0	0	2.250.000	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor	Kapitalni transferi 820000 / Kredit	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor
SC1/SEC1.2	1.2.3. Projekat: Obezbjedenje industrijske vode za potrebe poslovne zone Donja Jablanica (2021-2023)	Do 2023.g. svi poslovni subjekti poslovne zone donja Jablanica priključeni na vodovodnu mrežu industrijske vode.	1.000.000	400.000	0	0	100.000	100.000	0	150.000	150.000	300.000	Služba za upravu za prostorno uređenje, gradnje, zaštitu okoline, stambene komunalne	Kapitalni transferi 615000 / JP EP BiH	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
S1/SEC1.2	1.2.2.4. Mjera: Poticaji za MSP-a općine Jablanica (2019-2023)	Do 2023.g. broj MSP i obrta povećan za 10% u odnosu na 2017. g.	850.000	510.000	160.000	175.000	175.000	525.000	0	0	0	0	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor	Tekući transferi 614000	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor
S1/SEC1.2	1.2.2.5. Mjera: Subvencionirani MSP (2020-2023)	Do 2023.g. broj MSP i obrta povećan za 10% u odnosu na 2017. g.	800.000	500.000	0	200.000	200.000	400.000	0	0	100.000	100.000	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor	Tekući transferi 614000	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orijent. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	1.3.1.1. Projekat: Ulaganje u turističke kapacitete koji se nalaze na Bijeloj stazi VIA DINARICA (2019-2023)	3 Do 2023. godine najmanje 10.000 turista godišnje posjeti bijele i zelene staze Via Dinnarice.	4 400.000	5=9+21 5-9+21	6 0	7 30.000	8 30.000	9=6+7+8 90.000	18=Zbir 10-17 50.000	19 50.000	20 50.000	21=18+19+20 150.000	22 Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove (više službi)	23 Kapitalni transferi 615000 /IPA / UNDP / Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK	24 Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
	1.3.1.2. Projekat: Obnova porušenog historijskog mosta preko rijeke Neretve (2019-2023)	3 Do 2023.g. broj posjetilaca kompleksu bitka na Neretvi iznosi najmanje 60.000 na godišnjem nivou.	4 1.250.000	5=9+21 1.250.000	6 200.000	7 0	8 50.000	9=6+7+8 250.000	18=Zbir 10-17 500.000	19 500.000	20 0	21=18+19+20 1.000.000	22 Elektroprivreda	23 Kapitalni transferi 615000 / JP EP BiH	24 Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i realizacioni period (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orijent. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	1.3.1.3. Projekat: Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja "Bitka za ranjenike na Neretvi" (2019-2023)	Do 2023.g. broj posjetilaca kompleksu bitka na Neretvi iznosi najmanje 60.000 na godišnjem nivou.	400.000	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	JU Muzej Bitka za ranjenike na Neretvi	23 Kapitalni transferi 615000 / Federalno ministarstvo kulture i sporta	24 Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
	1.3.1.4. Projekat: Putevima bosanskih bogumila (2019-2023)	Do 2023.g. biciklističku stazu posjeti najmanje 1.000 korisnika na godišnjem nivou	15.000	15.000	6	7	8	9.000	2.000	2.000	2.000	6.000	Turistička agencija Vizit Jablanica	23 Tekući transferi 614000 / Ministarstvo boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	24 Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
	1.3.1.5. Projekat: Jačanje kapaciteta turističke zajednice i turističkih agencija (2019-	Do 2023.g. certificirano najmanje 10 turističkih vodiča sa područja općine.	50.000	30.000	6	7	8	15.000	5.000	5.000	5.000	15.000	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu	23 Tekući transferi 614000 / Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK	24 Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i realizacioni period (od 2017. do 2019.)	Kupni ishodi	Kupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Kupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
	2023)												zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove		zajedničke poslove
SC1/SECT.3	1.3.1.6. Projekat: Uređenje kulturno-historijskog lokaliteta Lokve. (2019-2023)	Do 2023.g. turističku destinaciju Lokve posjeti najmanje 1500 turista na godišnjem nivou.	300.000	220.000	60.000	20.000	20.000	100.000	40.000	40.000	40.000	120.000	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK	Služba za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambeno-komunalne poslove
SC1/SECT.3	1.3.2.1. Mjera: Program razvoja agroturizma (2019-2023)	Do 2022.g. količina povrća uzgojenog u zaštićenom prostoru je za najmanje 30% veći u odnosu na 2016.	250.000	150.000	20.000	20.000	20.000	60.000	30.000	30.000	30.000	90.000	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove

Veza sa strateškim ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	kupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	kupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC1/SECI.3	1.3.2.2. Projekat: Izrada sistema za navodnjavanje poljoprivrednih površina (2020-2023)	Do 2023.g. količina proizvedenog povrća je za najmanje 30% veći u odnosu na 2017.	310.000	210.000	0	30.000	30.000	60.000	0	50.000	100.000	150.000	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidske zaštite, šumarstva i socijalna pitanja i zajedničke poslove	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidske zaštite, socijalna pitanja i zajedničke poslove
	1.3.2.4. Mjera: Manifestacija „Okusi Jablanice,“ (2019-2023)	U 2023.g. manifestacija Okusi Jablanice finansira se sa najmanje 50% iz vlastitih sredstava ostvarenih	50.000	30.000	5.000	5.000	5.000	15.000	5.000	5.000	5.000	15.000	Udruženje žena Most	Tekući transferi 614000 / Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK	Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
		tokom trajanja manifestacije													
SC1/SEC1.3	1.3.2.5. Projekat: Izrada studije izvodljivosti za izgradnju centra za otkup, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda (2020)	Do 2022 studija izvodljivosti prihvaćena od strane općinskog vijeća	7.000	7.000	0	7.000	0	7.000	0	0	0	0	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	Tekući transferi 61.4000	
SC1/SEC1.3	1.3.2.6. Mjera: Poticaj za proizvodnju i otkup jagodičastog i bobičastog voća (2020-2023)	Do 2023. količina otkupljenog jagodičastog i bobičastog voća iznosi najmanje 100 tona godišnje.	40.000	20.000	0	10.000	10.000	20.000	0	0	0	0	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	Tekući transferi 61.4000	

Veza sa strateškim ciljem/ ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orijent. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predvideni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	kupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	kupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	10=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC2/SEC2.1	2.1.1.1. Projekat: Nabavka adekvatne vanjske scenske pozornice (2020)	Do kraja 2020 godine na vanjskoj sceni se realiziralo najmanje 10 kulturnih događaja na godišnjem nivou.	40.000	40.000	0	20.000	0	20.000	0	20.000	0	20.000	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
SC2/SEC2.1	2.1.1.2. Rekonstrukcija kino dvorane u Jablanici - I faza (2019-2023)	Do 2023. godine na godišnjem nivou se organizira najmanje 50 različitih događaja u kino sali.	500.000	280.000	30.000	50.000	50.000	130.000	50.000	50.000	50.000	150.000	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	Kapitalni transferi 615000 / Federalno ministarstvo kulture i sporta	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godinu)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC2/SEC2.1	2.1.1.3. Projekat: Promocija aktivnosti jablaničkog ljeta (2019-2023)	Do 2023.g manifestacija Jablaničko ljeto postala dio zvanične turističke ponude HNK.	20.000	12.000	4.000	4.000	4.000	12.000	0	0	0	0	OKPIS	Tekući transferi 614000	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti , boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
SC2/SEC2.1	2.1.1.4. Modernizacija audio-video opreme u RTV Jablanica (2020-2023)	Do 2023.g. cjelokupno osoblje RTV Jablanica osposobljeno za rad na digitalnoj opremi.	190.000	120.000	0	15.000	15.000	30.000	0	30.000	60.000	90.000	JU RTV Jablanica	Kapitalni transferi 615000 / Vlada HNK	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti , boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predvideni izdaci (za III godinu)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2.1.1.5 Mjera: RockMaraton Demofest (2019-2023)	Do 2023.g u kalendar kulturnih dešavanja općine uvršten RockMaraton Demofest	210.000	126.000	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	Omladinski kulturni centar „Urbana rt“ Jablanica	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
SC2/SEC2.1	2.1.1.6. Mjera: Izrada i provedba Godišnjeg kalendara pozorišnih predstava (2019-2023)	Do 2023.g pozorišni dani uvršteni u zvanični kalendar kulturnih događanja u HNK.	65.000	39.000	6	7.000	7.000	21.000	6.000	6.000	6.000	18.000	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	Tekući transferi 614000 / OKPIS	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
SC2/SEC2.1	2.1.1.7. Mjera: Obilježavanje historijskih datuma (2019-2023)	Do 2023.g izrađen kalendar obilježavanja značajnih	70.000	39.000	6	7.000	10.000	27.000	4.000	4.000	4.000	12.000	SABNOR i JOB	Tekući transferi 614000 / Ministarstvo trgovine,	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-

Veza sa strateškim ciljem/ ciljevima	Projekat/mjera i realizacioni period (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelj implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC2/SEC2.1	2.1.2.1. Projekat: Rekonstrukcija stadiona Zlatan Alikadić Tazlo (2019-2023)	historijskih datuma Do 2023.g. na stadionu malih sportova se organizuje najmanje 50 različitih sportskih događaja na godišnjem nivou	210.000	210.000	0	30.000	30.000	60.000	100.000	25.000	25.000	150.000	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidisk u zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	Kapitalni transferi 820000 / Kredit / Federalno ministarstvo kulture i sporta /Ministarstvo voštite, okoliša HNK	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti , boračko-invalidisku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
SC2/SEC2.1	2.1.2.2. Projekat: Izgradnja pomoćnog stadiona za fudbal (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 3000 sportista koristi pomoćni stadion za fudbal na godišnjem nivou.	500.000	500.000	0	0	0	0	500.000	0	0	500.000	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti , boračko-invalidisku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	Kapitalni transferi 820000 / Kredit	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti , boračko-invalidisku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orijent. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godinu)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	10=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC2/SEC2.2	2.2.1.1. Izgradnja vatrogasnog doma - I faza izgradnje (2019-2021)	Do 2023.g. Prosječno vrijeme dolaska vatrogasne jedinice na mjesto događaja smanjeno za najmanje 30%.	150.000	150.000	15.000	35.000	0	50.000	20.000	40.000	40.000	100.000	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	Kapitalni transferi 820000 / Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo o HNK	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu
SC2/SEC2.2	2.2.1.2. Projekat: Uspostava vatrogasnog servisa (2020-2021)	Do 2021.g. na godišnjem nivou se servisira najmanje 100 vatrogasnih aparata.	42.000	42.000	0	15.000	20.000	35.000	0	0	7.000	7.000	Dobrovoljno vatrogasno društvo	Kapitalni transferi 615000 / Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo o HNK	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu
SC2/SEC2.2	2.2.1.3. Projekat: Obuka uposlenika javnih ustanova na temu protivpožarne zaštite (2019-	Do 2020.g. smanjeni rizici od prirodnih i drugih nesreća u svim javnim ustanovama	5.000	5.000	2.500	2.500	0	5.000	0	0	0	0	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	Tekućih transferi 614000	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu

Veza sa strateškim ciljem/ ciljevima	Projekat/mjera i realizacioni period (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Opštna služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
	2020)	za jednu kategoriju niže.													
SC2/SEC2.2	2.2.2.1. Projekat: Edukacija osnovaca i srednjoškolaraca o osnovnim mjerama zaštite ljudskih i materijalnih resursa (2019-2023)	Do 2023. godine svi učenici osnovnih i srednjih škola završili edukaciju na temu smanjenja rizika od katastrofa	45.400	28.000	1.000	1.000	1.000	3.000	5.000	10.000	10.000	25.000	JUOŠ	Tekući transferi 614000 / Ministarstvo obrazovanih, nauke, kulture i sporta HNK / Srednja škola Jablanica	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu
SC2/SEC2.2	2.2.2.2. Projekat: Izrada planova i obuka uposlenika iz zaštite od požara u obrazovnim ustanovama (2020-2023)	Do 2023.g. vježbe postupanija u slučaju katastrofa provode se najmanje jednom godišnje.	10.000	8.000	0	0	2.000	2.000	0	2.000	4.000	6.000	JUOŠ, MŠŠC	Tekući transferi 614000 / Ministarstvo obrazovanih, nauke, kulture i sporta HNK	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu
SC2/SEC2.2	2.2.2.3. Projekat: Opremanje obrazovnih ustanova	Do 2023.g. nije zabilježena niti jedna teža povreda	20.000	12.000	2.000	2.000	2.000	6.000	2.000	2.000	2.000	6.000	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo obrazovanih	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu

Veza sa strateškim ciljevima/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Opštinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
	protivpožarnom opremom (2019-2023.)	usjed požara u školskim i predškolskim objektima.												a, nauke, kulture i sporta HNK	
SC2/SEC2.2	2.2.3.1. Projekat: Zaštita škarpe lokalne saobraćajnice u naselju Lug (2019-2023)	Do 2023.g. nisu zabilježene obustave saobraćaja na lokalitetu naselja Lug.	37.000	37.000	37.000	0	0	37.000	0	0	0	0	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	Kapitalni transferi 615000	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu
SC2/SEC2.2	2.2.3.2. Projekat: Zaštita od uticaja klizišta lokalnog puta Orlovac Miliševac u MZ Doljani (2019-2023)	Do 2023.g. nisu zabilježene obustave saobraćaja na lokalitetu MZ Doljani	45.000	27.000	4.000	4.000	4.000	12.000	5.000	5.000	5.000	15.000	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	Kapitalni transferi /Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo HNK / Uprava za ceste HNK	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu
SC2/SEC2.2	2.2.3.3. Projekat: Zaštita stambenih objekata od kamenih gromada u naselju Zlate	Do 2023.g. nisu zabilježene štete na stambenim objektima u naselju Zlate	120.000	90.000	10.000	10.000	10.000	30.000	20.000	20.000	20.000	60.000	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	Kapitalni transferi 615000 / Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo HNK	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu

Veza sa strateškim ciljem/ ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Kupni ishodi	Kupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Kupni predvideni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Opštinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	10=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
	(2019-2023)														
SC2/SEC2.2	2.2.3.4. Projekat: Sanacija klizišta u naselju Donje Papraske (2019-2023)	Do 2023.g. nisu zabilježene štete na stambenim objektima u naselju Donje Papraske.	45.000	27.000	3.000	3.000	3.000	9.000	6.000	6.000	6.000	18.000	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	Kapitalni transferi 615000 / Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo HNK	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu
SC2/SEC2.2	2.2.3.5. Projekat: Zaštita škarpe lokalne saobraćajnice u naselju Bačina (Neviđeno) (2019-2023)	Do 2023.g. nisu zabilježene obustave saobraćaja na lokalitetu Bačina	37.000	22.000	3.000	3.000	3.000	9.000	5.000	4.000	4.000	13.000	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	Kapitalni transferi 615000 / Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo HNK	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu
SC2/SEC2.2	2.2.3.6. Projekat: Sanacija klizišta i mjesta odrona na lokalitetu Podstijenje (2019-2023)	Do 2023.g. nisu zabilježene obustave saobraćaja na lokalitetu Podstijenje.	150.000	90.000	30.000	30.000	30.000	90.000	0	0	0	0	Služba za prostornu uređenju	Kapitalni transferi 615000	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora	Opštinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
SC2/SEC2.2	2.2.3.7. Projekat: Poboľjšanje sigurnosnih uslova na lokalnom putu Źarnik - Dragan selo u MZ Glogošnica (2019-2023)	Do 2023.g. nije zabilježena niti jedna saobraćajna nesreća sa težim povredama.	70.000	42.000	6.000	6.000	6.000	18.000	8.000	8.000	24.000	Služba za upravu za prostornu uređenju, građenje, zaštitu okoline, stambene komunalne poslove	Kapitalni transferi 61.5000 / Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo HNK	Služba za upravu za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambeno-komunalne poslove	
SC2/SEC2.3	2.3.1.1. Projekat: Savjetovalište i pomoć za djecu sa poteškoćama u razvoju, mlade i odrasle osobe izložene problemima nasilja, toksikomanije i delikvencije (2019-2020)	Do 2020.g. Psihološko savjetovalište i Centar za inkluzivnu praksu pružaju usluge za najmanje 20 djece na sedmičnom osnovu.	11.700	11.700	5.000	5.000	0	10.000	1.700	0	1.700	JU Centar za socijalni rad	Tekući transferi 61.4000 / JU Centar za socijalni rad	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i realizacijski period (od 2017. do 2019.)	Kupni ishodi	Kupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Kupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2.3.1.2. Projekat: Uspostava dnevnog centra za djecu (2019-2023)	3	80.000	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	10=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC2/SEC2.3		Do 2023.g. Dnevni centar za djecu pruža usluge za najmanje 30 djece na dnevnoj osnovi		46.000	10.000	10.000	10.000	30.000	6.000	5.000	5.000	16.000	OKPIS	Tekući transferi 614000 / OKPIS	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
SC2/SEC2.3	2.3.1.3. Projekat: Povećanje smještajnih kapaciteta u JU Dom za stara i iznemogla lica (2019-2023)	3	400.000	200.000	50.000	0	0	50.000	150.000	0	0	150.000	JU Dom za stara i iznemogla lica	Kapitalni transferi 615000 / Federalno ministarstvo rada i socijalne politike / Ambasada Japana	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
SC2/SEC2.3	2.3.1.4. Projekat: Izgradnja asfaltnog pristupa zgradi socijalnog stanovanja - put do harema	3	200.000	200.000	200.000	0	0	200.000	0	0	0	0	Služba za upravu za prostornu uređenje, gradnje, zaštitu	Kapitalni transferi 615000	Služba za upravu za prostornu uređenje, gradnje, zaštitu okoline, stambeno-komunalne poslove

Veza sa strateškim ciljevima/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje	
					god. I	god. II	god. III	kupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	kupno (I+II+III)				
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24	
	Jasen (2019-2020)												okoline, stambene, komunalne poslove			
SC2/SEC2.3	2.3.1.5. Izgradnja zgrade socijalnog stanovanja (2019)	Do kraja 2019.g. najmanje osam porodica smješteno u stambenu jedinicu po principu socijalnog stanovanja	552.000	552.000	132.000	0	0	132.000	420.000	0	0	420.000	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevine, zaštitu okoline, stambene komunalne poslove	Kapitalni transferi 615000 /CEB II	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevine, zaštitu okoline, stambene komunalne poslove	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevine, zaštitu okoline, stambene komunalne poslove
SC2/SEC2.3	2.3.2.1. Projekat: Izgradnja vanjske učionice - eko učionica (2019-2023)	Do 2023.g. eko učionicu posjeti najmanje 50 učenika na dnevnoj osnovi.	30.000	18.000	0	0	6.000	6.000	4.000	4.000	4.000	12.000	JU OŠ Suljo Čilić Jablanica	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i	

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predvideni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC2/SEC.3	2.3.2. Projekat: Nabavka nastavnih učila i opremanje učionica u skladu sa Standardima. (2019-2023)	Do 2023. g. opremljene učionice savremenom opremom i knjižnicu koristi najmanje 50 učenika dnevno.	25.000	16.000	2.000	2.000	2.000	6.000	4.000	3.000	3.000	10.000	JU OŠ Suljo Čilić Jablanica	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
SC2/SEC.3	2.3.2.3. Projekat: Obezbjediti tehničke uslove za pristup djece sa poteškoćama u razvoju Ustanovi obrazovanja (2019-2023)	Do 2023. g. djeca sa teškoćama u razvoju imaju pristup svim školskim sadržajima u OŠ Suljo Čilić Jablanica i područnim školama Slatina i Glogošnica.	50.000	30.000	2.000	2.000	2.000	6.000	8.000	8.000	8.000	24.000	JU OŠ Suljo Čilić Jablanica	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove

Veza sa strateškim ciljem/ ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
SC2/SEC2.3	2.3.2.4. Projekat: Izgradnja vanjskog sportskog terena (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 90% učenika koristi vanjski sportski teren tokom školskih i van nastavnih aktivnosti	70.000	45.000	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	JU OŠ Suljo Čilić Jablanica	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
SC2/SEC2.3	2.3.3.1. Mjera: Podrška porodicama za novorođenčad (2019-2023)	U periodu 2019-2023 godina najmanje 100 porodica je imalo koristi od podrške novorođenčadima.	150.000	90.000	6	7	8	90.000	0	0	0	0	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	Tekući transferi 614000	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove

Veza sa strateškim ciljevima/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godinu)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nosteljni implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	10=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC2/SEC2.3	2.3.3.2. Mjera: Stambeno zbrinjavanje mladih (2019-2023)	Do 2023.g. stambeno zbrinjavanje najmanje 25 mladih porodica.	80.000	40.000	0	20.000	20.000	40.000	0	0	0	0	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	Tekući transferi 614000	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
SC2/SEC2.4	2.4.1.1. Projekat: Razvijene MZ (2019-2023)	Do 2023.g. svi predstavnici MZ koriste Internet za izvještavanje o aktivnostima sa terena.	25.000	15.000	5.000	5.000	5.000	15.000	0	0	0	0	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	Tekući transferi 614000	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove

Veza sa strateškim ciljevima/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora	Opštinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2.4.1.2. Projekat: Izgradnja igrališta u naselju Lug (MZ Lug) i društveni dom u MZ Baćina (2020-2023)	3 Do 2023.g. Igrališta u MZ Lug i Dom u MZ Baćina koristi najmanje 30 građana na dnevnoj osnovi	4 80.000	5=9+21 35.000	6 0	7 15.000	8 20.000	9=6+7+8 35.000	18=Zbir 10-17 0	19 0	20 0	21=18+19+20 0	22 Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidski u zaštiti, socijalna pitanja i zajedničke poslove	23 Kapitalni transferi 615000	24 Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidski u zaštiti, socijalna pitanja i zajedničke poslove
	2.4.1.3. Projekat: Informatizacija rada Općinskog vijeća Jablanica (2021-2022)	3 Do 2020g. svi dokumenti na općinskom vijeću se razmatraju u elektronskoj formi.	4 20.000	5=9+21 10.000	6 0	7 0	8 10.000	9=6+7+8 10.000	18=Zbir 10-17 0	19 0	20 0	21=18+19+20 0	22 Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidski u zaštiti, socijalna pitanja i zajedničke poslove	23 Kapitalni transferi 615000	24 Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidski u zaštiti, socijalna pitanja i zajedničke poslove

Veza sa strateškim ciljem/ ciljevima	Projekat/mjera i realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC2/SEC2.4	2.4.1.4. Projekat: Regulacioni plan Gornja Kolonija (2019-2020)	Do 2020 godine regulacioni plan kolonija usvojen od strane općinskog vijeća	20.000	20.000	20.000	0	0	20.000	0	0	0	0	Služba za upravu za prostornu uređenj e, građenje , zaštitu okoline, stamben o-komunal ne poslove	Kapitalni transferi 615000	Služba za upravu za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambeno-komunalne poslove
SC2/SEC2.4	2.4.1.5. Projekat: Usaglašavanje prostorno planske dokumentacije (2020-2023)	Do 2023. godine usaglašena planska dokumentacija usvojena od strane općinskog vijeća	100.000	70.000	0	30.000	40.000	70.000	0	0	0	0	Služba za upravu za prostornu uređenj e, građenje , zaštitu okoline, stamben o-komunal ne poslove	Kapitalni transferi 615000	Služba za upravu za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambeno-komunalne poslove

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godinu)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2.4.1.6. Projekat: Urbanistički plan Ostrožac (2019)	Do 2020 godine urbanistički plan Ostrožac usvojen od strane općinskog vijeća	20.000	20.000	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	Služba za upravu za prostorno uređenje, prostorno uređenje, građevne zaštite	23	Općinska služba odgovorna za praćenje
SC2/SEC2.4	2.4.2.1. Projekat: Edukacija mladih i organizacija OCD-a za pisanje prijedloga projekta (2019-2023)	U periodu 2019-2023.g. Najmanje 20 prijedloga projekata OCD-a upućeno donatorima na odobrenje.	14.000	8.000	6	7	8	8.000	0	0	0	0	Služba za upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove	23	Općinska služba odgovorna za praćenje

Veza sa strateškim ciljevima/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje	
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)				
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	10=Zbir 10-17	11	12	13	14	15	16	17
SC2/SEC2.4	2.4.2.2. Projekat: Jačanje kapaciteta žena u liderstvu (2019-2023)	Do 2023.g. organizirano najmanje 10 informativnih sesija u različitim MZ o ulozi žene u procesu odlučivanja	50.000	31.000	2.000	2.000	2.000	6.000	10.000	10.000	10.000	5.000	25.000	Udruženje žena Most	Tekući transferi 614000 / Help	Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu, socijalna pitanja i zajedničke poslove
SC3/SEC3.1	3.1.1.1. Projekat: Završetak postojećih „prečistača“ i kanalizacione mreže u užem urbanom području (2020-2023)	Do 2023.g. najmanje 20 privrednih subjekata i 100 domaćinstava priključeno na kanalizacionu mrežu	175.000	100.000	0	0	0	0	0	50.000	50.000	50.000	100.000	Služba za upravu za prostorno uređenje, o uređenju, zaštiti okoline, stambene općinske poslove	Kapitalni transferi 615000 / JP EP BiH	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevne, zaštite okoline, stambene općinske poslove
SC3/SEC3.1	3.1.1.2. Projekat: Izgradnja i puštanje u pogon uređaja	Do 2023.g. otpadna voda iz najmanje 100 domaćinstava	250.000	150.000	0	0	0	0	0	0	0	100.000	150.000	Služba za upravu za prostorno uređenje, JP EP BiH	Kapitalni transferi 615000 / JP EP BiH	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevne, zaštite

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i realizacioni period (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje	
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)				
1	za prečišćavanje otpadnih voda na lokalitetu „Muzej - stadion“ (2020-2023)	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	10=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24	
SC3/SEC3.1	3.1.1.3. Projekat: Razdvajanje fekalne i oborinske kanalizacije na području gdje su izgrađeni prečištači (2019-2023)	Do 2023.g. razdvajanje fekalne i oborinske kanalizacije se vrši na lokaciji najmanje 3 izgrađena prečištača.	500.000	300.000	0	0	0	0	100.000	100.000	100.000	300.000	Elektrorivreda	Kapitalni transferi 615000	Služba za upravu za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambeno-komunalne poslove	Služba za upravu za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambeno-komunalne poslove
SC3/SEC3.1	3.1.1.4. Projekat: Završetak izgradnje kanalizacione mreže Bačina-Mirke-Čeharibukov Pod (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 300 korisnika priključeno na kanalizacionu mrežu	350.000	200.000	0	40.000	40.000	120.000	40.000	40.000	40.000	120.000	Služba za upravu za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambeno-komunalne poslove	Kapitalni transferi 615000 / JP EP BiH	Služba za upravu za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambeno-komunalne poslove	

Veza sa strateškim ciljem/ ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orijent. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC3/SEC3.1	3.1.1.5. Projekat: Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima (Donje Paprasko i Ostrožac) (2020-2023)	Do 2023.g. najmanje 350 korisnika priključeno na kanalizacionu mrežu	200.000	122.000	7000	20.000	20.000	47.000	0	25.000	50.000	75.000	Služba za upravu za prostorno uređenje, zaštitu okoline, stambene komunalne poslove	Kapitalni transferi 615000 / JP EP BiH	Služba za upravu za prostorno uređenje, zaštitu okoline, stambene komunalne poslove
	3.1.1.6. Projekat: Izgradnja kanalizacionog sistema na Zlatama (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 250 korisnika priključeno na kanalizacionu mrežu	400.000	165.000	15.000	15.000	15.000	45.000	40.000	40.000	40.000	120.000	Služba za upravu za prostorno uređenje, zaštitu okoline, šumarstva i vodoprivrede HNK	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK	Služba za upravu za prostorno uređenje, zaštitu okoline, stambene komunalne poslove

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC3/SEC3.1	3.1.1.7. Projekat: Završetak izgradnje kanalizacije Slatina (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 300 korisnika priključeno na kanalizacionu mrežu	300.000	180.000	0	0	0	0	60.000	60.000	60.000	180.000	Služba za upravu za prostorni uređeni e, građenje , zaštitu okoline, stambeni o- komunal ne poslove	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo poljoprivre de, šumarstva i vodoprivre de HNK	Služba za upravu za prostorni uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambene poslove
SC3/SEC3.1	3.1.2.1. Projekat: Izgradnja podzemnih kontejnerskih mjesta (2019-2023)	Do 2023.g. na dnevnoj osnovi se prikupi 13,2 m3 krutog otpada putem podzemnih kontejnera.	120.000	80.000	0	20.000	30.000	50.000	0	0	15.000	30.000	Služba za upravu za prostorni uređenje, građenje , zaštitu okoline, stambeni o-	Kapitalni transferi 615000 / Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK	Služba za upravu za prostorni uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambene poslove

Veza sa strateškim ciljem/ ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orijent. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	10=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC3/SEC3.1	3.1.2.2. Projekat: Zatvaranje gradske deponije (2019-2021)	Do 2021.g. kruti otpad se ne odlaže na lokalnoj gradskoj deponiji	1.000.000	800.000	0	250.000	250.000	500.000	0	200.000	100.000	300.000	Služba za upravu za prostorno uređenje, prostorno uređenje, građevni, Federalno ministarstvo zaštite okoline, stambene općinske komunalne poslove	Kapitalni transferi / 615000 / Federalno ministarstvo turizma	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevni, stambene općinske komunalne poslove
SC3/SEC3.2	3.2.1.2. Projekat: Nastavak zamjene rasvjetnih tijela u MZ Jablanica I (2019-2023)	Do 2023.g. smanjena potrošnja energije za najmanje 10% po jednom rasvjetnom tijelu u odnosu na 2017.g.	90.000	67.000	7.000	10.000	10.000	27.000	10.000	10.000	20.000	40.000	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevni, zaštite okoline, stambene općinske komunalne poslove	Kapitalni transferi / 615000 / Federalno ministarstvo turizma	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevni, zaštite okoline, stambene općinske komunalne poslove

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godinu)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	10=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC3/SEC.2	3.2.1.3. Projekat: Zamjena rasvjetnih tijela u MZ Jablanica II (2019-2023)	Do 2023.g. smanjena potrošnja energije za najmanje 10% po jednom rasvjetnom tijelu u odnosu na 2017.g.	110.000	57.000	7.000	10.000	10.000	27.000	10.000	10.000	10.000	30.000	Služba za upravu za prostornu uređenju, građenje, zaštitu okoline, stambene komunalne poslove	Kapitalni transferi 615000 / Federalno ministarstvo okoliša i turizma	Služba za upravu za prostornu uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambene komunalne poslove
SC3/SEC.3	3.3.1.1. Projekat: Izrada projekata i studije opravdanosti izgradnje podzemne garaže Rasadnik (2019 - 2020)	Do 2020.g. projekat i studija opravdanosti izgradnje podzemne garaže Rasadnik odobren od strane Općinskog vijeća.	20.000	20.000	20.000	0	0	20.000	0	0	0	0	Služba za upravu za prostornu uređenju, građenje, zaštitu okoline, stambene komunalne poslove	Kapitalni transferi 615000	Služba za upravu za prostornu uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambene komunalne poslove

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predviđeni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Opštinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	2	3	4	5=9+21	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC3/SEC3.3	3.3.1.2. Uređenje Trga oslobođenja (2019-2023)	Do 2023.g. na praking prostoru na lokaciji Trga uspostavljen sistem naplate parkiranja.	300.000	210.000	90.000	60.000	60.000	210.000	0	0	0	0	Služba za upravu za prostornu uređenju, građenje, zaštitu okoline, stambene općinske komunalne poslove	Kapitalni transferi 615000	Služba za upravu za prostornu uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambene općinske komunalne poslove
SC3/SEC3.3	3.3.1.3. Projekat: Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta (2019-2023)	Do 2023.g. na praking prostoru na užoj gradskoj lokaciji uspostavljen sistem naplate parkiranja	400.000	240.000	80.000	80.000	80.000	240.000	0	0	0	0	Služba za upravu za prostornu uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambene općinske komunalne poslove	Kapitalni transferi 615000	Služba za upravu za prostornu uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambene općinske komunalne poslove

Veza sa strateškim ciljem/ciljevima	Projekat/mjera i orientacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Ukupni ishodi	Ukupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Ukupni predvideni izdaci (za III godine)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelji implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
SC3/SEC3.3	3.3.1.4. Projekat: Uređenje Trga Alije Izetbegovića (2019-2023)	Do 2023.g. na Trgu Alije Izetbegovića se godišnje organizira najmanje 5 kulturno-zabavnih događaja. Do 2023.g. uspostavljen sistem naplate podzemnih parking prostora.	1.000.000	340.000	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevne, zaštite okoline, stambene i komunalne poslove	Kapitalni transferi 615000 / Federalno ministarstvo turizma / Ministarstvo voštine, trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevne, zaštite okoline, stambene i komunalne poslove
					40.000	100.000	200.000	340.000	0	0	0	0	0	0	0
SC3/SEC3.3	3.3.1.5. Projekat: Uređenje gradskog parka (2019-2021)	Do 2023.g. park posjeti najmanje 30000 posjetilaca na godišnjem nivou.	300.000	300.000	6	7	8	9=6+7+8	18=Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevne, zaštite okoline, stambene i komunalne poslove	Kapitalni transferi 615000 / Federalno ministarstvo turizma / Ministarstvo voštine, trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevne, zaštite okoline, stambene i komunalne poslove
					35.000	90.000	0	125.000	85.000	30.000	60.000	175.000	0	0	0

Veza sa strateškim ciljem/ ciljevima	Projekat/mjera i orijentacioni period realizacije (od 2017. do 2019.)	Kupni ishodi	Kupni orient. izdaci (do završetka projekta)	Kupni predvideni izdaci (za III godinu)	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora				Nositelj implementacije	Veza sa budžetom i/ili oznaka ekst. izvora finansiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje
					god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)			
1	3.3.1.6. Projekat: „Rekonstrukcija „ postojećih i uspostava novih drvoreda (2019- 2023)	Do 2023.g. sve zelene površine predviđene regulacionim planovima gradskog područja su stavljene u funkciju.	50.000	35.000	6	7	8	9=6+7+8	18-Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC3/SEC3.3			10.000	5.000	5.000	5.000	20.000	5.000	5.000	5.000	5.000	15.000	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevne, zaštitu okoline, stambene, trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK	Kapitalni transferi 615000 / Federalno ministarstvo zaštite okoliša i turizma / Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevne, zaštitu okoline, stambene, trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK
SC3/SEC3.3	3.3.1.7. Projekat: Izgradnja mrtvačnice (2019-2021)	Do 2023.g. najmanje 50% svih ukopa na području općine Jablanica vrši se putem pogrebnog preduzeća koje upravlja mrtvačnicom.	70.000	70.000	6	7	8	9=6+7+8	18-Zbir 10-17	19	20	21=18+19+20	22	23	24
SC3/SEC3.3			20.000	70.000	20.000	25.000	70.000	70.000	0	0	0	0	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevne, zaštitu okoline, stambene, trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK	Kapitalni transferi 615000	Služba za upravu za prostorno uređenje, građevne, zaštitu okoline, stambene, trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK
UKUPNO:					13,177,700	1,703,500	1,856,000	5,051,000	4,699,700	1,884,000	1,543,000	8,126,700			

VI.2. PLAN ORGANIZACIONIH I LJUDSKIH KAPACITETA ZA IMPLEMENTACIJU, PRAĆENJE I VREDNOVANJE STRATEGIJE

Plan organizacionih i institucionalnih kapaciteta za uspješnu implementaciju Strategije izrađen je na osnovu zaključaka koji su proizašli kao rezultat analize koju je sproveo Općinski razvojni tim u okviru procesa revizije Strategije razvoja a na bazi preporuka za poboljšanja koja su definisana u okviru aktivnosti ILDP projekta, te preporuka srednjoročne evaluacije razvojne Strategije općine Jablanica.

Pregled postojećih kapaciteta za implementaciju strategije

Kao rezultat tehničke podrške koju je ILDP pružio Općini Jablanica, a u cilju jačanja funkcije upravljanja razvojem, donešen je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i u njemu su definisani svi poslovi koji se tiču upravljanja razvojem, od uspostave službe za Lokalni ekonomski razvoj (LER), koordiniranja rada, te definisanja službenika u ostalim službama koji rade dio poslova vezanih za strateško planiranje. U 2015.g. JURA je uspostavljena kao dio Službe za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor.

U okviru Službe LER-a su sistematizirana četiri radna mjesta a koja se direktno odnose na upravljanje razvojem, odnosno podršku realizacije strategije (JURA): (1) Stručni savjetnik za lokalni ekonomski razvoj i investicije, (2) Stručni savjetnik za prikupljanje eksternih finansijskih sredstava i pripremu projektnih prijedloga, (3) Viši stručni saradnik za razvoj i vođenje centralnog registra, (4) Stručni saradnik za lokalni ekonomski razvoj (LER). Radno mjesto Stručnog suradnika za LER nije popunjeno te je planirano da se ovo upražnjeno mjesto popuni naredne 2020. godine.

Unutar svih ostalih službi, u opis poslova Pomoćnika općinskog načelnika, odnosno Šefa službe su između ostalih, uključena sljedeća zaduženja:

- učestvuje u procesima izrade, implementacije i praćenja i ocjene učinka implementacije strategije razvoja općine
- učestvuje u izradi plana implementacije strategije
- osigurava pripremu i izradu godišnjeg plana rada službe i njegovu izradu koordinira sa Službom za lokalni razvoj i investicije, finansije i trezor
- osigurava da se postojeće evidencije, podaci i analize povezane sa poslovima upravljanja razvojem i svakim pojedinačnim projektom koji implementiraju, dostavljaju Službi za upravljanje lokalnim razvojem i investicije, finansije i trezor, radi praćenja i daljih analiza i preporuka.

Na ovaj način je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji predviđen i podržan rad Službe za LER, te osigurana uključenost svih ostalih Službi u procesima izrade i praćenja dokumenata vezanih za lokalni integralni razvoj.

Uspostavljanjem Službe za upravljanje razvojem ista je preuzela glavnu ulogu i koordinaciju operacionalizacije Strategije i sistemskog upravljanja razvojem što je i uređeno kalendarom ključnih aktivnosti JURA-e kao i usvojenim pravilnikom o PPVI proceduri.

Ključnu ulogu u implementaciji, praćenju i vrednovanju Strategije imaju:

Načelnik općine kroz jasno uspostavljanje mehanizama i definiranje odgovornosti službi u pogledu implementacije dijelova Strategije iz njihove nadležnosti te osiguravanja njihove koordinacije.

Općinsko vijeće koje razmatra Izvještaj o realizaciji strateških dokumenata Općine, uključujući i Revidiranu integriranu Strategiju razvoja kao vodeći strateški dokument koji je osnova za kreiranje i usvajanje svih ostalih razvojnih politika Općine.

Jedinstveni općinski organ kroz svoje organizacione jedinice (Kabinet načelnika i službe) priprema Program razvoja općine, prostorne i urbanističke planove i učestvuje u izradi i operacionalizaciji plana implementacije strateških intervencija 1+2.

Jedinica za upravljanje razvojem (JURA). Kao takva, JURA se ekspertno bavi izradom i

implementacijom Strategije razvoja općine kao cjeline, zatim inicira, koordinira i olakšava internu i eksternu koordinaciju aktivnosti svih aktera od promocije, pripreme i iniciranja projekata, izvođenja, praćenja, izvještavanja do iniciranja i ažuriranja Strategije te permanentnog praćenja mogućih izvora financiranja na svim razinama.

Općinski razvojni tim (ORT) čiji je zadatak da sudjeluje u procesu planiranja na općinskom nivou i prati implementaciju Strategije razvoja te učestvuje u izradi godišnjeg plana implementacije i izvješća o realizaciji Strategije, kojeg JURA podnosi Načelniku, odnosno Općinskom vijeću na usvajanje. ORT je sastavljen od predstavnika: općinskih službi, javnih ustanova i poduzeća te predstavnika nevladinog sektora i privrednog sektora.

Partnerska grupa, sastavljena od ključnih aktera lokalnog razvoja, koja kao konzultativno tijelo učestvuje u procesu planiranja, revidiranja i praćenja implementacije Strategije.

Komisija za nadzor realizacije Strateškog plana razvoja općine Jablanica koja je imenovana u aprilu 2017. godine i čija je uloga da prati realizaciju strategije, učestvuje u izradi i odabiru razvojnih projekata za trogodišnje i godišnje planove, vrši kontrolu godišnjeg izvještavanja. Komisija je sačinjena od predstavnika općinske administracije, općinskih vijećnika, lokalnih privrednika i predstavnika nevladinog sektora.

Potrebe za unapređenjem pristupa upravljanju razvojem

U proteklom srednjoročnom periodu međusobna komunikacija i razmjena informacija i iskustava vezanih za Strategiju između pojedinih općinskih službi je bila na zadovoljavajućem nivou.

Ipak, u cilju kontinuiranog poboljšanja upravljanja lokalnim razvojem, Općinski razvojni tim se na radionici tokom izrade Revidirane integrirane strategije razvoja općine Jablanica usuglasio sa sljedećim prijedlozima i preporukama, koji su proizašli iz srednjoročne evaluacije implementacije strategije općine Jablanica:

- Prioritetno izvršiti popunu radnog mjesta koji se odnosi na poziciju Stručni saradnik za lokalni ekonomski razvoj (LER);
- Općinska uprava ima nedovoljno razvijene kapacitete za privlačenje finansijskih sredstava te se nameće potreba za jačanje kapaciteta za pripremu projektnih prijedloga u skladu sa zahtjevima prijave za finansiranje iz EU i drugih međunarodnih fondova (izgraditi kapacitete prvenstveno Službe za LER);
- Intenzivirati aktivnosti lobiranja, zagovaranja i saradnje sa drugim partnerima u svrhu povećanja finansiranja iz vanjskih izvora;
- U smislu realizacije projekata, Općina je pokazala dosljednost u realizaciji i praćenju te vrednovanju projekatnih rezultata te je neophodno nastaviti sa ovim praksama;
- Nastaviti sa dobrom praksom interne i eksterne komunikacije i aktivnim uključivanjem ključnih aktera u planiranje, vrednovanje i praćenje implementacije integrirane strategije razvoja.
- U narednom periodu je potrebno intenzivnije raditi na prikupljanju podataka posebno u pogledu makro indikatora razvoja, te sistematičnije pratiti indikatore sektorskih ishoda te programsko-projektne indikatore. Praćenje ostvarenja programsko-projektnih indikatora na godišnjem nivou daje objektivnu sliku o realizaciji postavljenih strateških intervencija, a praćenje napretka u makro-indikatorima analizira utjecaj strateških intervencija na razvoj općine.

Kontrolno vrednovanje implementacije revidirane strategije razvoja izvršit će se sa istekom petogodišnjeg razvojnog perioda, što se poklapa sa finalnim vrednovanjem implementacije strategije (2023). Finalno vrednovanje će poslužiti i kao podloga za novi ciklus strateškog planiranja.

Pregled osnovnih aktivnosti i odgovornosti za implementaciju Revidirane strategije razvoja općine Jablanica

Osnovne uloge i odgovornosti za implementaciju , praćenje, vrednovanje i izvještavanje		
Aktivnosti(*)	Nadležnost (ko?) /	Rokovi
Priprema/ažuriranje Kalendara aktivnosti Jedinice za upravljanje razvojnim aktivnostima (JURA-e)	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelj JURA-e Nositelji i sudionici procesa: Ostali službenici JURA-e (**) i Općinskog Razvojnog Tima	31.01. tekuće godine
Definiranje prioriteta na osnovu strateško-programskih dokumenata za naredni 1+2 planski ciklus	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelj JURA-e zajedno sa Kabinetom načelnika Nositelji i sudionici u procesu: Šefovi nadležnih općinskih službi; Kolegij načelnika općine; Ostali članovi JURA-e i općinskog razvojnog tima	Do 15.04. tekuće godine
Priprema trogodišnjih/godišnjih planova rada službi, uključujući projekte iz strategije razvoja i vezane redovne aktivnosti	Inicijator i vlasnik procesa: Šefovi nadležnih općinskih službi Nositelji i sudionici u procesu: Rukovoditelj JURA-e	Do 15.09. tekuće godine
Izrada Trogodišnjeg/Godišnjeg plana rada općinske uprave	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelj JURA-e zajedno sa Kabinetom načelnika Nositelji i sudionici u procesu: Kolegij načelnika općine	31.10. tekuće godine (I nacrt) 31.12. tekuće godine (II nacrt)
Uključivanje strateških projekata i aktivnosti u plan Budžeta (<u>za narednu godinu</u>)	Inicijator i vlasnik procesa: Šef Službe za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor Nositelji i sudionici procesa: Rukovoditelj JURA-e; Kolegij načelnika općine	01-30.11 tekuće godine (prvi nacrt); 01-15.12 tekuće godine (prijedlog)
Usklađivanje trogodišnjih/godišnjih planova rada službi i Trogodišnjeg/Godišnjeg plana rada općinske uprave sa usvojenim Budžetom (<u>za narednu godinu</u>)	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelj JURA-e zajedno sa Kabinetom načelnika općine Nositelji i sudionici procesa: Šefovi nadležnih službi; Kolegij načelnika općine	15.10. tekuće godine (I nacrt) 05.11. tekuće godine (II Nacrt) 15.12. tekuće godine (III Nacrt) 15.01. naredne godine (prijedlog)
Usvajanje Godišnjeg plana rada općinske uprave (<u>za narednu godinu</u>)	Inicijator i vlasnik procesa: Načelnik općine Nosioci i učesnici u procesu: Općinsko vijeće	do 15.01. naredne godine
Razrada projekata iz Godišnjeg plana rada JLS	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelj JURA-e Nositelji i sudionici procesa: Ostali službenici JURA-e i Općinskog razvojnog tima, Nadležne općinske službe	Kontinuirano
Praćenje i privlačenje eksternih izvora finansiranja projekata	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelj JURA-e Nositelji i sudionici procesa: Nadležne općinske službe; Ostali službenici JURA-e i ORT-a	Kontinuirano
Praćenje provođenja Godišnjeg plana rada općinske uprave i ostvarenja strateških i sektorskih ciljeva	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelj JURA-e Nositelji i sudionici procesa: Ostali službenici JURA-e i ORT-a; Šefovi općinskih službi	Kontinuirano
Izrada i razmatranje polugodišnjih izvještaja o realizaciji planova rada općinske uprave	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelji općinskih službi, Rukovoditelj JURA-e Nositelji i sudionici procesa: Kolegij načelnika općine; Rukovoditelj JURA-e; Ostali službenici JURA-e i ORT-a	31.06. tekuće godine
Izrada godišnjih izvještaja o radu općinskih službi	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelji općinskih službi Nositelji i sudionici procesa: Kolegij načelnika općine; Rukovoditelj JURA-e; Ostali službenici JURA-e i ORT-a	Do 15.04. tekuće godine (za prethodnu godinu)
Uključivanje Partnerske grupe u praćenje provođenja strategije lokalnog razvoja	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelj JURA-e Nositelji i sudionici u procesu: Ostali službenici JURA-e i ORT-a; Partnerska grupa	1. sastanak PG-a: Do 28.02. (za prethodnu godinu) 2. sastanak PG-a: Do 31.07. (za prvih 6 mjeseci tekuće godine)
Priprema i razmatranje Izvješća o razvoju (za prethodnu godinu)	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelj JURA-e Nositelji i sudionici u procesu: Ostali službenici	Do 28.02. tekuće godine u odnosu na prethodnu godinu (za koju se priprema izvješće)

	JURA-e i ORT-a; Šefovi općinskih službi	
Priprema i razmatranje Godišnjeg izvještaja o radu općinske uprave (za prethodnu godinu)	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelj JURA-e zajedno sa kabinetom načelnika općine Nositelji i sudionici procesa: Šefovi općinskih službi; Kolegij načelnika općine	Do 15.05. tekuće godine u odnosu na prethodnu godinu (za koju se priprema izvješće)
Usvajanje i objavljivanje Izvještaja o razvoju (za prethodnu godinu)	Inicijator i vlasnik procesa: Načelnik općine Nositelji i sudionici procesa: Općinsko vijeće	Usvajanje do 15.05. tekuće godine u odnosu na onu godinu za koju se priprema izvješće. Objavljivanje Izvještaja je 7 dana po usvajanju godišnjeg izvještaja.
Usvajanje i objavljivanje Godišnjeg izvještaja o radu općine (za prethodnu godinu)	Inicijator i vlasnik procesa: Načelnik općine Nositelji i sudionici procesa: Općinsko vijeće	Usvajanje do 15.05. tekuće godine u odnosu na onu za koju se priprema izvještaj. Objavljivanje Izvještaja je 7 dana po usvajanju godišnjeg izvješća.
Ostale važne aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Redovno ažuriranje web stranice JLS u domenu informacija koje se odnose na razvojne aktivnosti ▪ Redovni kontakti sa višim razinama vlasti ▪ Uspostavljanje i unaprjeđenje međuopćinske saradnje ▪ Pokretanje procesa finalne evaluacije strategije razvoja 	Inicijator i vlasnik procesa: Rukovoditelj JURA-e Nosioci i sudionici: Ostali službenici JURA-e i članovi ORT-a	Kontinuirano

*Rokovi će se korigovati stupanjem na snagu relevantnih uredbi koje proizilaze iz Zakona o razvojnom planiranju Federacije BiH

PRILOZI

Prilog 1: Integrirani pregled lokalne razvojne strategije

Veza sa strateškim i sektorskim ciljem i programom	Projekat /mjera	Ukupni očekivani ishod projekta/mjere (output)	Izvori finansiranja		
			Budžet	Eksterni izvori	Ukupno
1. STRATEŠKI CILJ: RAZVIJENA PRIVREDA KOJA SE TEMELJI NA IZVRSNOSTI OBRADJE KAMENA, RAZVIJENOG PODUZETNIŠTVA I TURIZMA.					
1.1. Sektorski cilj	1.1. RAZVIJEN SEKTOR PRERADE I EKSPLOATACIJE KAMENA I DRUGIH MINERALNIH SIROVINA DO 2023.	Očekivani sektorski ishodi	Ishod 1: Do 2023.g. zaposleno najmanje 80 novih radnika u sektoru obrade kamena i eksploatacije mineralnih sirovina	Indikatori sektorskog cilja	Broj zaposlenih radnika u sektoru obrade kamena i eksploatacije mineralnih sirovina
			Ishod 2: Do 2023.g. potpisan najmanje jedan sporazum o investiranju u eksploataciju željezne rude.		Broj sporazuma o investiranju u eksploataciju željezne rude;
			Ishod 3: Do 2023.g. potpisan sporazum o finansiranju izgradnje fabrike mineralne-kamene vune.		Sporazum o finansiranju izgradnje fabrike mineralne-kamene vune.
1.1.1. Program unaprijeđenja sektora obrade kamena					
1.1.1. Program	1.1.1.1. Projekat: Uspostavljanje centra za obrazovanje stručnih kadrova (2020-2023)		Do 2023.g. obuku uspješno završilo najmanje 200 učenika	122.000	172.000
			Do 2022.g. najmanje 50% educiranih polaznika pokrenulo vlastiti biznis ili su proširili postojeće kapacitete biznisa.	60.000	120.000
1.1.2. Program istraživanja potencijala eksploatacije prirodnih resursa					
1.1.2. Program	1.1.2.1. Projekat: Izrada studije opravdanosti eksploatacije i prerade željezne rude (2021)		Do 2021.g. studija opravdanosti eksploatacije i prerade željezne rude odobrena od strane Općinskog vijeća.	0	30.000
			Do 2021.g. studija opravdanosti projekta izgradnje fabrike mineralne-kamene vune odobrena od strane Općinskog vijeća.	0	30.000

1.2. Sektorski cilj	1.2. RAZVIJENO PODUZETNIŠTVO I SEKTOR MSP DO 2023.G.	Očekivani sektorski ishodi	Ishod 1: Do 2023.g. u sektoru MSP je zaposleno najmanje 150 radnika. Ishod 2: Ukupan iznos investicija u sektoru male privrede i obrta u periodu 2019-2023. iznosi 5 miliona KM	Indikatori sektorskog cilja	Broj novo-uposlenih radnika u sektoru MSP; Iznos investicija u sektoru male privrede i obrta.	
1.2.1. Program razvoja konkurentnosti radne snage						
1.2.1. Program	1.2.1.1. Projekat: Druga šansa (2020-2023)	Do 2023.g. najmanje 30 osoba sa područja općine Jablanica (20 -40 godina) steklo znanja i vještine za obavljanje odabranih strukovnih zanimanja u građevinskoj industriji.	52.000	0		52.000
	1.2.1.2. Projekat: Informativno Tehnološki centar (2019)	Do 2023.g. educirano najmanje 120 mladih osoba u oblasti IT tehnologija.	8.000	6.000		14.000
1.2.2. Program privlačenja investicija u sektor MSP						
1.2.2. Program	1.2.2.1. Projekat: Izrada i donošenje regulacionih planova poslovnih zona (2019-2021)	Do 2021. godine regulacioni planovi zona Donja Jablanica II i Jarište usvojeni od strane Općinskog vijeća.	30.000	0-		30.000
	1.2.2.2. Projekat: Izgradnja i opremanje poslovnih zona (2019)	Do 2023.g. popunjeno najmanje 90% kapaciteta poslovne zone na lokalitetu UNIS-a.	-	2.250.000		2.250.000
	1.2.2.3. Projekat: Obezbeđenje industrijske vode za potrebe poslovne zone Donja Jablanica (2021-2023)	Do 2023.g. svi poslovni subjekti poslovne zone Donja Jablanica priključeni na vodovodnu mrežu industrijske vode.	500.000	500.000		1.000.000
	1.2.2.4. Mjera: Poticaji za MSP-a općine Jablanica (2019-2023)	Do 2023.g. broj MSP i obrta povećan za 10% u odnosu na 2017. g	850.000	0		850.000
	1.2.2.5. Mjera: Subvencioniranje MSP (2020-2023)	Do 2023.g. broj MSP i obrta povećan za 10% u odnosu na 2017. g	600.000	200.000		800.000

1.3. Sektorski cilj 1.3. RAZVIJEN TURIZAM I POLJOPRIVREDA U SLUŽBI TURIZMA DO 2023.G.	<p>Ishod 1: Ukupni prihod od boravišnih taksi u periodu 2019-2023. iznosi najmanje 10.000 KM(godišnje).</p> <p>Ishod 2: Do 2023.g. broj zaposlenih u sektoru turizma uvećan je za najmanje 10% u odnosu na 2017.g.</p> <p>Ishod 3: Najmanje 80% anketiranih turista zadovoljno turističkom ponudom općine Jablanica.</p> <p>Ishod 4: Do 2023.g. ostvareno najmanje 100.000 KM prihoda na godišnjem nivou od plasmana povrća proizvedenog u stakleniku/plasteniku.</p> <p>Ishod 5: Do 2023.g. ostvareno najmanje 150.000 KM prihoda na godišnjem nivou od plasmana jagodičastog i bobičastog voća.</p> <p>Ishod 6: Do 2023. godine broj poljoprivrednih obrta uvećan je za najmanje 20% u odnosu na 2017. g.</p> <p>Ishod 7: Do 2023.g. potpisan sporazum o finansiranju izgradnje centra za otkup, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda</p>	<p>Prihod od boravišnih taksi;</p> <p>Broj zaposlenih u sektoru turizma;</p> <p>Anketa turista na području općine Jablanica;</p> <p>Prohodi od plasmana povrća proizvedenog u stakleniku/plasteniku;</p> <p>Prihodi od plasmana jagodičastog i bobičastog voća;</p> <p>Broj poljoprivrednih obrta.</p> <p>Sporazum o finansiranju izgradnje centra za otkup, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda</p>	<p>Indikatori sektorskog cilja</p>	<p>250.000</p>	<p>400.000</p>																										
						1.3.1. Program razvoja turizma	<p>Do 2023. godine najmanje 10.000 turista godišnje posjeti bijele i zelene staze Via Dinnarice.</p>	<p>150.000</p>	<p>250.000</p>	<p>250.000</p>	<p>400.000</p>																				
												1.3.1.1. Program razvoja turizma	<p>Do 2023.g. broj posjetilaca kompleksu bitka na Neretvi iznosi najmanje 60.000 na godišnjem nivou.</p>	<p>250.000</p>	<p>1.000.000</p>	<p>1.250.000</p>															
																	1.3.1.1.1. Program razvoja turizma	<p>Do 2023.g. broj posjetilaca kompleksu bitka na Neretvi iznosi najmanje 60.000 na godišnjem nivou.</p>	<p>100.000</p>	<p>300.000</p>	<p>400.000</p>										
																						1.3.1.1.1.1. Program razvoja turizma	<p>Do 2023.g. biciklističku stazu posjeti najmanje 1.000 korisnika na godišnjem nivou</p>	<p>9.000</p>	<p>6.000</p>	<p>15.000</p>					
																											1.3.1.1.1.1.1. Program razvoja turizma	<p>Do 2023.g. biciklističku stazu posjeti najmanje 1.000 korisnika na godišnjem nivou</p>	<p>9.000</p>	<p>6.000</p>	<p>15.000</p>
1.3.1.1.1.1.1.1.1. Program razvoja turizma	<p>Do 2023.g. biciklističku stazu posjeti najmanje 1.000 korisnika na godišnjem nivou</p>	<p>9.000</p>	<p>6.000</p>	<p>15.000</p>																											

	1.3.1.5. Projekat: Jačanje kapaciteta turističke zajednice i turističkih agencija (2019-2023)	Do 2023.g. certificirano najmanje 10 turističkih vodiča sa područja općine.	25.000	25.000	50.000
	1.3.1.6. Projekat: Uređenje kulturno-historijskog lokaliteta Lokve. (2019-2023)	Do 2023.g. turističku destinaciju Lokve posjeti najmanje 1500 turista na godišnjem nivou.	100.000	200.000	300.000
	1.3.2. Program razvoja poljoprivrede u funkciji turizma				
	1.3.2.1. Mjera: Program razvoja agroturizma (2019-2023)	Do 2022.g. količina povrća uzgojenog u zaštićenom prostoru je za najmanje 30% veći u odnosu na 2017.	100.000	150.000	250.000
	1.3.2.2. Projekat: Izrada sistema za navodnjavanje poljoprivrednih površina (2020-2023)	Do 2023.g. količina proizvedenog povrća je za najmanje 30% veći u odnosu na 2017.g.	60.000	250.000	310.000
	1.3.2.3. Projekat: Izgradnja zelene pijace (2022-2023)	Do 2023.g. najmanje 25 poljoprivrednih proizvođača dnevno prodaje proizvode na zelenoj pijaci.	50.000	100.000	150.000
1.3.2. Program	1.3.2.4. Mjera: Manifestacija „Okusi Jablanice„ (2019-2023)	U 2023. manifestacija Okusi Jablanice finansira se sa najmanje 50% iz vlastitih sredstava ostvarenih tokom trajanja manifestacije.	25.000	25.000	50.000
	1.3.2.5. Projekat: Izrada studije izvodljivosti za izgradnju centra za otkup, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda (2020)	Do 2022.g. studija izvodljivosti prihvaćena od strane općinskog vijeća	7.000	0	7.000
	1.3.2.6. Mjera: Poticaj za proizvodnju i otkup jagodičastog i bobičastog voća (2020-2023)	Do 2023.g. količina otkupljenog jagodičastog i bobičastog voća iznosi najmanje 100 tona godišnje.	40.000	0	40.000
UKUPNO (KM):			3.126.000	5.444.000	8.570.000

Veza sa strateškim i sektorskim ciljem i programom	Projekat /mjera	Ukupni očekivani ishod projekta/mjere (output)	Izvori finansiranja			
			Budžet	Eksterni izvori	Ukupno	
1. STRATEŠKI CILJ: POBOLJŠAN KVALITET ŽIVOTA I SIGURNOST GRAĐANA.						
2.1. Sektorski cilj	2.1 DO 2023.g. UNAPRIJEĐENI KULTURNI I SPORTSKO-REKREATIVNI SADRŽAJI	Očekivani sektorski ishodi	Ishod 1: Do 2023.g. kulturne događaje posjeti najmanje 40.000 posjetilaca Ishod 2: Do 2023.g. u sportsko-rekreativnim aktivnostima na malonogometnom stadionu i pomoćnom stadionu učestvovalo najmanje 5.000 sportista i rekreativaca; Ishod 3: Do 2023.g. svi programi RTV Jablanica se u potpunosti emituju putem digitalnog signala	Indikatori sektorskog cilja	Broj posjetilaca kulturnih događaja Broj sportista i rekreativaca koji su učestvovali u sportsko-rekreativnim aktivnostima organizovanim na malonogometnom stadionu i pomoćnom stadionu; Broj programa RTV Jablanica koji se u potpunosti emituje putem digitalnog signala	
		2.1.1. Program unaprijeđena kulturnih sadržaja				
		2.1.1.1. Projekat: Nabavka adekvatne vanjske scenske pozornice (2020)	Do kraja 2020. g. na vanjskoj sceni se realiziralo najmanje 10 kulturnih događaja na godišnjem nivou.	20.000	20.000	40.000
2.1.1.2. Projekat: Rekonstrukcija kino dvorane u Jablanici - I faza (2019-2023)	Do 2023. g. na godišnjem nivou se organizira najmanje 50 različitih događaja u kino sali.	250.000	250.000	500.000		
2.1.1.3. Projekat: Promocija aktivnosti jablaničkog ljeta (2019-2023)	Do 2023.g. manifestacija Jablaničko ljeto postala dio zvanične turističke ponude HNK.	20.000	0	20.000		
2.1.1.4. Projekat: Modernizacija audio-video opreme u RTV Jablanica (2019-2023)	Do 2023.g. cjelokupno osoblje RTV Jablanica osposobljeno za rad na digitalnoj opremi.	50.000	140.000	190.000		
2.1.1.5. Mjera: RockMaraton DemoFest (2019-2023)	Do 2023.g. u kalendar kulturnih dešavanja općine izvršten RockMaraton DemoFest	35.000	175.000	210.000		
2.1.1.6. Mjera: Izrada i provedba Godišnjeg kalendara pozorišnih predstava (2019-2023)	Do 2023.g. pozorišni dani izvršeni u zvanični kalendar kulturnih događanja u HNK.	35.000	30.000	65.000		

	2.1.1.7. Mjera: Obilježavanje historijskih datuma (2019-2023)	Do 2023.g. izrađen kalendar obilježavanja značajnih historijskih datuma	50.000	20.000	70.000
2.1.2. Program unaprijeđena sportskih sadržaja					
2.1.2. Program	2.1.2.1. Projekat: Rekonstrukcija stadiona Zlatan Alikadić Tazlo (2019-2023)	Do 2023.g. na stadionu malih sportova se organizuje najmanje 50 različitih sportskih događaja na godišnjem nivou	85.000	125.000	210.000
	2.1.2.2. Projekat: Izgradnja pomoćnog stadiona za fudbal (2019-2023)	Do 2023.g. na pomoćnom stadionu za veliki fudbal se organizuje najmanje 20 različitih sportskih događaja.	0	500.000	500.000
	2.2 UNAPRIJEĐENA SIGURNOST GRAĐANA I DIJECE DO 2023.G.	Ishod 1: Do 2020.g. rizik od požara i drugih nesreća u javnim ustanovama nalazi se u prihvatljivoj kategoriji rizika; Ishod 2: Do 2023. godine prihod od servisiranih PP aparata iznosi najmanje 20.000 KM godišnje Ishod 3: U periodu 2019-2023. smanjen iznos šteta uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama za najmanje 50% u odnosu na period 2013-2018.g.	Indikatori sektorskog cilja	Kategorija prihvatljivosti rizika od požara i drugih nesreća u javnim ustanovama; Prihod od servisiranih PP aparata Iznos šteta uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama	
2.2.1 Program jačanja kapaciteta subjekata zaštite i spašavanja					
2.2.1. Program	2.2.1.1. Projekat: Izgradnja vatrogasnog doma - I faza izgradnje (2019-2023)	Do 2023.g. prosječno vrijeme dolaska vatrogasne jedinice na mjesto događaja smanjeno za najmanje 30%.	50.000	100.000	150.000
	2.2.1.2. Projekat: Uspostava vatrogasnog servisa (2019-2021)	Do 2021.g. na godišnjem nivou se servisira najmanje 100 vatrogasnih aparata.	35.000	7.000	42.000
	2.2.1.3. Projekat: Obuka uposlenika javnih ustanova na temu protivpožarne zaštite (2019-2020)	Do 2020.g. nije zabilježen niti jedan požarni incident u objektima javnih ustanova sa posljedicama povređivanja.	5.000	0	5.000
2.2.2. Program smanjenja rizika od katastrofa u obrazovnim ustanovama					
2.2.2. Program	2.2.2.1. Projekat: Edukacija osnovaca i srednjoškolaca o osnovnim mjerama zaštite ljudskih i materijalnih resursa (2019-2023)	Do 2023. godine svi učenici osnovnih i srednjih škola završili edukaciju na temu smanjenja rizika od katastrofa	5.400	40.000	45.400

	2.2.2.2. Projekat: Izrada planova i obuka uposlenika iz zaštite od požara u obrazovnim ustanovama (2019-2023)	Do 2023.g vježbe postupanja u slučaju katastrofa provode se najmanje jednom godišnje.	2.000	8.000	10.000
	2.2.2.3. Projekat: Opremanje obrazovnih ustanova protivpožarnom opremom (2019-2023)	Do 2023.g. Nije zabilježena povreda niti jedna teža povreda usljed požara u školskim i predškolskim objektima	10.000	10.000	20.000
2.2.3. Program sanacije ključne infrastrukture					
	2.2.3.1. Projekat: Zaštita škarpe lokalne saobraćajnice u naselju Lug (2019-2023)	Do 2023.g. nisu zabilježene obustave saobraćaja na lokalitetu naselja Lug.	37.000	-	37.000
	2.2.3.2. Projekat: Zaštita od uticaja klizišta lokalnog puta Orlovac Miliševac u MZ Doljani (2019-2023)	Do 2023.g. nisu zabilježene obustave saobraćaja na lokalitetu MZ Doljani	20.000	25.000	45.000
	2.2.3.3. Projekat: Zaštita stambenih objekata od kamenih gromada u naselju Zlate (2019-2023)	Do 2023.g. nisu zabilježene štete na stambenim objektima u naselju Zlate	50.000	70.000	120.000
	2.2.3.4. Projekat: Sanacija klizišta u naselju Donje Papraske (2019-2023)	Do 2023.g. nisu zabilježene štete na stambenim objektima u naselju Donje Papraske.	15.000	30.000	45.000
	2.2.3.5 Zaštita škarpe lokalne saobraćajnice u naselju Bačina (Neviđeno) (2019-2023)	Do 2023.g. nisu zabilježene obustave saobraćaja na lokalitetu Bačina	17.000	20.000	37.000
	2.2.3.6 Sanacija klizišta i mjesta odrona na lokalitetu Podstijenje (2019-2023)	Do 2023.g. nisu zabilježene obustave saobraćaja na lokalitetu Podstijenje.	150000	0	150.000
	2.2.3.7. Projekat: Pobošanje sigurnosnih uslova na lokalnom putu Žarnik - Dragan selo u MZ Glogošnica (2019-2023)	Do 2023.g. nije zabilježena niti jedna saobraćajna nesreća sa težim povredama.	30000	40000	70.000
2.3. Sektorski cilj	2.3. UNAPRIJEĐEN PRISTUP OBRAZOVANJU I SOCIJALNOJ ZAŠTITI DO 2023.G.	Očekivani sektorski ishodi	Ishod 1: Do 2020.g. smanjen broj incidentnih slučajeva prijavljenih Centru za socijalni rad u kojima su učestvovali maloljetnici za najmanje 15% u odnosu na 2017.g.;	Indikatori sektorskog cilja	Broj incidentnih slučajeva prijavljenih Centru za socijalni rad u kojima su učestvovali maloljetnici; Broj starih i iznemoglih lica koja

			kojima je potrebna pomoć Centra za socijalni rad za najmanje 20 korisnika u odnosu na 2017.g Ishod 3: Do 2023.g. zatvoreni svi kolektivni centri na području općine Ishod 4: Tokom 2023.g. najmanje 90% anketiranih učenika i roditelja zadovoljno je uslovima osnovnog obrazovanja. Ishod 5: Do 2023.g. broj novorođenih je povećan za najmanje 30% u odnosu na 2017.g		kojima je potrebna pomoć Centra za socijalni rad Broj otvorenih kolektivnih centara Anketa o zadovoljstvu učenika i roditelja uslovima osnovnog obrazovanja. Broj novorođenih
2.3.1. Program unaprijeđenja socijalne zaštite					
2.3.1.1. Program unaprijeđenja socijalne zaštite					
2.3.1.1.1. Projekat: Savjetovalište i pomoć za djecu sa poteškoćama u razvoju, mlade i odrasle osobe izložene problemima nasilja, toksikomanije i delikvencije (2019-2020)	Do 2020.g. Centar za inkluzivnu praksu pruža usluge za najmanje 20 djece na sedmičnom osnovu.	10.000	1.700	11.700	
2.3.1. Program	2.3.1.2. Projekat: Uspostava dnevnog centra za djecu (2019-2023)	56.000	24.000	80.000	
	2.3.1.3. Povećanje smještajnih kapaciteta u JU Dom za stara i iznemogla lica (2019-2023)	100.000	300.000	400.000	
	2.3.1.4. Izgradnja asfaltnog pristupa zgradi socijalnog stanovanja - put do harema (2019-2020)	200.000	-	200.000	
	2.3.1.5. Izgradnja zgrade socijalnog stanovanja (2019)	132.000	420.000	552.000	
2.3.2. Program unaprijeđenja obrazovanja					
2.3.2. Program	2.3.2.1. Projekat: Izgradnja vanjske učionice - eko učionica (2019-2023)	8.000	22.000	30.000	
	2.3.2.2. Projekat: Nabavka nastavnih učila i opremanje učionica u skladu sa Standardima. (2019-2023)	10.000	15.000	25.000	

	2.3.2.3. Projekat: Obezbjediti tehničke uslove za pristup djece sa poteškoćama u razvoju Ustanovi obrazovanja (2019-2023)	Do 2023.g. djeca sa teškoćama u razvoju imaju pristup svim školskim sadržajima u OŠ Suljo Čilić Jablanica i područnim školama Slatina i Glogošnica.	10.000	40.000	50.000
	2.3.2.4. Projekat: Izgradnja vanjskog sportskog terena (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 90% učenika koristi vanjski sportski teren tokom školskih i van nastavnih aktivnosti.	15.000	55.000	70.000
	2.3.3. Program podrške mladim porodicama				
2.3.3. Program	2.3.3.1. Mjera: Podrška porodicama za novorođenčad (2019-2023)	U periodu 2019-2023 godina najmanje 100 porodica je imalo koristi od podrške novorođenčadima.	150.000	-	150.000
	2.3.3.2. Mjera: Stambeno zbrinjavanje mladih (2019-2023)	Do 2023.g. stambeno zbrinuto najmanje 25 mladih porodica.	80.000,00	0	80.000
2.4. Sektorski cilj	2.4 UNAPRIJEĐENA EFIKASNOST UPRAVLJANJA LOKALNIM RAZVOJEM DO 2023.G.	Ishod 1: Do 2023.g. najmanje 80% anketiranih građana zadovoljno je uslugama MZ.	Indikatori sektorskog cilja	Anketa građana o zadovoljstvu uslugama MZ	Broj žena koje učestvuju na javnim raspravama
		Ishod 2: Do 2020.g. smanjeni troškovi javne uprave za štampanje materijala za najmanje 5.000 KM godišnje		Iznos troškova javne uprave za štampanje radnih materijala	
		Ishod 3: Do 2023.g. ostvareno najmanje 3 miliona vrijednosti investicija po osnovu izrađenih regulacionih planova.		Iznos vrijednosti investicija po osnovu izrađenih regulacionih planova	
		Ishod 4: Do 2023.g. organizacije civilnog društva implementirale projekte ukupne vrijednosti od najmanje 500.000 KM		Vrijednost projekata implementiranih od strane organizacija civilnog društva	
		Ishod 5: Do 2023.g. na javnim raspravama učestvuje najmanje 50% žena.		Broj žena koje učestvuju na javnim raspravama	
	2.4.1. Program unaprijeđenja efikasnosti lokalne uprave				
2.4.1. Program	2.4.1.1. Projekat: Razvijene MZ (2019-2023)	Do 2023.g. Svi predstavnici MZ koriste Internet za izvještavanje o aktivnostima sa terena.	25.000	0	25.000
	2.4.1.2. Projekat: Izgradnja igrališta u naselju Lug (MZ Lug) i društveni dom u MZ Bačina (2020-2023)	Do 2023.g. Igrališta u MZ Lug i društveni dom u MZ Bačina koristi najmanje 30 građana na dnevnoj osnovi	80.000	0	80.000

	2.4.1.3. Projekat: Informatizacija rada Općinskog vijeća Jablanica (2019-2020)	Do 2020g. svi dokumenti na općinskom vijeću se razmatraju u elektronskoj formi.	20.000	0	20.000
	2.4.1.4. Projekat: Regulacioni plan Gornja Kolonija (2019-2020)	Do 2020. godine regulacioni plan Kolonija usvojen od strane općinskog vijeća	20.000	0	20.000
	2.4.1.5. Projekat: Usaglašavanje prostorno planske dokumentacije (2020-2023)	Do 2021. godine usaglašena planska dokumentacija usvojena od strane općinskog vijeća	100.000	0	100.000
	2.4.1.6. Projekat: Urbanistički plan Ostrožac (2019)	Do 2020. godine urbanistički plan Ostrožac usvojen od strane općinskog vijeća	20.000	0	20.000
	2.4.2 Program jačanja kapaciteta civilnog društva				
2.4.2. Program	2.4.2.1. Edukacija mladih i organizacija OCD-a za pisanje prijedloga projekta (2019-2023)	U periodu 2019-2023.g. najmanje 20 prijedloga projekata OCD-a upućeno donatorima na odobrenje.	14.000	0	14.000
	2.4.2.2. Jačanje kapaciteta žena u liderstvu (2019-2023)	Do 2023.g. organizirano najmanje 10 informativnih sesija u različitim MZ o ulozi žene u procesu odlučivanja.	10.000	40.000	50.000
UKUPNO (KM):			2.031.400	2.527.700	4.559.100

Veza sa strateškim i sektorskim ciljem i programom	Projekat /mjera	Ukupni očekivani ishod projekta/mjere (output)	Izvori finansiranja		
			Budžet	Eksterni izvori	Ukupno
3. STRATEŠKI CILJ: UNAPRIJEDENE KOMUNALNE USLUGE I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNYM RESURSIMA					
3.1. Sektorski cilj	3.1.1. SMANJEN NEGATIVAN UTICAJ OTPADNIH VODA I ČVRSTOG OTPADA NA OKOLIŠ DO 2023.GODINE	Očekivani sektorski ishodi	Ishod 1. Do 2023.g. najmanje 80% općine pokriveno je uslugama odvodnje otpadnih voda (kanalizacijom). Ishod 2. Do 2023.g. smanjena količina rasutog krutog otpada na javnim površinama za najmanje 4000 m3. Ishod 3: Do 2023.g. cjelokupan prikupljeni kruti otpad se odlaže na regionalnoj deponiji.	Indikator sektorskog cilja	Pokrivenost općine uslugama odvodnje otpadnih voda Količina rasutog krutog otpada na javnim površinama Količina prikupljenog otpada koji se odlaže na regionalnoj deponiji
3.1.1. Program izgradnje kanalizacionog sistema					
3.1.1. Program	3.1.1.1. Projekat: Završetak postojećih „prečistača“ i kanalizacione mreže u užem urbanom području (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 20 privrednih subjekata i 100 domaćinstava priključeno na kanalizacionu mrežu	0	175.000	175.000
	3.1.1.2. Projekat: Izgradnja i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda na lokalitetu „Muzej - stadion“ (2019-2023)	Do 2023.g. otpadna voda iz najmanje 100 domaćinstava se prečišćava.	0	250.000	250.000
	3.1.1.3. Projekat: Razdvajanje fekalne i oborinske kanalizacije na području gdje su izgrađeni prečistači (2019-2023)	Do 2023.g. razdvajanje fekalne i oborinske kanalizacije se vrši na lokaciji najmanje 3 izgrađena prečistača.	0	500.000	500.000
	3.1.1.4. Projekat: Završetak izgradnje kanalizacione mreže Bačina-Mirke-Čehari-Bukov Pod (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 300 korisnika priključeno na kanalizacionu mrežu	175.000	175.000	350.000

	3.1.1.5. projekat: Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima (Donje Paprasko i Ostrožac) (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 350 korisnika priključeno na kanalizacionu mrežu	70.000	130.000	200.000
	3.1.1.6. Projekat: Izgradnja kanalizacionog sistema na Zlatama (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 250 korisnika priključeno na kanalizacionu mrežu	40.000	360.000	400.000
	3.1.1.7. Projekat: Završetak izgradnje kanalizacije Slatina (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 300 korisnika priključeno na kanalizacionu mrežu	0	300.000	300.000
3.1.2. Program unaprijeđenja usluga odvoza čvrstog otpada					
3.1.2. Program	3.1.2.1. Projekat: Izgradnja podzemnih kontejnerskih mjesta (2019-2023)	Do 2023.g. na dnevnoj osnovi se prikupi 13,2 m3 krutog otpada putem podzemnih kontejnera.	60.000	60.000	120.000
	3.1.2.2. Projekat: Zatvaranje gradske deponije (2019-2021)	Do 2021.g. kruti otpad se ne odlaže na lokalnoj gradskoj deponiji.	500.000	500.000	1.000.000
3.2. Sektorski cilj	3.2 POVEĆANA ENERGETSKA EFIKASNOST JAVNIH OBJEKATA DO 2023.G.	Očekivani sektorski ishodi	Ishod 1: Do 2023.g. iznos troškova javne rasvjete po jednom rasvjetnom tijelu je manji za 10% u odnosu na 2017. g. Ishod 2: Do 2023.g. smanjen iznos troška toplotne energije potrebne za zagrijavanje javnih objekata za najmanje 20% u odnosu na 2017.g.	Indikatori sektorskog cilja	Iznos troškova javne rasvjete po jednom rasvjetnom tijelu Iznos troška toplotne energije potrebne za zagrijavanje javnih objekata
	3.2.1. Program primjene energetske efikasnosti	Do 2023.g. smanjena potrošnja energije za zagrijavanje utopljenih javnih objekata za najmanje 30% u odnosu na 2017. g.	120.000	450.000	570.000
3.2.1. Program	3.2.1.1. Projekat: Utopljavanje javnih objekata (2022-2023)	Do 2023.g. smanjena potrošnja energije za najmanje 10% po jednom rasvjetnom tijelu u odnosu na 2017. g.	45.000	45.000	90.000
	3.2.1.3. Projekat: Zamjena rasvjetnih tijela u MZ Jablanica II (2019-2023)	Do 2023.g. smanjena potrošnja energije za najmanje 10% po jednom rasvjetnom tijelu u odnosu na 2017. g.	55.000	55.000	110.000

3.3. Sektorski cilj	3.3. UREĐENE JAVNE POVRŠINE I OBJEKTI DO 2023.G.	Ishod 1: Do 2023.g. za 30% smanjen broj nepropisno parkiranih vozila za koja je izrečen prekršajni nalog; Ishod 2: Do 2023.g. potpisan sporazum sa investitorom za izgradnju podzemne garaže Rasadnik; Ishod 3: Do 2023.g. troškovi ukopa su za najmanje 30% manji u odnosu na 2017.g	Broj nepropisno parkiranih vozila za koja je izrečen prekršajni nalog Sporazum sa investitorom za izgradnju podzemne garaže Rasadnik. Iznos troška ukopa
3.3.1. Program uređenja javnih površina i objekata			
3.3.1.1. Projekat: Izrada projekta i studija opravdanosti izgradnje podzemne garaže Rasadnik (2019-2023)	Do 2020.g. projekat i studija opravdanosti izgradnje podzemne garaže Rasadnik odobren od strane Općinskog vijeća	20.000	20.000
3.3.1.2. Projekat: Uređenje Trga oslobođenja (2019-2023)	Do 2023.g. na parking prostoru na lokaciji Trga uspostavljen sistem naplate parkiranja.	300.000	300.000
3.3.1.3. Projekat: Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta (2019-2023)	Do 2023.g. na parking prostoru na užoj gradskoj lokaciji uspostavljen sistem naplate parkiranja.	400.000	400.000
3.3.1.4. Projekat: Uređenje Trga Alije Izetbegovića (2019-2023)	Do 2023.g. na Trgu Alije Izetbegovića se godišnje organizira najmanje 5 kulturno-zabavnih događaja. Do 2023.g. uspostavljen sistem naplate podzemnih parking prostora.	1.000.000	1.000.000
3.3.1.5. Projekat: Uređenje gradskog parka (2019-2023)	Do 2023.g. park posjeti najmanje 30000 posjetilaca na godišnjem nivou.	125.000	175.000
3.3.1.6. Projekat: „Rekonstrukcija“ postojećih i uspostava novih drvoreda (2019-2023)	Do 2023.g. sve zelene površine predviđene regulacionim planovima gradskog područja su stavljene u funkciju.	25.000	25.000
3.3.1.7. Projekat: Izgradnja mrtvačnice (2019-2023)	Do 2023.g. najmanje 50% svih ukopa na području općine Jablanica vrši se putem pogrebnog preduzeća koje upravlja mrtvačnicom.	70.000	70.000
UKUPNO (KM):			6.205.000
			3.230.000
			2.975.000

Prilog 2: Alat za usaglašavanje projektnih, sektorskih ishoda i njihovih uticaja na strateški cilj – Revidirana Strategija općine Jablanica 2019-2023.

01c Alat za
koherentnost.doc

Prilog 3: Plan implementacije strateških projekata i mjera za 3 godine (1+2) u excelu

01b IFP
2019_2021.xlsx

Prilog 4: Projektne fiše

Projekti
ekonomija.zip

Projekti drustvo.zip

projekti okolis.zip

Prilog 5: Procjena mogućnosti finansiranja prioriteta revidirane razvojne strategije Općine Jablanica (2019-2023.)

01d Finansijska
projekcija.docx

Na osnovu člana 18. Statuta općine Jablanica („Službeni glasnik općine Jablanica“, broj: 8/13), Općinsko vijeće Jablanica na svojoj XXV sjednici održanoj dana 29.01.2019. godine, *donijelo je* glasnik općine Jablanica („Službeni glasnik općine Jablanica“, broj: 8/16), Integralne strategije razvoja Općine Jablanica („Službeni glasnik općine Jablanica“, broj: 8/13), Općinsko vijeće Jablanica na svojoj XXV sjednici održanoj dana 29.01.2019. godine, *donijelo je*

Izmjene i dopune Operativnog plana implementacije Integralne strategije razvoja općine Jablanica za 2019. godinu sa programom realizacije kapitalnih investicija

Operativni plan za 2019. godinu						
Projekti / mjere	Veza sa programom*	Veza sa strateškim i sektorskim ciljevima	Osnovne informacije za praćenje			Vrijednost projekta
			Izlazni rezultati	Ukupni ishodi	Trajanje (od-do)	
Sektor 1: Ekonomski razvoj						
1.1.1.2. Projekat: Jačanje kapaciteta poslovnog inkubatora i klastera kamena (2019-2023)	Program 1.1.1.	SC1/SEC1.1	<ul style="list-style-type: none"> - Adaptirano 270m2 prostora poslovnog inkubatora - Educirano najmanje 80 poduzetnika raznih profila sa područja općine Jablanica, uključujući i poduzetnika iz klastera kamena - Kreirani standardi i procedure u radu Poslovnog inkubatora 	Do 2023.g. najmanje 50% educiranih polaznika pokrenulo vlastiti biznis ili su proširili postojeće kapacitete biznisa.	(2019-2023)	12.000
1.2.1.2. Projekat: Informativno Tehnološki centar (2019)	Program 1.2.1.	SC1/SEC1.2	<ul style="list-style-type: none"> - Uređen prostor za potrebe centra veličine 83 m². - Nabavljena i instalirana potrebna tehnička oprema. - Izrađen nastavni program. - Razvijen sistem koji će u tehničkom i finansijskom smislu omogućiti kontinuirano provođenje edukativnih aktivnosti 	Do 2023. educirano najmanje 120 mladih osoba u oblasti IT tehnologija.	(2019)	6.000
1.2.2.1. Projekat: Izrada i donošenje regulacionih planova poslovnih zona (2019-2021)	Program 1.2.2.	SC1/SEC1.2	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađeni regulacioni planovi poslovnih zona Donja Jablanica II i Jarište 	Do 2021. godine regulacioni planovi zona Donja Jablanica II i Jarište usvojeni od strane općinskog vijeća.	(2019-2021)	15.000

1.2.2.2. Projekat: Izgradnja i opremanje poslovnih zona (2019)	Program 1.2.2.	SC1/SEC1.2	- Izgrađene i opremljene poslovne zone Bijeli potok i lokalitet UNIS-a	Do 2023.g. popunjeno najmanje 90% kapaciteta poslovne zona na lokalitetu UNIS-a.	(2019)	Služba za LER i investicije, finansije i trezor	Da	2.000.000 (eksterna sredstva – kredit)
1.2.2.4. Mjera: Poticaji za MSP-a općine Jablanica (2019-2023)	Program 1.2.2.	SC1/SEC1.2	- Donesena odluka Općinskog vijeća o uspostavi programa - Najmanje 170 korisnika koristi sredstva za poticanje MSP sektora u periodu 2019-2023	Do 2023.g. broj MSP i obrta povećan za 10% u odnosu na 2017. g	(2019-2023)	Služba za LER i investicije, finansije i trezor	Da	160.000
1.3.1.1. Projekat: Ulaganje u turističke kapacitete koji se nalaze na Bijeloj stazi VIA DINARICA (2019-2023)	Program 1.3.1.	SC1/SEC1.3	- Rekonstrukcija objekta stare škole na Risovcu - Zaštita lokaliteta Dugo polje - steći (promocija i valorizacija prirodne i kulturne baštine - Markiranje i signalizacija staza	Do 2023. godine najmanje 10.000 turista godišnje posjeti bijele i zelene staze Via Dinarice.	(2019-2023)	Služba za LER i investicije, finansije i trezor	Da	Eksterna sredstva
1.3.1.2. Projekat: Obnova porušenog historijskog mosta preko rijeke Neretve (2019-2023)	Program 1.3.1.	SC1/SEC1.3	- Obnovljen prelaz preko rijeke Neretve sa svim prilaznim stazama.	Do 2023.g. broj posjetilaca kompleksu bitka na Neretvi iznosi najmanje 60.000 na godišnjem nivou.	(2019-2023)	JP Elektroprivreda BiH	Da	Eksterna sredstva
1.3.1.3. Projekat: Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja "Bitka za ranjenike na Neretvi" (2019-2023)	Program 1.3.1.	SC1/SEC1.3	- Revitalizirana zgrada i plato Muzeja, uvedeno centralno grijanje u veliku dvoranu Muzeja - Sanirana velika dvorana i svlačionica Muzeja - Svi vanjski eksponati ponovno vraćeni na svoje mjesto - Organizirana nova stalna postavka	Do 2023.g. broj posjetilaca kompleksu bitka na Neretvi iznosi najmanje 60.000 na godišnjem nivou.	(2019-2023)	JU Muzej Bitka za ranjenike na Neretvi	Da	20.000
1.3.1.4. Projekat: Rekonstrukcija putevima bosanskih bogumila (2019-2023)	Program 1.3.1.	SC1/SEC1.3	- Očišćeno i markirano 5 nekropola stečaka, - Postavljane info table sa GPS koordinatama biciklističke staze, - Postavljano najmanje 5 klupa na vidikovcima duž staze,	Do 2023.g. biciklističku stazu posjeti najmanje 1.000 korisnika na godišnjem nivou	(2019-2023)	Turistička agencija Vizit Jablanica		3.000
1.3.1.5. Projekat: Jačanje kapaciteta turističke zajednice i turističkih	Program	SC1/SEC1.3	- Educirano najmanje 20 mladih osoba sa područja općina Jablanica osoba	Do 2023.g. certificirano najmanje 10 turističkih vodiča sa područja	(2019-2023)	Služba za opću		5.000

agencija (2019-2023)	1.3.1.			općine.		upravu		
1.3.1.6. Projekat: Uređenje kulturno-historijskog lokaliteta Lokve (2019-2023)	Program 1.3.1.	SC1/SEC1.3	- Izgrađeno 450 m saobraćajnice do turističke destinacije Lokve Izrađeno novo spomen obilježje učesnicima ratnih dešavanja 1992-1995	Do 2023.g. turističku destinaciju Lokve posjeti najmanje 1500 turista na godišnjem nivou.	(2019-2023)	Služba za LER i investicije, finansije i trezor	Da	60.000
1.3.2.1. Mjera: Program razvoja agroturizma (2019-2023)	Program 1.2.1.	SC1/SEC1.3	- Donošenje odluke sa kriterijima o načinu provođenju mjere - Najmanje 5 korisnika mjere na godišnjem nivou	Do 2023.g. količina povrća uzgojenog u zaštićenom prostoru je za najmanje 30% veći u odnosu na 2016.	(2019-2023)	Služba za opću upravu		20.000
1.3.2.4. Mjera: Manifestacija „Okusi Jablanice,, (2019-2023)	Program 1.2.1.	SC1/SEC1.3	- Obučeno najmanje 20 žena iz oblasti cateringa i iskorištavanja vlastitog gazdinstva u svhu pružanja turističkih usluga i gastro ponude na selu - Organizovano takmičenje showcooking jednom godišnje - Organizovana manifestacija „ Okusi Jablanice“ jednom godišnje	U 2023. manifestacija Okusi Jablanice finansira se sa najmanje 50% iz vlastitih sredstava ostvarenih tokom trajanja manifestacije.	(2019-2023)	Udruženje žena Most		5.000
Sektor 2: Društveni razvoj								
2.1.1.2 Rekonstrukcija kino dvorane u Jablanici - I faza sufin. (2019-2023)	Program 2.1.1.	SC2/SEC2.1	- Rekonstruisana kino dvorana u multifunkcijsku salu. - Rekonstruisan krov - Nabavljena oprema za profesionalnu komunikaciju	Do 2023. godine na godišnjem nivou se organizira najmanje 50 različitih događaja u kino sali i kongresnm centru.	(2019-2023)	Služba za opću upravu		30.000
2.1.1.3. Projekat: Promocija aktivnosti jablaničkog ljeta (2019-2023)	Program 2.1.1.	SC2/SEC2.1	- Izrađen brend kroz logo, tv spot, slogan jablaničkog ljeta	Do 2023.g manifestacija Jablaničko ljeta postala dio zvanične turističke ponude HNK.	(2019-2023)	OKPIS		4.000
2.1.1.5 Mjera: RockMaraton DemoFest (2019-2023)	Program 2.1.1.	SC2/SEC2.1	- Uspostavljen RockMaraton DemoFest koji se održava jednom godišnje	Do 2023.g u kalendar kulturnih dešavanja općine uvršten RockMaraton DemoFest	(2019-2023)	OKC „UrbanArt“ Jablanica		7.000

2.1.1.6. Mjera: Izrada i provedba Godišnjeg kalendara pozorišnih predstava (2019-2023)	Program 2.1.1.	SC2/SEC2.1	- Izrađen godišnji kalendar pozorišnih predstava - Odigrane najmanje 4 pozorišne predstave u toku jedne godine.	Do 2023.g pozorišni dani izvršeni u zvanični kalendar kulturnih događanja u HNK.	(2019-2023)	OKPIS		7.000
2.1.1.7. Mjera: Obilježavanje historijskih datuma (2019-2023)	Program 2.1.1.	SC2/SEC2.1	- Uspostavljeni obilježavanje bitke za ranjenike na Neretvi iz perioda 1941-1945 - Obilježavanje značajnih datuma iz perioda 1992-1995	Do 2023.g izrađen kalendar obilježavanja značajnih historijskih datuma	(2019-2023)	SABNOR i JOB		7.000
2.1.2.1. Projekat: Rekonstrukcija stadiona Zlatan Alikadić Tazlo (2019-2023)	Program 2.1.2.	SC2/SEC2.1	- Rekonstruisana podloga stadiona malih sportova na otvorenom veličine 42x22 m - Postavljene 2000 stolice - Rekonstruisana svlačionica sa pratećim sadržajima-toaletima	Do 2023.g. na stadionu malih sportova se organizuje najmanje 50 različitih sportskih događaja na godišnjem nivou	(2019-2023)	Služba za opću upravu	Da	100.000
2.1.2.2. Projekat: Izgradnja pomoćnog stadiona za fudbal (2019-2023)	Program 2.1.2.	SC2/SEC2.1	- Izgrađen pomoćni stadion za fudbal	Do 2023.g. na pomoćnom stadionu za veliki fudbal se organizuje najmanje 20 različitih sportskih događaja	(2019-2023)	Služba za opću upravu	Da	300.000
2.2.1.1. Izgradnja vatrogasnog doma - I faza izgradnje (2019-2021)	Program 2.2.1.	SC2/SEC2.2	- I FAZA izgradnje: Izgrađen prostor za smještaj vatrogasnih vozila, vatrogasaca i vatrogasne opreme	Do 2023.g. prosječno vrijeme dolaska vatrogasne jedinice na mjesto događaja smanjeno za najmanje 30%..	(2019-2021)	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	Da	15.000
2.2.1.3. Projekat: Obuka uposlenika javnih ustanova na temu protivpožarne zaštite (2019-2020)	Program 2.1.2.	SC2/SEC2.2	- Obučeni svi uposlenici javnih ustanova na temu kako koristiti PP aparate	Do 2020.g. nije zabilježen niti jedan požarni incident u objektima javnih ustanova sa posljedicama povređivanja	(2019-2020)	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu		2.500
2.2.2.1. Projekat: Edukacija srednjoškolaca	Program 2.2.2.	SC2/SEC2.2	- Izrada Priručnika za učenike osnovne i srednje škole - Izrada Plana i Programa za edukaciju	Do 2023. godine svi učenici osnovnih i	(2019-	JU Sredinja škola		1.000

o osnovnim mjerama zaštite ljudskih i materijalnih resursa (2019-2023)			učenika - Nabavka opreme, učila i pomagala za poduzimanje Mjera zaštite	srednjih škola završili edukaciju na temu smanjenja rizika od katastrofa	Jablanica			
2.2.2.3. Projekat: Opremanje obrazovnih ustanova protivpožarnom opremom (2019-2023.)	Program 2.2.2.	SC2/SEC2.2	- Nabavka 52 vatrogasna aparata - Popravljeni 6 zidnih hidranata - Instalirana 3 vatrodjavna sistema - Rekonstrukcija 3 vanjske hidrantske mreže	Do 2023.g. Nije zabilježena povreda niti smrtni ishod usljed požara u školskim i predškolskim objektima ma.	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	(2019-2023)	2.000	
2.2.3.1. Projekat: Zaštita škarpe lokalne saobraćajnice u naselju Lug (2019-2023)	Program 2.2.3.	SC2/SEC2.2	- Urađena zaštita škarpe lokalne saobraćajnice u naselju Lug-općina Jablanica	Do 2023.g. nisu zabilježene obustave saobraćaja na lokalitetu naselja Lug.	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	(2019-2023)	38.000	
2.2.3.2. Projekat: Zaštita od uticaja klizišta lokalnog puta Orlovac Milaševac u MZ Doljani (2019-2023)	Program 2.2.3.	SC2/SEC2.2	- Urađeno projektno rješenje i izvedeni odgovarajući radovi na zaštiti lokalnog puta. - Lokalni put Orlovac-Milaševac je stalno prohodan	Do 2023.g. nisu zabilježene obustave saobraćaja na lokalitetu MZ Doljani	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	(2019-2023)	4.000	
2.2.3.3. Projekat: Zaštita stambenih objekata od kamenih gromada u naselju Zlate (2019-2023)	Program 2.2.3.	SC2/SEC2.2	- Izvedeni radovi u skladu sa elaboratom zaštite Obezbeđena sigurnost korištenja stambenih objekata na pomenutom lokalitetu	Do 2023.g. nisu zabilježene štete na stambenim objektima u naselju Zlate	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	(2019-2023)	10.000	
2.2.3.4. Projekat: Sanacija klizišta u naselju Donje Paprasko (2019-2023)	Program 2.2.3.	SC2/SEC2.2	- Izvedeni radovi u skladu sa projektnom dokumentacijom Obezbeđena sigurnost korištenja stambenih objekata na pomenutom lokalitetu	Do 2023.g. nisu zabilježene štete na stambenim objektima u naselju Donje Paprasko.	Služba za civilnu i protivpožarnu zaštitu	(2019-2023)	3.000	
2.2.3.5. Projekat: Zaštita škarpe lokalne saobraćajnice u naselju Baćina (Nevideno) (2019-2023)	Program 2.2.3.	SC2/SEC2.2	- Urađena zaštita škarpe lokalne saobraćajnice u naselju Baćina.	Do 2023.g. nisu zabilježene obustave saobraćaja na lokalitetu Baćina	Služba za prostorno uređenje	(2019-2023)	3.000	

2.2.3.7. Projekat: Poboljšanje sigurnosnih uslova na lokalnom putu Žarnik - Dragan Selo u MZ Glogošnica (2019-2023)	Program 2.2.3.	SC2/SEC2.2	- Izgrađena zaštitna ograda duž cijelog kamenog mosta.	Do 2023.g. nije zabilježena niti jedna saobraćajna nesreća sa smrtnim ishodom.	(2019-2023)	Služba za prostorno uređenje	6.000
2.2.3.1.1. Projekat: Savjetovalište i pomoć za djecu sa poteškoćama u razvoju, mlade i odrasle osobe izložene problemima nasilja, toksikomanije i delikvencije (2019-2020)	Program 2.3.1.	SC2/SEC2.3	- Uspostavljeno psihološko savjetovalište pri Centru za socijalni rad Osnovan centar za inkluzivnu praksu pri Centru za socijalni rad	Do 2020.g. Centar za inkluzivnu praksu pruža servis za najmanje 20 djece na sedmičnom osnovu.	(2019-2020)	JU Centar za socijalni rad	5.000
2.2.3.1.2. Projekat: Uspostava dnevnog centra za djecu (2019-2023)	Program 2.3.1.	SC2/SEC2.3	- Uspostavljen dnevni centar za djecu Izgrađen program rada centra	Do 2023.g. Dnevni centar za djecu pruža servis za najmanje 30 djece na dnevnoj osnovi	(2019-2023)	OKPIS	10.000
2.2.3.1.3. Projekat: Povećanje smještajnih kapaciteta u JU Dom za stara i iznemogla lica (2019-2023)	Program 2.3.1.	SC2/SEC2.3	- Izgrađen prizemni objekat po savremenim standardima, sa smještajnim kapacitetom za 20 osoba	Do 2023. godine broj ukupno zbrinutih starih osoba u Domu iznosi najmanje 50 godišnje.	(2019-2023)	JU Dom za stara i iznemogla lica	50.000
2.2.3.1.4. Projekat: Izgradnja asfaltnog pristupa zgradi socijalnog stanovanja - put do harema Jasen (2019-2020)	Program 2.3.1.	SC2/SEC2.3	- Izgrađen asfaltni pristup zgradi socijalnog stanovanja u dužini 440m	Do 2023.g. kapaciteti zgrade socijalnog stanovanja su u potpunosti popunjeni.	(2019-2020)	Služba za prostorno uređenje	Ugovoreno
2.2.3.1.5. Izgradnja zgrade socijalnog stanovanja (2019)	Program 2.3.1.	SC2/SEC2.3	- Izgrađena zgrada sa osam stambenih jedinica	Do kraja 2019.g. najmanje osam porodica smješteno u stambenu jedinicu po principu socijalnog stanovanja.	(2019)	Služba za prostorno uređenje	55.000

2.3.2.2. Projekat: Nabavka nastavnih učila i opremanje učionica u skladu sa Standardima. (2019-2023)	Program 2.3.1.	SC2/SEC2.3	- Opremljeno 10 učionica i obnovljen knjižni fond	Do 2023.g. eko učionicu posjeti najmanje 50 učenika na dnevnoj osnovi.	(2019-2023)	JU OŠ Suljo Čilić Jablanica	Da	2.000
2.3.2.3. Projekat: Obezbjediti tehničke uslove za pristup djece sa invaliditetom Ustanovi obrazovanja (2019-2023)	Program 2.3.1.	SC2/SEC2.3	- Ugrađen lifta za djecu sa invaliditetom u holu Osnovne škole Izgrađena pristupna rampa za djecu sa invaliditetom u područnim školama Slatina i Glogošnica.	Do 2023.g. djeca sa teškoćama u razvoju imaju pristup svim školskim sadržajima u OŠ Suljo Čilić Jablanica i područnim školama Slatina i Glogošni	(2019-2023)	JU OŠ Suljo Čilić Jablanica	Da	2.000
2.3.2.4. Projekat: Izgradnja vanjskog sportskog terena (2019-2023)	Program 2.3.1.	SC2/SEC2.3	- Izgrađen sportski teren ispred OŠ Suljo Čilić Jablanica	Do 2023.g. sva školska djeca koriste vanjski sportski teren tokom školskih i van nastavnih aktivnosti.	(2019-2023)	JU OŠ Suljo Čilić Jablanica	Da	5.000
2.3.3.1. Mjera: Podrška porodicama za novorođenčad (2019-2023)	Program 2.3.2.	SC2/SEC2.3	- Isplaćene jednokratne subvencije za prvo i drugo novorođeno dijete u iznosu 250,00 KM, za treće 1.000,00 K, četvrto 1.250,00 i peto i svako naredno 1.500,00 KM.	U periodu 2019-2023 godina najmanje 100 porodica je imalo koristi od podrške novorođenčadima.	(2019-2023)	Služba za opću upravu		30.000
2.4.1.1. Projekat: Razvijene MZ (2019-2023)	Program 2.4.1.	SC2/SEC2.4	- Rekonstruisani prostor u MZ Mirke i MZ Jablanica I Nabavljena oprema u MZ Mirke, MZ Jablanica I i MZ Lug. Obezbeđena stalna internet konekcija u svim MZ-a.	Do 2023.g. svi predstavnici MZ koriste Internet za izvještavanje o aktivnostima sa terena.	(2019-2023)	Služba za opću upravu	Da	5.000
2.4.1.4. Projekat: Regulatorni plan Gornja Kolonija (2019-2020)	Program 2.4.1.	SC2/SEC2.4	- Izrađen regulatorni plan Gornja Kolonija	Do 2020 godine regulatorni plan kolonija usvojen od strane općinskog vijeća	(2019-2020)	Služba za prostorno uređenje	Da	20.000
2.4.1.6. Projekat: Urbanistički plan Ostrožac (2019	Program 2.4.1.	SC2/SEC2.4	- Izrađen urbanistički plan Ostrožac	Do 2020 godine urbanistički plan Ostrožac usvojen od	(2019)	Služba za prostorno uređenje	Da	20.000

					2017.g.							
3.2.1.3. Projekat: Zamjena rasvjetnih tijela u MZ Jablanica II (2019-2023)	Program 3.2.1.	SC3/SEC3.2	- Zamijenjeno 188 svjetiljki		Do 2023.g. smanjena potrošnja energije za najmanje 10% po jednom rasvjetnom tijelu u odnosu na 2017.g.	(2019-2023)	Služba za prostorno uređenje	Da	7.000			
3.3.1.1. Projekat: Izrada projekata i studije opravdanosti izgradnje podzemne garaže Rasadnik (2019)	Program 3.3.1.	SC3/SEC3.3	- Izrađen projekat i studija opravdanosti izgradnje podzemne garaže Rasadnik		Do 2020.g. projekat i studija opravdanosti izgradnje podzemne garaže Rasadnik odobren od strane Općinskog vijeća	(2019)	Služba za prostorno uređenje	Da	20.000			
3.3.1.2. Uređenje Trga oslobođenja (2019-2023)	Program 3.3.1.	SC3/SEC3.3	- Uređeno 5.000,0 m2 prostora - Izgrađeno 50 novih parking mjesta.		Do 2023.g. na praking prostoru na lokaciji Trga uspostavljen sistem naplate parkiranja .	(2019-2023)	Služba za prostorno uređenje	Da	90.000			
3.3.1.3. Projekat: Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta (2019-2023)	Program 3.3.1.	SC3/SEC3.3	- Uređeno najmanje 3000 m2 prostora - Izgrađeno trotoara u dužini od 300 m - Izgrađeno najmanje 100 parking mjesta		Do 2023.g. na praking prostoru na užoj gradskoj lokaciji uspostavljen sistem naplate parkiranja.	(2019-2023)	Služba za prostorno uređenje	Da	140.000			
3.3.1.4. Proejakt: Uređenje Trga Alije Izetbegovića (2019-2023)	Program 3.3.1.	SC3/SEC3.3	- Uređen trg površine 8000 m2 Instalirano najmanje 10 klupa za sjedenje Izgrađena pješačka zona dužine najmanje 200 m		Do 2023.g. uspostavljen sistem naplate podzemnih parking prostora	(2019-2023)	Služba za prostorno uređenje	Da	40.000			
3.3.1.5. Projekat: Uređenje gradskog parka (2019-2021)	Program 3.3.1.	SC3/SEC3.3	- Uređeno 13.000,0m2 prostora - Postavljena antitraumatska podloga na dječijem igralištu		Do 2023.g. park posjeti najmanje 30000 posjetilaca na godišnjem nivou.	(2019-2021)	Služba za prostorno uređenje	Da	35.000			
3.3.1.6. Projekat: „Rekonstrukcija“ postojećih i uspostava	Program 3.3.1.	SC3/SEC3.3	- Zasađeno najmanje 1500 dodatnih stabala		Do 2023.g. sve zelene površine predviđene regulacionim	(2019-2023)	Služba za prostorno uređenje	Da	10.000			

novih drvoreda (2019-2023)				planovima gradskog područja su stavljene u funkciju				
3.3.1.7. Projekat: Izgradnja mrtvačnice (2019-2021)	Program 3.3.1.	SC3/SEC3.3	- Izgrađena mrtvačnica	Do 2023.g. najmanje 50% svih ukopa na području općine Jablanica vrši se putem pogrebnog preduzeća koje upravlja mrtvačnicom.	(2019-2021)	Služba za prostorno uređenje	Da	20.000

Projekti koji se ne nalaze u Integralnoj strategiji razvoja općine Jablanica za koje su predložena sredstva u budžetu 2019. godine čine sastavni dio Akcionog plana, i to su slijedeći projekti:

Konto	Projekat	Vrijednost projekta	Kapitalni
614000	Podrška tradicionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji i podrška projektu HELP	70.000,00	
614000	Osnaživanje položaj žena kroz podršku ženskom poduzetništvu	10.000,00	
614000	Podrška razvoju turizma – promocija , sajmovi i saradnja sa partnerima u projektu	10.000,00	
614000	Školarine i stipendije đacima i studentima	290.000,00	
614000	Podrška pružanju specijalističkih usluga u DZ Jablanica	65.000,00	
614000	Podrška sugrađanima (hemodijaliza) za obezbjeđenje medikamenata	13.000,00	
614000	Podrška novčana sugrađanima za prevoz djece sa autizmom	12.000,00	
614000	Subvencije za zapošljavanje invalidnih osoba	10.000,00	
614000	Podrška paraplegičarima	5.400,00	
614000	Veslački maraton i prateće manifestacije	7.000,00	
614000	Nabavka udžbenika i školskog pribora za prvčake	3.000,00	
614000	Subvencije za uplatu marika ZZO za socijalno ugrožene	2.500,00	
614000	Subvencija za uplatu doprinosa PIO-a radnika Amine radi odlaska u penziju	50.000,00	
614000	Subvencije za prekvalifikaciju mladih za obuku u IT sektoru	5.000,00	
615000	Planiranje, izgradnja i rekonst. društ. prostorija, sport. i dj. igrališta	20.000,00	
820000	Završni radovi na sportskoj dvorani	eksterna	Da
615000	Uređenje puteva i rasvjete u MZ Doljani - sufinansiranje	20.000,00	Da

615000	Uređenje puta i rasvjete u podružnici Risovac	20.000,00	Da
615000	Uređenje puteva u MZ (građevinski materijal)	50.000,00	Da
615000	Uređenje puteva u MZ Mirke	20.000,00	Da
615000	Uređenje puta u MZ Donja Jablanica	30.000,00	Da
615000	Uređenje puta u Podružnici Krstac	50.000,00	Da
615000	Uređenje puta u MZ Gлогошница	15.000,00	Da
615000	Rekonstrukcija puta Ravna-Bijela-Trešće	eksterna	Da
615000	Zaštita izvorišta Šanica - sufinansiranje	7.000,00	Da
615000	Sanacija vodovodne mreže u MZ Slatina - sufinansiranje	10.000,00	Da
615000	Rekonstrukcija lokalnih vodovoda (G. Paprasko I i II, D. Paprasko, Doljani i Zlate) - suf.	10.000,00	Da
615000	Rekonstrukcija vodovodne i kanalizacione mreže gradski vodovod i dr. - projekat sufinansiranja i dr.	30.000,00	Da
615000	Proširenje javne rasvjete na hidroakumulaciona područjima	30.000,00	Da
615000	Projekat za MZ Ostrožac - igralište Deponija	7.000,00	Da
615000	Uređenje igrališta u MZ Slatina	20.000,00	Da
615000	Rekonstrukcija autobuskih stajališta u MZ	5.000,00	Da
615000	Proširenje video nadzora u gradskom području	7.000,00	Da
615000	Sanacija divljih deponija na području općine Jablanica	7.000,00	Da
615000	Uređenje plaža na području Jablaničkog jezera, korito rijeke Neretve, Šanica i druge plaže	7.000,00	Da
615000	Tekući transferi za sufinansiranje EU projekata i projekat viših nivoa vlasti	70.000,00	Da
615000	Izrada i revizija projekata i nadzor	40.000,00	Da
820000	Nabavka zemljišta (redovna, ind. zona, Jasen, Zlate)	50.000,00	Da
615000	Obilježavanje naseljenih mjesta, ulica i dr - sufinansiranje	10.000,00	Da
615000	Ostala uređenja zemljišta	35.000,00	Da
821000	Rekonstrukcija dijela zgrade Općine	7.000,00	
821000	Ulaganje u opremu općine	50.000,00	
821000	Nabavka opreme za vatrogasnu jedinicu i Službu CZ	15.000,00	
821000	Investiciona ulaganja za implementaciju Strategije komunikacije	7.000,00	

Napomena:

2.1.2.1. Projekat: Rekonstrukcija stadiona Zlatan Alikadić Tazlo (2019-2023) u iznosu od 100.000,00 KM i 2.1.2.2. Projekat: Izgradnja pomoćnog stadiona za fudbal (2019-2023) u iznosu od 300.000,00 KM i projekat Završni radovi na sportskoj dvorani u iznosu od 100.000,00 KM sadržani su u budžetskoj stavci Izgradnja pomoćnog fudbalskog igrališta i drugih sportskih sadržaja u iznosu od 500.000,00 KM;

2.3.2.2. Projekat: Nabavka nastavnih učila i opremanje učionica u skladu sa Standardima (2019-2023) u iznosu od 2.000,00 KM, 2.3.2.3. Projekat: Obezbjediti tehničke uslove za pristup djece sa invaliditetom Ustanovi obrazovanja (2019-2023) u iznosu od 2.000,00 KM i 2.3.2.4. Projekat: Izgradnja vanjskog sportskog terena (2019-2023) u iznosu od 5.000,00 KM sadržani su u budžetskoj stavci Rekonstrukcija školskih i dr. objekata-sufinansiranje;

2.2.1.3. Projekat: Obuka uposlenika javnih ustanova na temu protivpožarne zaštite (2019-2020) u iznosu od 2.500,00 KM, 2.2.1. Projekat: Edukacija srednjoškolaraca o osnovnim mjerama zaštite ljudskih i materijalnih resursa (2019-2023) u iznosu od 1.000,00 KM, 2.2.2.3. Projekat: Opremanje obrazovnih ustanova protivpožarnom opremom (2019-2023.) u iznosu od 2.000,00 KM sadržani su u budžetskoj stavci Projekti civilne zaštite;

2.2.3.2. Projekat: Zaštita od uticaja klizišta lokalnog puta Orlovac Milaševac u MZ Doljani (2019-2023) u iznosu od 4.000,00 KM, 2.2.3.3. Projekat: Zaštita stambenih objekata od kamenih gromada u naselju Zlate (2019-2023) u iznosu od 10.000,00 KM, 2.2.3.4. Projekat: Sanacija klizišta u naselju Donje Papraske (2019-2023) u iznosu od 3.000,00 KM, 2.2.3.5. Projekat: Zaštita škarpe lokalne saobraćajnice u naselju Bačina (Neviđeno) (2019-2023) u iznosu od 3.000,00 KM i 2.2.3.7. Projekat: Poboljšanje sigurnosnih uslova na lokalnom putu Žarnik - Dragan Selo u MZ Glogošnica (2019-2023) u iznosu od 6.000,00 KM sadržani su u budžetskoj stavci Sanacija klizišta – sufinansiranje;

3.3.1.3. Projekat: Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta (2019-2023) u iznosu od 140.000,00 KM sadržan je u budžetskim stavkama Uređene dvorišta u iznosu od 10.000,00 KM, Rekonstrukcija ulice Suljo Čilić - G. Kolonija u iznosu od 30.000,00 KM, Rekonstrukcije ulice Proleterskih brigada i krug Stara kasarna – G. Kolonija u iznosu od 70.000,00 KM i Rekonstrukciji ulice Granitova – suf. u iznosu od 30.000,00 KM.

Ova Izmjena i dopuna Operativnog plana stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom glasniku općine Jablanica“,

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegovačko-neretvanski kanton
OPĆINA JABLANICA
OPĆINSKO VIJEĆE
Broj: 02-02-210-16/19-XXV
Jablanica, 29.01. 2019. godine

PREDSJEDAVAJUĆI OV-a

Mate Mijić, ing. stroj.s.r.

